

Vestland
fylkeskommune

Konkurransesgrunnlag

Prosjekt: Fv. 79 Haukanes bru

Vegreferanse: Fv.79 S1D1 m5069

Tilbudsnummer: 2026/33030

Maldokument byggekontrakter - Under EØS-terskelverdi – 8406 – Åpen tilbudskonkurranse
Versjon 11.02.2026

A0 Innholdsliste

A Prosjektinformasjon

- [A0 Forside og innholdsliste](#)
- [A1 Dokumentliste](#)
- [A2 Innbydelse til konkurranse](#)
- [A3 Orientering om prosjektet](#)

B Konkurranseregler

- [B1 Konkurranseregler](#)
- [B2 Krav til leverandørens kvalifikasjoner - tilbudskonkurranse](#)
- [B3 Krav til tilbud og spesielle konkurranseregler](#)

C Kontraktsbestemmelser

- [C1 Alminnelige kontraktsbestemmelser](#)
- [C2 Spesielle kontraktsbestemmelser for bygging, Vestland fylkeskommune](#)
- [C3 Avtaledokument](#)
- [C4 Seriøsitetskrav og etiske føresegner](#)

D Beskrivende del

- [D1 Beskrivelse](#)
- [D2 Tegninger og supplerende dokumenter](#)

E Svardokumenter

- [E1 Dokumentasjon fra tilbyder](#)
- [E2 Svardokument for vurdering av leverandørens kvalifikasjoner](#)
- [E3 Beskrivelse med utfylte priser](#)
- [E4 Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner](#)
- [E5 Tilbudsskjema](#)

A Prosjektinformasjon

A1 Dokumentliste

Følgende utgjør til sammen konkurransegrunnlaget:

Vestland fylkeskommune sine fastsatte skjema blir lagt ut på Vestland fylkeskommune sitt prosjekthotell etter kontraktsignering.

Statens vegvesen sine håndbøker og rapporter finnes [her](#).

DOKUMENT	DATO
Konkurransegrunnlag – Kap A-E, ESPD-skjema	2026-05-26
Datafiler med mengder fra kap D1	2026-05-27
Tegningsgrunnlag 26.05.2026	2026-05-26
SHA-plan – Fv. 79 Haukanes bru	2026-05-26
YM-plan – Fv. 79 Haukanes bru	2026-05-26
Håndbok N101 Trafikksikkert sideterreng og vegsikringsutstyr	2022
Håndbok V124 Teknisk planlegging av veg- og tunnelbelysning	2021
Håndbok V129 Universell utforming av veger og gater	2011
Håndbok N-V160 Vegrekkverk og andre trafikksikkerhetstiltak	2022
Håndbok N-V161 Rekkverk på bruer og støttemurer	2024
Håndbok N200 Vegbygging	2024
Håndbok R210 Laboratorieundersøkelser	2025
Håndbok R211 Feltundersøkelser	2025
Håndbok N-V220 Geoteknikk i vegbygging	2025
Håndbok N221 Grunnforsterking, fyllinger og skråninger	2012/2014
Håndbok V270 Tørrmuring med maskin	1995
Håndbok N300 Trafikkskilt	2024
Håndbok N301 Arbeid på og ved veg	2024
Håndbok N302 Vegoppmerking	2025
Håndbok R310 Trafikksikkerhetsutstyr	2011
Håndbok R761 – Prosesskoden	2025
Dokumentasjon og kontroll av asfalt (2023), Statens vegvesens rapporter nr. 882	2023
SfS BA Veiledende standard verneutstyr, DOV kontrakter	2022
SfS BA Veiledende standard verneutstyr, Asfaltkontrakter	2023
<ul style="list-style-type: none"> - Vestland fylkeskommune sine fastsatte skjema som skal nyttast av entreprenør i utføringsfasen: - Avklaring - Avviksmelding - Endringsordre - Konteringsskjema for avdrags- og slutfaktura for veganlegg - Krav om endringsordre - Kontrollørmelding - Målebrev - Overtakelsesprotokoll - Prisforespørsel 	

- Sluttattest for utført entreprise	
Norske og internasjonale standarder som det er vist til i tilbudsdokumentene	
Kunngjøringen som gjengitt i DOFFIN databasen	

Vestland Fylkeskommune benytter Statens vegvesens håndbøker. Håndbøkene har nye nummer fra 1. juni 2014. Se håndboksiden.

Det vil forekomme referanser til gammelt håndboknummer, da det totale omfang av referanser i dokumentene er stort. Av praktiske grunner skal derfor referanser til gammelt håndboknummer være likestilt med referanser til nytt nummer.

Det vil fortsatt være dokumenter med referanser til tidligere håndboknummer, som f. eks. rundskriv. Gyldigheten av disse, og mulige krav som fremgår av disse, endres ikke av omnummereringen.

A Prosjektinformasjon

A2 Innbydelse til tilbudskonkurranse

Kontraktsarbeid:
Fv. 79 Haukanes bru

Vestland fylkeskommune ønsker tilbud fra entreprenører med det faglige, tekniske og økonomiske grunnlag som er nødvendig for oppfylling av kontrakten. Videre kreves erfaring fra tilsvarende arbeider for utførelse av ovennevnte kontraktsarbeid i henhold til konkurransegrunnlaget. Det vises til utfyllende bestemmelser i konkurransegrunnlagets kap. B2.

Konkurransen skjer i henhold til lov om offentlige anskaffelser (LOV 2016-06-17-73 med evt. senere endringer, loa) samt forskrift om offentlige anskaffelser (FOR 2016-08-12-974 med senere endringer, foa).

Følgende legges til grunn:

Type anskaffelse:	Bygg-/anleggsarbeider
Under terskel:	Iht foa §5-3
Anskaffelsesprosedyre:	Åpen tilbudskonkurranse

Kriterier for valg av tilbud er gitt i konkurransegrunnlagets kap. B3.

Tilbudskonferanse vil finne sted **05. juni 2026** med møtested Haukanes bru kl. 10.00, vegreferanse Fv.79 S1D1m5069

Konkurransen gjennomføres via Vestland fylkeskommunes konkurransegjennomføringsverktøy (KGV). Tilbudsinntegning og all kommunikasjon skjer via KGV, se kap. B1.

Alle frister i konkurransen er angitt i KGV.

Åpningsprotokoll vil bli offentliggjort i KGV senest når tilbyder er valgt.

Vestland fylkeskommune, 2026-05-27

Underskrift

A Prosjektinformasjon

A3 Orientering om prosjektet

Innhold

1. Arbeidenes art og omfang	2
2. Entrepriseform og kontraktstype	2
3. Tidspunkt for igangsettelse og tidsfrister	2
4. Avvik i kontraktens rammebetingelser	2
5. Forskudd	2
6. Byggherre og engasjerte rådgivere	2
7. Byggherrens organisering av HMS-arbeidet	2
8. Byggeplassens og anleggsområdets beliggenhet og adkomstmuligheter	2
9. Andre entrepriser eller byggherrens egne arbeider	3
10. Spesielle forhold	3
10.1. Trafikkavvikling	3
10.2. Eksisterende master/kabler/ledninger	3
10.3. Vinterdrift	3
10.4. Krav til betong	3

1. Arbeidenes art og omfang

Haukanes bru skal rives og legges i rør. Det legges 2 stk. parallelle rørføringer på Ø1600mm hver. Ved inntaket støpes rørene inn i lag med støttemuren som vist på tegning K23. Nedstrøms støpes rørene inn i lag med nedre del av støttemur, mures videre opp med natursteinsmur som vist på tegning K21.

2. Entrepriseform og kontraktstype

Entrepriseform er utførelsesentreprise.

Kontraktstype er enhetspriskontrakt.

3. Tidspunkt for igangsettelse og tidsfrister

Arbeidet kan settes i gang når avtale er inngått og garantierklæring og kopi av forsikringsbevis er levert byggherren. Det vises i tillegg til utfyllende krav under punktene om samhandling, kvalitetsplan, HMS og fremdriftsplan i kap. C.

Frist for ferdigstillelse er **2026-10-16**.

4. Avvik i kontraktens rammebetingelser

Hvis myndighetenes bevilgninger tilsier avvik i kontraktens utførelse, skal det forhandles om eventuelle økonomiske konsekvenser. Entreprenøren har ikke rett til å heve kontrakten ved mindre vesentlig endring av bevilgningstakt.

5. Forskudd

Det utbetales ikke forskudd.

6. Byggherre og engasjerte rådgivere

Vestland fylkeskommune er byggherre for fylkesveger og fylkes-g/s-veger.

Alle henvendelser mellom entreprenøren og byggherren skal gå gjennom byggherrens representant, dersom annet ikke er avtalt.

Alle henvendelser mellom entreprenøren og byggherrens engasjerte rådgivere skal gå gjennom byggherrens representant, dersom annet ikke er tydelig bestemt.

7. Byggherrens organisering av HMS-arbeidet

Byggherrens organisering av HMS-arbeidet er vist i plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA-planen). Denne planen finnes som del av konkurransegrunnlaget i kap. D2.

8. Byggeplassens og anleggsområdets beliggenhet og adkomstmuligheter

Haukanes bru ligger på Fv.79 Hardangervegen langs Granvinsfjorden med veg referanse FV79 S1D1 m5072.

Bilde: rød prikk angir plassering på Haukanes bru.

9. Andre entrepriser eller byggherrens egne arbeider

Presis vegdrift AS har driftskontrakten i området.

10. Spesielle forhold

10.1. Trafikkavvikling

Det er ikke lokale omkjøringsveger for området og det må legges opp til trafikkregulering med trafikklys. Dette avklares når det søkes om arbeidsvarsling. ÅDT ca. 1030.

10.2. Eksisterende master/kabler/ledninger

Entreprenøren skal ta hensyn til eksisterende høgspentmaster, kabler og ledninger i arbeidsområdet, ved alle arbeider.

10.3. Vinterdrift

Det må tas hensyn til at brøyte- og strøbiler skal passere anlegget gjennom vintersesongen uten unødig opphold.

10.4. Krav til betong

Konstruksjonsbetong og prefabrikkerte betongelementer skal tilfredsstille et klimagassutslippsnivå tilsvarende minimum lavkarbonklasse 30 i henhold til NB37:2025, avgrenset til modul A1–A3 i henhold til NS-EN 15804. Se vedlegg *Begrunnelse for unntak fra FOA §7-9(4)*.

B Konkurranseregler

B1 Konkurranseregler

Innhold

1. Alminnelige konkurranseregler – lov og forskrift om offentlige anskaffelser.....	2
2. Prosedyre.....	2
3. Tilgjengeliggjøring av konkurransegrunnlaget m.m.	2
4. Rettelse, supplerings eller endring av konkurransegrunnlaget.....	3
5. Kompensasjon ved deltakelse i konkurransen.....	3
6. Kommunikasjon	3
7. Språkkrav.....	3
8. Avvik.....	3
9. Avklaringer	3
10. Avlysning av konkurransen.....	3

1. Alminnelige konkurranseregler – lov og forskrift om offentlige anskaffelser

For denne konkurransen gjelder lov av 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser ("anskaffelsesloven") og forskrift av 12. august 2016 nr. 974 om offentlige anskaffelser ("anskaffelsesforskriften") del I og del II, med de suppleringer og tillegg som er gitt i følgende dokumenter:

- Kapittel **B1** Generelle konkurranseregler, som inneholder en beskrivelse av de generelle konkurransereglene.
- Kapittel **B2** Krav til leverandørenes kvalifikasjoner, som inneholder kvalifikasjonskrav med tilhørende bestemmelser.
- Kapittel **B3** Gjennomføring av konkurranse og valg av tilbud, som inneholder tildelingskriteriene og de øvrige konkurransereglene.

Oppdragsgiver gjør videre oppmerksom på at Norges sanksjoner som følge av Ukrainakrigen (lov av 16. april 2021 nr. 18 med tilhørende forskrifter – «sanksjonslovgivningen») medfører begrensninger på hvilke selskap som oppdragsgiver kan tildele og gjennomføre kontrakter med. Leverandører som rammes av sanksjonslovgivningens forbud eller som har underleverandører som omfattes av sanksjonslovgivningens forbud risikerer avvisning eller krav om utskifting av underleverandør.

Oppdragsgiver kan avvise tilbud fra virksomheter som ikke er rettighetshavere etter anskaffelsesloven § 3.

2. Prosedyre

Konkurransen gjennomføres etter følgende prosedyre:
Åpen tilbudskonkurranse.

3. Tilgjengeliggjøring av konkurransegrunnlaget m.m.

Konkurransegrunnlaget er gjort tilgjengelig via oppdragsgivers konkurransegjennomføringsverktøy, på følgende internettadresse:

[\[https://tendsign.no/public/list_public_publications.aspx?FromPublic=true&OrganizationID=500203274\]](https://tendsign.no/public/list_public_publications.aspx?FromPublic=true&OrganizationID=500203274)

Tilbud skal leveres via ovennevnte konkurransegjennomføringsverktøy, jf. kapittel B2 og B3.

Tilbud sendes elektronisk via:

<https://tendsign.no/doc.aspx?UniqueId=afjqagdtsq&GoTo=Tender>

Oppdragsgiver anbefaler at leverandøren starter med utfylling og opplasting av tilbud i konkurransegjennomføringsverktøyet i god tid i forkant av angitte frister for levering.

Oppdragsgiver gjør oppmerksom på at hver enkelt fil ikke kan være større enn 2,14 Gigabyte (GB).

Leverandøren er ansvarlig for at komplett tilbud blir levert innenfor den angitte tidsfrist.

4. Rettelse, supplering eller endring av konkurransegrunnlaget

Frem til signering av kontrakten kan oppdragsgiver foreta endringer av konkurransegrunnlaget som ikke er vesentlige, jf. anskaffelsesforskriften § 8-4 (4). Rettelser, suppleringer og endringer av konkurransegrunnlaget vil bli publisert via oppdragsgivers konkurransegjennomføringsverktøy eller doffin.no, jf. punkt 3 ovenfor.

Oppdragsgiver kan ikke foreta vesentlige endringer av konkurransegrunnlaget eller på annen måte vesentlig endre forutsetningene for konkurransen.

Leverandør skal ta hensyn til alle publiserte/utsendte endringer av konkurransegrunnlaget.

Det forutsettes at leverandøren setter seg godt inn i hele konkurransegrunnlaget. Leverandøren bærer risikoen for sin egen forståelse av konkurransegrunnlaget, og kan ikke senere gjøre gjeldende forhold han burde blitt oppmerksom på.

Dersom en leverandør oppdager mangler eller uklarheter i konkurransegrunnlaget, skal han umiddelbart varsle oppdragsgiver om dette.

5. Kompensasjon ved deltakelse i konkurransen

Kostnader for utarbeidelse av tilbud bæres av den enkelte leverandør, om ikke annet fremgår direkte av konkurransegrunnlaget.

6. Kommunikasjon

All skriftlig kommunikasjon og informasjonsutveksling mellom oppdragsgiver og leverandør skal skje ved bruk av oppdragsgivers konkurransegjennomføringsverktøy, med mindre oppdragsgiver beslutter en annen kommunikasjonsform.

7. Språkkrav

Tilbudet med tilhørende dokumenter skal utformes på norsk, med mindre annet klart er angitt i konkurransedokumentene.

8. Avvik

Eventuelle avvik fra konkurransegrunnlaget i tilbudet skal fremgå uttrykkelig av leverandørens tilbudsbrief. Leverandøren kan ikke gjøre gjeldende avvik som ikke fremkommer av tilbudsbriefet. Eventuelle avvik skal prises av leverandøren.

Avvik som ikke er prissatt vil bli kostnadmessig vurdert av oppdragsgiver i forbindelse med valg av tilbud. Tilbud med vesentlige avvik vil bli avvist, jf. anskaffelsesforskriften § 9-6 (1).

9. Avklaringer

Eventuelle avklaringer av leverandørens tilbud vil bli gjennomført i tråd med anskaffelsesforskriftens bestemmelser, jf. § 9-3.

10. Avlysning av konkurransen

Dersom det foreligger saklig grunn kan oppdragsgiver avlyse konkurransen med øyeblikkelig virkning.

B Konkurranseregler

B2 Krav til leverandørens kvalifikasjoner - tilbudskonkurranse

Innhold

1. Om kapittel B2	2
2. Kvalifikasjonskrav, jf. anskaffelsesforskriften § 8-7.....	2
2.1. Generelt	2
2.2. Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling.....	2
2.3. Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet.....	2
2.4. Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner	3
2.4.1. Relevant erfaring	3
2.4.2. Byggherrers erfaringer.....	4
2.4.3. Gjennomføringsevne	4
2.5. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet.....	4
2.5.1. HMS system	4
2.5.2. Ytre miljø.....	5
2.5.3. Kvalitetsstyring.....	5
3. Øvrige bestemmelser	5
3.1. Dokumentasjon for fravær av avvísningssgrunner	6
3.2. Skatteattester – anskaffelsesforskriften § 7-2.....	6
3.3. Fullmakt for innhenting av utvidet skatteattest	6
4. Støtte fra andre virksomheter og deltakelse i fellesskap.....	7
4.1. Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav.....	7
4.2. Fellesskap av leverandører	7
5. Særlig om nyetablerte leverandører	8
6. Krav til leverandørens dokumentasjon av kvalifikasjonskravene	8
6.1. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD).....	8
6.2. Dokumentasjon av kvalifikasjonskravene	8
7. Dialog	9

1. Om kapittel B2

Kapittel B2 inneholder konkurransens kvalifikasjonskrav.

Alle paragrafhenvvisninger i kapittel B2 er til anskaffelsesforskriften (FOR-2016-08-12-974), om ikke annet er angitt.

Frister og øvrige bestemmelser, herunder krav til utformingen av leverandørens tilbud følger av kapittel B1 og B3.

2. Kvalifikasjonskrav, jf. anskaffelsesforskriften § 8-7

2.1. Generelt

Kvalifikasjonskravene for konkurransen er angitt i punkt 2.2 til 2.5 nedenfor. Hvert enkelt kvalifikasjonskrav må være oppfylt for at leverandøren vil bli vurdert som kvalifisert.

Leverandører som ikke tilfredsstiller kvalifikasjonskravene vil bli avvist, jf. § 9-5 (1) a).

2.2. Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal være et lovlig etablert foretak.

Leverandøren skal ikke være en enhet som rammes av forbudet i § 8n i Sanksjonsforskrift Ukraina.

Dokumentasjonskrav:

Firmaattest fra Foretaksregistret. Utenlandske leverandører skal isteden levere tilsvarende attest bestemt ved lovgivningen i den stat leverandøren er etablert.

Ved innlevering av tilbud kan tilbyder samtykke til at oppdragsgiver henter inn dokumentasjon direkte fra Skatteetaten og/eller Brønnøysundregistrene. Tilbyder trenger da ikke legge ved dokumentasjonen i tillegg ved levering av tilbudet.

Dersom tilbyder ikke ønsker at oppdragsgiver skal hente inn slik dokumentasjon, må tilbyder selv legge ved nødvendig dokumentasjon ved innlevering av tilbud.

Tilbyder skal levere utfylt egenerklæring, se kap E1, om forholdet til gjeldende sanksjonslovgivning. Dette gjelder også underentreprenører som entreprenøren støtter seg på for å være kvalifisert etter kapittel B2.

Dersom byggherre etterspør det, skal leverandør også dokumentere hvem som er reelle rettighetshavere i leverandøren, selskaper i leverandørens konsern eller selskaper som leverandøren har kontrollerende eierskap eller myndighet i, selskap som leverandøren støtter seg på, kontraktmedhjelpere og andre i leverandørkjeden, samt gi informasjon om hvem som er daglig leder, styreleder og andre ledende ansatte hos leverandøren.

2.3. Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha god økonomisk og finansiell kapasitet for å gjennomføre kontrakten, og skal oppfylle følgende krav:

- Leverandørens egenkapital skal være positiv.

Dokumentasjonskrav:

1. Leverandørens årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for de siste tre år og nyere opplysninger (kvartalsregnskaper) som har betydning for leverandørens regnskapstall.

Ved innlevering av tilbud kan tilbyder samtykke til at oppdragsgiver henter inn dokumentasjon direkte fra Skatteetaten og/eller Brønnøysundregistrene. Tilbyder trenger da ikke legge ved dokumentasjonen i tillegg ved levering av tilbudet.

Dersom tilbyder ikke ønsker at oppdragsgiver skal hente inn slik dokumentasjon, må tilbyder selv legge ved nødvendig dokumentasjon ved innlevering av tilbud.

2.4. Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner

2.5. Relevant erfaring

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha tilstrekkelig erfaring av relevant art og vanskelighetsgrad fra følgende arbeider:

- 1: Hovedfagområdene oppdraget omfatter:
  - veibygging
  - grunnarbeider
  - betong og mur-konstruksjoner

Leverandøren skal selv ha erfaring fra utførelsen av de sentrale arbeidene som nevnt ovenfor. Det er ikke tilstrekkelig at leverandøren kun har erfaring fra, for eksempel, å styre underentreprenørenes utførelse av de sentrale arbeidene. Hvis leverandøren kun har erfaring fra, for eksempel, å styre underentreprenører, må leverandøren støtte seg på andre virksomheter som har den nødvendige erfaringen fra utførelse av de aktuelle sentrale arbeidene, se B2 pkt. 4.1.

Dokumentasjonskrav:

En liste over inntil 5 og ikke mindre enn 3 kontrakter som leverandøren har gjennomført eller gjennomfører i løpet av de siste fem årene regnet fra tilbudsfristen. Listen skal, jf. skjema inntatt i kapittel E, inneholde følgende for hver av kontraktene:

- Navn på mottaker (oppdragsgiver)
- Beskrivelse av hva kontraktarbeidene gikk ut på, herunder relevansen i forhold til kvalifikasjonskravets punkt 1.
- Hvilke arbeider som ble utført av leverandøren selv, og hvilke arbeider som ble utført av underleverandører (kontraktsmedhjelpere).
- Tidspunkt for leveransen.
- Kontraktens verdi.
- Referanseperson/kontaktperson hos oppdragsgiver med kontaktdata (telefonnummer og e-postadresse), og angivelse av vedkommendes rolle hos oppdragsgiver under kontrakten. Leverandøren er ansvarlig for at referansepersonen er tilgjengelig og avgir referanse.

2.6. Byggherrers erfaringer

Kvalifikasjonskrav:

Vestland fylkeskommune og andre byggherrers erfaringer med tilbyder vil bli vurdert.

Det kreves at tilbyder kan vise til referanser fra relevante kontrakter som han selv har gjennomført på tilfredsstillende måte.

Forhold som vil bli vurdert er knyttet til bl.a.:

- dokumentasjon av utført kvalitet
- oppfyllelse av kontrakter
- etterlevelse av bestemmelser og rutiner for HMS
- etterlevelse av bestemmelser for lønns- og arbeidsvilkår
- overholdelse av frister
- oppfølging i reklamasjonstiden
- bruk av lærlinger

Dokumentasjonskrav:

Attester fra byggherrer for relevante kontrakter, jf skjema inntatt i kapittel E2 vedlegg 5.

2.7. Gjennomføringsevne

Kvalifikasjonskrav:

1. Det kreves at kontrakten er tilstrekkelig bemannet og at leverandøren har kapasitet og evne til å håndtere forutsette og uforutsette forhold i kontrakten.
2. Det kreves teknisk og faglig kompetanse og relevant erfaring hos nøkkelpersoner som disponeres for oppdraget.

Dokumentasjonskrav:

1. Organisasjonsplan for kontrakten.
2. CV og stillingsbeskrivelser for følgende ressurser:
  - Prosjektleder
  - Anleggsleder

2.8. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet

2.9. HMS system

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha et HMS-system som tilfredsstiller kravene i forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften). Systemet skal være gjenstand for jevnlig revisjon.

Dokumentasjonskrav:

1. Beskrivelse av leverandørens system for ivaretagelse av HMS.
2. Innholdsfortegnelse til systemet.
3. Dokumentasjon på revisjon de siste år med bekreftelse fra den/de som har foretatt revisjon.

2.10. Ytre miljø

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha et godt og velfungerende miljøstyringssystem, basert på ISO 14001 (2015), EMAS (EU Eco-Management and Audit Scheme for environmental management), Miljøfyrtårn, eller tilsvarende, med relevans for tilsvarende samferdselsprosjekter. Systemet skal være gjenstand for jevnlig revisjon.

Dokumentasjonskrav:

1. Egenerklæringsskjema som dokumentasjon for at leverandøren oppfylles kravene i EU-ordningen for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS) eller andre anerkjente miljøledelsessystemer i forordning (EF) nr. 1221/2009 artikkel 45 eller andre miljøledelsesstandarder basert på relevante europeiske eller internasjonale standarder fra akkrediterte organer.

Egenerklæringsskjema for tilsvarende miljøledelsestiltak kan aksepteres. Dette forutsetter at leverandøren dokumenterer at disse tiltakene tilsvarer de etterspurte miljøledelsessystemene eller -standardene.

2. Dokumentasjon på revisjon de siste år med bekreftelse fra den/de som har foretatt revisjon.

2.11. Kvalitetsstyring

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha et godt og velfungerende kvalitetsstyringssystem, basert på ISO 9001:2015 eller tilsvarende, med relevans for tilsvarende samferdselsprosjekter. Systemet skal være gjenstand for jevnlig revisjon.

Dokumentasjonskrav:

1. Egenerklæringsskjema som viser at leverandøren oppfylles kravene i ISO 9001:2015 eller tilsvarende sertifisering basert på relevante europeiske standardserier som er sertifisert av akkrediterte organer eller tilsvarende attester utstedt av organer i andre EØS-stater.

Egenerklæringsskjema for tilsvarende kvalitetssikringstiltak kan aksepteres. Dette forutsetter at leverandøren dokumenterer at disse tiltakene tilsvarer de etterspurte kvalitetssikringsstandardene. Leverandøren skal begrunne hvorfor han ikke hadde mulighet til å få slike attester innen fristen, og hva dette skyldes.

2. Dokumentasjon på revisjon de siste år med bekreftelse fra den/de som har foretatt revisjon.

3. Øvrige bestemmelser

3.1. Dokumentasjon for fravær av avvisningsgrunner

Bestemmelsene om avvisning på grunn av forhold ved leverandøren fremgår av anskaffelsesforskriften § 9-5. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) gjelder som foreløpig dokumentasjon bl.a. for at det ikke foreligger slike avvisningsgrunner, jf. anskaffelsesforskriften § 8-10.

3.2. Skatteattester – anskaffelsesforskriften § 7-2

Leverandøren skal sammen med tilbudet fremlegge skatt- og merverdiavgiftsattest utstedt av kompetent organ i leverandørens hjemstat eller det land hvor leverandøren er etablert som viser at leverandøren har oppfylt sine forpliktelser til å betale skatter, avgifter og trygdeavgifter forut for en eventuell kontraktsinngåelse.

For norske leverandører bestilles attesten via skatteetatens hjemmesider, www.skatteetaten.no.

Attesten skal ved forespørsel om fremleggelse ikke være eldre enn 6 måneder.

Ved innlevering av tilbud kan tilbyder samtykke til at oppdragsgiver henter inn dokumentasjon direkte fra Skatteetaten og/eller Brønnøysundregistrene. Tilbyder trenger da ikke legge ved dokumentasjonen i tillegg ved levering av tilbudet.

Dersom tilbyder ikke ønsker at oppdragsgiver skal hente inn slik dokumentasjon, må tilbyder selv legge ved nødvendig dokumentasjon ved innlevering av tilbud.

Oppdragsgiver ber alle leverandørene være oppmerksomme på at dersom man blir valgt som leverandør, ved avslutning av konkurransen, vil oppdragsgiver be om å få fremlagt tilsvarende skatt- og merverdiavgiftsattest som leverandøren selv har fremlagt, for enhver underleverandør som vil utføre arbeider under kontrakten for mer enn NOK 500 000,- eks. mva., jf. anskaffelsesforskriften § 7-2 tredje ledd.

3.3. Fullmakt for innhenting av utvidet skatteattest

Som et ledd i Vestland fylkeskommune sin kamp mot arbeidslivskriminalitet, herunder svart arbeid og sosial dumping, er det inngått en samarbeidsavtale mellom Vestland fylkeskommune og Skatteetaten. I denne forbindelse krever Vestland fylkeskommune av alle sine leverandører en signert fullmakt som gir Vestland fylkeskommune en utvidet rett til et ubegrenset antall ganger å innhente opplysninger om sine leverandørers og underleverandørers skatte- og avgiftsmessige forhold som angitt i fullmakten.

Fullmakten skal signeres av vinnende leverandør etter at tildelingsbrev er mottatt, men før kontraktsignering. Fullmaktsskjema sendes til vinnende leverandør sammen med tildelingsbrevet. Signert fullmakt sammen med fargekopi av pass, bankkort, førerkort eller nasjonalt ID-kort (sistnevnte for statsborgere innen EU/EØS/EFTA), skal returneres til oppdragsgiver så raskt som mulig og innen 3 virkedager. Fødselsnummer kan slettes på kopi av ID-dokumentasjonen, slik at bare fødselsdato fremkommer.

Det gjøres oppmerksom på at kravet om signert fullmakt også gjelder for alle hovedleverandørens underleverandører. Hovedleverandøren skal kontraktsfeste signeringsplikten nedover i leverandørkjeden. Før signering av kontrakt kreves det dog kun signert fullmakt fra hovedleverandør, med mindre underleverandøren benyttes for å oppfylle et kvalifikasjonskrav i konkurransen. I så fall skal signert fullmakt foreligge fra både hovedleverandør og underleverandør. Signert fullmakt fra øvrige underleverandører

må imidlertid være levert og godkjent av oppdragsgiver før de kan benyttes i kontrakten/prosjektet.

Oppdragsgiver gjør oppmerksom på at det kan være aktuelt å avvise den leverandør og eventuelle underleverandører som i tildelingsbrevet er innstilt som vinner av konkurransen, dersom det etter tildeling, men forut for signering av kontrakt, mottas opplysninger fra Skatteetaten om manglende oppfyllelse av skatte- og avgiftsforpliktelser m.v. Tildelingen kan derfor ikke anses endelig før det foreligger en vurdering av de innhentede opplysninger som ikke endrer oppdragsgivers tildelingsbeslutning.

Det presiseres at hvis det ikke mottas signert fullmakt fra hovedleverandør og eventuelle underleverandører som er benyttet i kvalifiseringen, vil dette kunne anses som et vesentlig forbehold til kontrakten som vil medføre at både hovedleverandør og eventuelle underleverandører avvises fra konkurransen.

4. Støtte fra andre virksomheter og deltakelse i fellesskap

4.1. Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav

Leverandøren kan om nødvendig støtte seg på andre virksomheters kapasitet for å oppfylle kravene til økonomisk og finansiell kapasitet og/eller kravene til tekniske og faglige kvalifikasjoner som er gjengitt i punkt 2.3 og 2.4 ovenfor.

Følgende dokumentasjon skal leveres:

- Dokumentasjon som viser at leverandøren råder over de nødvendige ressursene til virksomhetene han støtter seg på, ved å fremlegge en forpliktelseserklæring fra disse virksomhetene.
- Hver sine versjoner av det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) som en del av tilbudet, jf. punkt 6.
- Egenerklæring fra støttende virksomhet om forholdet til gjeldende sanksjonslovgivning (se kap E2 vedlegg 4)

Der leverandøren støtter seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle kravene til økonomisk og finansiell kapasitet, krever oppdragsgiveren at de er solidarisk ansvarlige for utførelsen av kontrakten.

Dersom en leverandør støtter seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle kravene til relevant erfaring, pkt 2.4.1, skal disse virksomhetene utføre tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som krever slike kvalifikasjoner.

4.2. Fellesskap av leverandører

Flere leverandører kan delta i konkurransen i fellesskap. Fellesskapet må sørge for nødvendig dokumentasjon av at alle kvalifikasjonskravene er oppfylt

Leverandørene som deltar i fellesskap vil bli vurdert under ett for kvalifikasjonskravene, med unntak av kravene i punkt 2.2 og punkt 3. Oppdragsgiver krever i tillegg at alle deltakerne som skal utføre arbeid, hver oppfyller kvalifikasjonskravene i punkt 2.5

Følgende dokumentasjon skal leveres:

- De deltagende leverandørene skal levere hver sine versjoner av det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) som en del av tilbudet, jf. punkt 6.
- Redegjørelse for fellesskapet, herunder den enkelte deltakers rolle.
- Erklæring om solidaransvar ovenfor oppdragsgiver.
- Samme dokumentasjon som for individuelle leverandører skal leveres for hver enkelt leverandør som deltar i fellesskapet.

Fellesskapet av leverandører kan støtte seg på kapasiteten til deltakerne i fellesskapet og om nødvendig støtte seg på andre virksomheter, og i så fall gjelder kravene i punkt 4.1 i tillegg.

Oppdragsgiver vil vurdere hver enkelt deltaker i fellesskapet opp mot bestemmelsene om avvisning, jf. § 9-5 følgende. Dette med unntak av bestemmelsen i § 9-5 (1) bokstav a) (oppfyllelse av kvalifikasjonskrav), som vil bli anvendt på fellesskapet samlet sett.

5. Særlig om nyetablerte leverandører

En leverandør som er nyetablert og av den grunn ikke kan framlegge all dokumentasjon som påkrevet under punkt 6 nedenfor, må være særlig nøye med å dokumentere og sannsynliggjøre at han likevel har forutsetninger for å gjennomføre kontrakten.

Det er særlig viktig at slike leverandører kan dokumentere en tilstrekkelig stor arbeidsstyrke for gjennomføring av kontrakten, herunder faglig og teknisk kompetanse. For nyetablerte leverandører presiseres det at det er leverandørens evne som sådan til å gjennomføre kontrakten som vurderes, ikke enkeltpersoners kompetanse isolert sett.

Dersom en nyetablert leverandør har erfaring fra kontrakter, skal de mest relevante kontraktene som leverandøren måtte ha erfaring fra, fylles ut i henhold til dokumentasjonskravene i punkt 2. Dette selv om kontraktene er av en slik art at de ikke oppfyller de nærmere angitte kravene.

Manglende eller utilstrekkelig dokumentasjon på ett eller flere kriterier kan medføre at leverandøren blir avvist. Mangelfullt eller uriktig utfyllt svarskjema vil også kunne medføre avvisning, jf. § 9-4 (2) bokstav b).

6. Krav til leverandørens dokumentasjon av kvalifikasjonskravene

6.1. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)

Oppdragsgiver har i forbindelse med kunngjøringen av konkurransen tilgjengeliggjort et ESPD-skjema som leverandøren skal fylle ut og levere sammen med tilbudet, jf. § 8-10.

Dersom flere leverandører deltar i konkurransen i fellesskap og/eller leverandøren(e) støtter seg på kapasitet til andre virksomheter, skal det utfylles et skjema pr. virksomhet.

ESPD-skjemaet gjelder som foreløpig dokumentasjon for oppfyllelse av kvalifikasjonskravene, samt at det ikke foreligger andre grunner for avvisning.

6.2. Dokumentasjon av kvalifikasjonskravene

Leverandøren skal dokumentere oppfyllelse av kvalifikasjonskravene gjennom:

1. Utfylt ESPD-skjema
2. Utfylt svarskjema, slik dette er angitt i kapittel E
3. Skatteattest, jf. punkt 3.2 ovenfor.

Dokumentasjon som etterspørres i henhold til nr. 1, 2 og 3 skal leveres som en del av tilbudet innen tilbudsfristen, jf. kapittel B3 punkt 2.1.

Innsendte vedlegg/dokumenter skal navngis og nummereres tydelig i forhold til det kvalifikasjonskrav vedlegget/dokumentet hører inn under, slik dette fremkommer av kapittel E.

Det er viktig for bedømmelsen at opplysningene i dokumentasjonen er korrekt og fullstendig. Uriktige, misvisende eller manglende opplysninger kan medføre avvisning.

Oppdragsgivers vurdering av om leverandørene oppfyller kvalifikasjonskravene vil som utgangspunkt kun bli gjennomført basert på innlevert dokumentasjon, herunder eventuelle oppgitte referanser. Oppdragsgiver forbeholder seg likevel retten til å legge vekt på eventuelle egne erfaringer (positive og negative) med leverandøren (og evt. samarbeidende foretak, jf. punkt 4). Tilsvarende gjelder for andre offentlige oppdragsgiveres erfaringer.

7. Dialog

Oppdragsgiver kan skriftlig be leverandøren om å ettersende, supplere, avklare eller utfylle mottatte opplysninger og dokumentasjon, jf. anskaffelsesforskriften § 9-3.

Ved slik skriftlig anmodning vil leverandøren bli gitt en kort tidsfrist. Oversittelse av oppsatt frist kan medføre at eventuelle supplerende opplysninger eller avklaringer ikke tas med i evalueringen av tilbudet..

B Konkurranseregler

B3 Krav til tilbud og spesielle konkurranseregler

Innhold

1. Generelt om konkurransegrunnlagets kapittel B3	2
2. Frister	2
2.1. Tilbudsfrist	2
2.2. Vedståelsesfrist	2
3. Krav til utforming av leverandørens tilbud	2
4. Alternative tilbud	2
5. Taktisk prising	2
6. Dialog i tilbudskonkurransen, anskaffelsesforskriften § 9-3	3
7. Grunnlag for tildeling av kontrakt – tildelingskriterier	3
8. Avslutning av konkurransen	3
8.1. Meddelelse om valg av leverandøren	3
8.2. Karensperiode	3
8.3. Avlysning	3

1. Generelt om konkurransegrunnlagets kapittel B3

Reglene i dette kapittelet, kapittel B3, gjelder for gjennomføringen av konkurransen og oppdragsgivers valg av tilbud, herunder eventuell gjennomføring av dialog.

2. Frister

2.1. Tilbudsfrist

Frist for levering av leverandørens tilbud er:

Fredag 2026-06-17 kl. 12:00

Tilbudet skal leveres i tråd med kommunikasjonsbestemmelsene angitt i kapittel B1. Tilbudet er rettidig levert dersom det er levert innen angitt frist og sted.

For sent innlevert tilbud vil medføre avvisning fra konkurransen, anskaffelsesforskriften § 9-4 (1) bokstav a). Tilbud anses levert for sent om det er sendt til annen adresse enn den som er angitt i kapittel B1.

2.2. Vedståelsesfrist

Tilbudet skal være bindende til og med:

2026-09-01

3. Krav til utforming av leverandørens tilbud

Leverandørens tilbud skal inngis på tilbudsskjemaer angitt i kapittel E. Leverandøren skal som del av tilbudet levere et forpliktende tilbudsbrief.

Tilbudet skal være datert og underskrevet.

Ved innlevering av tilbud skal leverandøren levere et komplett tilbud.

4. Alternative tilbud

Det er ikke anledning til å gi alternative tilbud.

5. Taktisk prising

Tilbud skal prises i henhold til de retningslinjer som fremgår av kontrakten, jf. håndbok R761 kapittel 4.3.

Tilbud kan bli avvist når det er åpenbart misforhold mellom enhetspris og det enhetsprisen skal dekke, slik at prisene ikke gjenspeiler de faktiske kostnadene.

Særskilt om prising av tilrigging:

Post for tilrigging, prosess 12.11, skal ikke være høyere enn NOK 200.000 eks. mva.

Dersom denne posten er priset høyere vil tilbudet bli avvist.

Særskilt om timepriser for mannskap og maskiner

Timepris for mannskap og maskiner, jf. kapittel E4, blir vurdert på samme måte som øvrige enhetspriser.

6. Dialog i tilbudskonkurransen, anskaffelsesforskriften § 9-3

Oppdragsgiver planlegger å velge tilbud på bakgrunn av en vurdering av tilbudene slik de foreligger ved tilbudsfristens utløp. Dialog i form av rettinger og avklaringer vil bli gjennomført i henhold til de behov som eventuelt oppstår.

Dialog gjennom forhandlinger kan likevel bli gjennomført dersom oppdragsgiver etter at tilbudene er mottatt vurderer dette som formålstjenlig.

Det presiseres at ingen av tilbyderne kan forvente å få forhandle om sitt tilbud og derfor må levere sitt beste tilbud.

7. Grunnlag for tildeling av kontrakt – tildelingskriterier

Kontrakt tildeles tilbyder med det tilbud som har laveste pris, jf. anskaffelsesforskriften § 8-11.

Vekting av klima- og miljøhensyn er erstattet med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, jf. FOA § 7-9 (4). Begrunnelse for unntaket følger som vedlegg *Begrunnelse for unntak fra FOA §7-9(4)* til konkurransegrunnlaget.

8. Avslutning av konkurransen

8.1. Meddelelse om valg av leverandøren

Oppdragsgiver vil skriftlig informere alle leverandører i konkurransen om valg av leverandør for kontrakten.

8.2. Karensperiode

Karensperioden er på 10 dager, regnet fra datoen etter meddelelsen etter punkt 8.1 ble sendt leverandørene. Før utløpet av karensperioden kan oppdragsgiver ikke inngå kontrakt med den valgte leverandør(ene), jf. anskaffelsesforskriften § 10-2.

8.3. Avlysning

Dersom det foreligger saklig grunn kan oppdragsgiver avlyse konkurransen med øyeblikkelig virkning, jf. anskaffelsesforskriften § 10-4. Alle leverandørene som deltar i konkurransen vil bli skriftlig informert om en eventuell avlysning.

C Kontraktsbestemmelser

C1 Alminnelige kontraktsbestemmelser - NS 8406:2009

Som alminnelige kontraktsbestemmelser gjelder NS 8406:2009 *Forenklet norsk bygge- og anleggskontrakt*.

C Kontraktsbestemmelser**C2 Spesielle kontraktsbestemmelser for bygging, Vestland fylkeskommune**

1. Definisjoner (se NS 8406, pkt. 2)	4
2. Språkkrav.....	4
3. Opplysninger gitt i tilbudet.....	4
4. Bestemmelser om arbeidstakere	4
4.1. Personell	4
4.2. Lønns- og arbeidsvilkår	5
4.3. Rapportering av utenlandsk virksomhet	5
4.4. Språkkrav for arbeidstakere.....	5
4.5. Sanksjoner ved brudd på bestemmelsene i 4.1, 4.2, 4.3 og 4.4	6
4.6. Særlige regler ved innleie	6
4.7. Krav om fast ansatte.	6
4.8. Krav om faglærte håndverkere.	7
5. Krav til bruk av lærlinger.	7
6. Tillatelser, løyver og dispensasjoner	7
7. Midlertidige avtaler med grunneiere.....	7
8. Uttalelser til media.....	7
9. Registrering i datasystem.....	7
10. Byggemøter (se NS 8406 pkt. 6).....	7
11. Oppstartmøte med tilhørende samhandlingsprosess	7
12. Samarbeidsmøter.....	9
13. Møter, faglige samlinger og kurs	9
14. Varsler og krav (se NS 8406 pkt. 7)	10
15. Sikkerhetsstillelse (se NS 8406 pkt. 8).....	10
15.1. Entreprenørens sikkerhetsstillelse	10
15.2. Byggherrens sikkerhetsstillelse	10
16. Forsikring (se NS 8406 pkt. 9)	10
17. Kvalitetssikring (se NS 8406 pkt. 11).....	10
17.1. Generelle krav.....	10
17.2. Kvalitetsplan.....	11
17.3. Dokumentasjon og rapportering	12
17.3.1. Generelle bestemmelser.....	12
17.3.2. Sjekklistor	14
17.3.3. Avviksmelding	14
17.4. Arbeider med bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner	14
17.4.1. Kvalitetssystem.....	14
17.4.2. Spesielle kompetansekrav.....	14
17.5. Bestemmelser for asfaltarbeider	15
17.5.1. Krav til dokumentasjon	15
17.5.1.1. Frister for dokumentasjon.....	15
17.5.1.2. Kontrollgrunnlag	16
17.5.1.3. Polymermodifisert bitumen, PMB.....	16
17.5.2. Reklamasjonskontroll	16
17.5.3. Trekk ved avvik fra kontraktens krav til kvalitet	17

17.6. Bestemmelser for elektroarbeider – Elektriske anlegg.....	21
17.6.1. Elektriske lavspenningsinstallasjoner.....	21
17.6.2. Fordelinger	21
17.6.3. Ekomanlegg	21
17.6.4. Elektriske maskiner	21
18. Bruk av underentreprenør (se NS 8406 pkt. 12).....	21
19. Påslag for byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll av andre entrepriser (se NS 8406 pkt. 16)	22
20. Spesielle krav i fremdriftsplanen (se NS 8406, pkt. 17)	22
21. Byggherrens ytelser	23
21.1. Grunnforhold (se NS 8406, pkt. 18.1).....	23
21.2. Tidspunkt for byggherrens ytelser	23
22. Tidligere ferdigstillelse eller overskridelse av ferdigstillelsesfristen	23
22.1. Tidligere ferdigstillelse eller overskridelse av ferdigstillelsesfristen	23
22.2. Forsering(se NS 8406 pkt. 21).....	23
23. Byggherrens rett til å pålegge endringer (se NS 8406 pkt 19.1).....	23
24. Regulering av tidsfrister for tunnelarbeider.....	23
25. Priser (se NS 8406 pkt. 23).....	23
25.1. Generelle bestemmelser.....	24
25.2. Prisregulering (se NS 8406, pkt. 23.1)	24
26. Fremdriftsbetaling og fakturering (se NS 8406 pkt. 23.3).....	24
26.1. Fremdriftsbetaling	24
26.2. Fakturering	25
27. Regningsarbeider (se NS 8406 pkt. 23.4).....	26
28. Sluttoppgjør (se NS 8406, pkt. 25)	27
29. Tvisteløsning	27
29.1. Minnelige løsninger.....	27
29.2. Tvisteløsning	28
29.3. Parter i tvister	28
30. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) - generelt	28
31. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø	28
31.1. Risikovurdering og plan for helse, miljø og sikkerhet	28
31.2. HMS-kort.....	29
31.3. Føring av oversiktsliste.....	30
31.4. Hovedbedrift og samordningsansvar	30
31.5. Besøkende til anleggsområdet	30
31.6. Opplæring og kompetanse	31
31.7. Arbeidstid	31
31.8. Arbeidsvarsling.....	31
31.9. Personlig verneutstyr og vernetøy	32
31.10. Kjemiske produkter	33
31.11. Sikring av arbeidsstedet.....	33
31.12. Orden og renhold	33
31.13. Vernerunder	33
31.14. Merking og kontrollrutiner	33
31.15. Kompetansekrav for ledebilsjåfører og trafikkdirigenter	33
31.16. Spesielle krav knyttet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø	34
32. Ytre miljø.....	34
32.1. Oppfølging av ytre miljø i kvalitetsplanen	34
32.2. Hensyn til omgivelsene	34

32.3. Tømmer og treprodukter.....	35
32.4. Avfallshåndtering	35
32.5. Environmental Product Declaration (EPD) - Miljødeklarasjon	36
32.6. Krav til anleggsmaskiner i tunnel.....	36
32.7. Kjøretøy og maskiner	36
32.8. Spesielle krav knyttet til ytre miljø	37
33. Fellesbestemmelser for SHA og YM	37
33.1. Beredskapsplan og øvelser	37
33.2. Rapportering og oppfølging av uønskede hendelser	38
33.3. Undersøkelse av dødsulykker og hendelser med stort risikopotensiale	39
33.4. Byggherrens sanksjonsrett.....	39
34. Forbedringer og utviklingsarbeider	40
35. Sprengningsarbeider	40
35.1. Transport av sprengstoff.....	40
35.2. Sprengningsplaner	40
35.3. Salveplaner	40
35.4. Bergsprengningsleder	41
35.5. Bergsprenger.....	41
35.6. Arbeid hvor det er mulighet for å påtreffe sprengstoff fra tidligere entrepriser.....	41
35.7. Oppstartsmøter ved sprengningsarbeid	41
36. Andre bestemmelser	41
36.1. Riggplass	41
36.2. Tilknytninger til offentlig nett, elkraft, mm	43
36.3. Kontor og laboratorium for byggherren	43
36.4. Sanksjoner knyttet til mangelfull rapportering.....	43
36.5. Arbeidstegninger	43
36.6. Massedisponeringsplan.....	43
36.7. Sikring	43
36.8. Sanksjoner knyttet til øvrige forhold.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
37. Sanksjonsloven med tilhørende forskrift	44
37.1. Leverandørens plikt til å etterleve sanksjonslovgivningen.....	44
37.2. Heving og erstatning.....	44
37.3. Utskifting av kontraktmedhjelpere	44
37.4. Informasjonsplikt og dokumentasjon	44

1. Definisjoner (se NS 8406, pkt. 2)

Kontraktssum

Kontraktssum defineres eksklusive merverdiavgift og eksklusive priser for mannskap og maskiner (jf. E4 pkt 1, 2 og 3).

2. Språkkrav

Kontraktens språk er norsk. All formell kommunikasjon under gjennomføringen av kontrakten skal skje på norsk.

3. Opplysninger gitt i tilbudet

Opplysninger gitt av entreprenøren i tilbudet, og som er grunnlag for byggherrens vurdering av kvalifikasjoner og av tilbudet iht. fastsatte tildelingskriterier er forpliktende for entreprenøren. Videre legges entreprenørens opplysninger iht. fastsatte tildelingskriterier til grunn som premisser for utførelsen.

Dette innebærer bl.a. at i gjennomføringsfasen skal personer som er oppgitt eller personer med minst tilsvarende erfaring og kompetanse, ha de roller som fremgår av oversikt over tilbudte kvalifikasjoner.

Entreprenøren kan ikke uten oppdragsgiverens skriftlige samtykke skifte ut eller forflytte personell oppgitt i entreprenørens tilbud. Oppdragsgiver kan nekte samtykke dersom det foreligger saklig grunn.

Skifter entreprenør ut eller forflytter tilbudt personell til tross for at oppdragsgiver har saklig grunn til å nekte samtykke, skal entreprenøren betale en dagmulkt på kr 10 000 per dag. Dette gjelder ikke dersom forholdet rettes innen en rimelig frist fastsatt av oppdragsgiveren.

Samlet dagmulksansvar etter denne bestemmelse er begrenset til 10 % av kontraktssummen eksklusiv merverdiavgift. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Dersom oppdragsgiver ikke har saklig grunn til å nekte samtykke, plikter entreprenøren å erstatte tilbudt personell med personer med minimum tilsvarende erfaring og kompetanse som angitt i tilbudet.

Skifter entreprenør ut prosjektleder eller anleggsleder, og skiftet ikke skyldes oppsigelse, sykdom/permisjon eller tilsvarende, skal entreprenøren for hver enkelt personellendring ilegges et trekk på kr 100.000,-

4. Bestemmelser om arbeidstakere

4.1. Personell

Arbeidet skal utføres av entreprenøren og dennes ansatte i tjenesteforhold. Deler av arbeidet kan utføres av underentreprenør, innleide arbeidstakere eller utsendte arbeidstakere. Arbeidskraften skal være lovlig. Se pkt. 4.6 under der det fremgår særlige regler ved innleie.

Entreprenørens egne ansatte som inngår i oversiktslistene skal utføre minst 25 % av timeverkene i kontraktsarbeidet regnet totalt i utførelsestiden. Som egne ansatte regnes

ansatte hos kontraktspart som gitt i tilbud og avtaledokument C3. Der entreprenøren er et arbeidsfellesskap (leverandørgruppe) regnes kravet om 25 % av timeverkene samlet for deltakerne.

Person(er) med det daglige administrative ansvaret og gjennomføringsansvar for kontrakten skal være ansatt hos entreprenøren.

Entreprenøren skal til enhver tid kunne sannsynliggjøre at kontraktens krav med hensyn til arbeidstakere, vil bli ivaretatt.

Kravene til arbeidstaker gjelder også underentreprenør.

4.2. Lønns- og arbeidsvilkår

Se kap C4 pkt 8.

4.3. Rapportering av utenlandsk virksomhet

Entreprenøren skal snarest og senest 14 dager etter at arbeidet er påbegynt dokumentere overfor byggherren at skatteforvaltningslovens § 7-6 krav til rapportering av oppdragstakere er oppfylt. Opplysningene oversendes ligningsmyndighetene, med kopi til byggherren, på rapporteringsskjemaet RF 1199 fra Sentralskattekontoret for utenlandssaker. Ved endringer av opplysninger i skjema RF 1199 i løpet av kontraktstiden, skal entreprenøren sende inn oppdaterte opplysninger til Sentralskattekontoret, med kopi til byggherren. Se også kap C4 pkt 10.3.

For underentreprenører i alle ledd skal entreprenøren snarest og senest innen 14 dager etter at den aktuelle leveranse eller underentreprenørens arbeide er påbegynt, dokumentere overfor byggherren at skatteforvaltningslovens krav til rapportering av oppdrag og oppdragstakere er oppfylt. Opplysningene oversendes ligningsmyndighetene på den til enhver tid fastsatte rapporteringsmåte.

Entreprenøren forplikter seg til å holde byggherren skadesløs for ethvert krav eller annen sanksjon pålagt av ligningsmyndighetene og som er foranlediget av entreprenørens eller noen av hans kontraktsmedhjelpers brudd på noen bestemmelse gitt i skatteforvaltningsloven og tilhørende forskrifter.

Byggherren har rett til å holde tilbake deler av kontraktssummen som følge av forhold nevnt under dette punkt, i henhold til bestemmelser for dette i NS 8406 pkt. 23.3 Byggherrens tilbakeholdsrett.

4.4. Språkkrav for arbeidstakere

Det kreves at minst en av arbeidstakerne på det enkelte arbeidslag kan kommunisere slik at vedkommende forstår og kan gjøre seg forstått på norsk i tillegg til eventuelle andre språk hos øvrige medarbeidere på arbeidslaget. Arbeidstakere som er avhengige av å direkte kommunisere med hverandre, skal kunne kommunisere med hverandre på et språk alle forstår.

Med arbeidslag forstås arbeidere som er organisert slik at de umiddelbart kan oppnå kommunikasjon med hverandre uten bruk av elektroniske eller andre kommunikasjons hjelpemidler. Språkkravet gjelder også for de som utfører arbeid alene på arbeidsstedet og for stedlig ledelse hos entreprenøren.

Alle som arbeider med trafikkdirigering skal kunne kommunisere på norsk.

Alt HMS-arbeid, eksempelvis opplæring, vernerunde, informasjon og gjennomgåelse av risikovurdering og SJA skal foregå på et språk arbeidstakeren forstår.

Se også kap C4 punkt 2.2 og 2.4.

4.5. Sanksjoner ved brudd på bestemmelsene i 4.1, 4.2, 4.3 og 4.4

Dersom kravet til andel timeverk utført av egne ansatte ikke er oppfylt ved overtakelse, reduseres vederlaget i sluttoppgjøret med 2,5 % av kontraktssummen, begrenset oppad til 25 mill. kroner eksklusive mva.

Byggherrens økonomiske krav knyttet til entreprenørens kontraktsbrudd, gjelder også brudd på kontraktsbestemmelser knyttet til:

- personell, jf. punkt 4.1
- ansatte og deres lønns- og arbeidsvilkår, jf. punkt 4.2
- rapportering i samsvar med skatteforvaltningsloven, jf. punkt 4.3
- språkkrav, jf. punkt 4.4

Dersom entreprenøren eller underentreprenører ikke etterlever nevnte bestemmelser kan byggherren iverksette følgende tiltak:

1. Fastsette kort frist for å bringe forholdet i samsvar med kontraktsbestemmelsen. Dersom forholdet ikke er rettet innen fristen løper dagmulkt som er 1 promille av kontraktssummen men ikke mindre enn 10 000 kr pr. hverdag. Mulkten løper til forholdet er brakt i samsvar med kontraktsbestemmelsen. Mulkt påløper for hver ulik kategori (punktene 4.1 - 4.4) kontraktsbruddene er knyttet til. Entreprenøren er tilsvarende ansvarlig for sine underentreprenører hvor kontraktsbrudd er konstatert.
2. Dersom fastsatt frist etter punkt 1 overskrides med mer enn 5 arbeidsdager kan byggherre i tillegg kreve at arbeidet omfattet av kontraktsbruddet stanses inntil forholdet er i samsvar med kontraktsbestemmelsen. Dersom byggherre anser kontraktsbruddet som en sikkerhetsrisiko, kan arbeidet for berørte arbeidere kreves stanset umiddelbart.
3. Dersom fastsatt frist etter punkt 1 overskrides med mer enn 10 arbeidsdager kan byggherre heve kontrakten i den grad forholdet kan anses som vesentlig mislighold iht. NS 8406 pkt. 29.

4.6. Særlige regler ved innleie

Se kap C4 pkt 7 og 7.1.

4.7. Krav om fast ansatte.

Se kap C4 pkt 5 og 5.1.

4.8. Krav om faglærte håndverkere.

Se kap C4 pkt 3 og 3.1.

5. Krav til bruk av lærlinger.

Se kap C4 pkt 4 og 4.1.

6. Tillatelser, løyver og dispensasjoner

Entreprenøren må selv sørge for å skaffe seg nødvendige tillatelser, løyver og dispensasjoner for de maskiner, personell og utstyr som skal brukes til utførelse av kontraktarbeidet.

7. Midlertidige avtaler med grunneiere

Hvis entreprenøren inngår midlertidige avtaler med grunneiere i tilknytning til gjennomføring av kontraktarbeidet, skal byggherren informeres med kopi av avtalen før den trer i kraft.

8. Uttalelser til media

Generelt skal det henvises til byggherren om forhold vedrørende kontraktarbeidet. Entreprenøren skal ikke uttale seg til media om slike forhold uten på forhånd å ha konferert med byggherren.

9. Registrering i datasystem

I forbindelse med oppfølgingen av kontraktsarbeidet vil Vestland fylkeskommune registrere entreprenøren med kontaktperson, adresse og telefonnummer i byggherrens eget elektroniske verktøy. Opplysninger om sine registrerte data, kan entreprenøren få ved henvendelse til byggherren. Disse opplysningene blir ikke utlevert til andre.

10. Byggemøter (se NS 8406 pkt. 6)

Byggemøter holdes vanligvis hver 14. dag under ledelse av byggherren. Byggherren fører referat fra byggemøter. Referat sendes til partenes representanter innen 5 hverdager etter møtet.

Faste punkter på agendaen skal være:

- Organisasjon
- SHA
- Ytre miljø
- Kvalitetssikring
- Fremdrift
- Endringer
- Avvik

11. Oppstartmøte med tilhørende samhandlingsprosess

Samhandling skal gjennomføres før kontraktsarbeidet igangsettes. Partene skal sette av tilstrekkelig tid til dette. Agenda for samhandlingsmøte skal avklares og avtales i oppstartsmøte. Samhandlingen skal som minimum omfatte:

- 1) Personer, roller, samarbeid
  - Bli kjent
  - Samhandling som grunnlag for samarbeid i gjennomføringsfasen
  - Møtestruktur
  - Roller, ansvar og fullmakter
  - Kommunikasjon
  - Avklare behov for ytterligere samhandling for enkelte og spesielle arbeidsoperasjoner
- 2) Gjennomgang av kontrakten
  - Gjennomgang av prosjektspesifikke forutsetninger og rammebetingelser
  - Gjennomgang av sentrale arbeidsoperasjoner i kontraktsarbeidet
  - Entreprenøren presenterer sin kvalitetsplan
  - Entreprenøren skal legge frem fremdriftsplan
- 3) Helse, miljø og sikkerhet (SHA og YM)
Agenda:
  - HMS-ansvar i kontrakt - entreprenør og byggherre
  - SHA- og YM-krav i kontrakt og evt klimakrav (gjennomgang av krav samt dokumentasjon som skal leverast samt oppfølging)
  - Koordinator utførande (KU) sitt ansvar i kontrakt (SHA-plan, oversiktsliste etc)
- 4) Håndtering av tvister
  - Gjennomgang av kontraktens tvisteløsningsmekanismer – kontraktens bestemmelser kapittel C2, pkt. 12 Samarbeidsmøter
  - Hvordan håndtere tvister av mellommenneskelig art
  - Rutiner for varsler og svar – håndtering som ikke bidrar til at uenighet eskalerer
  - Målsetting er at kun prinsippaker skal komme til rettsvesenet

Dette skal gjennomføres uten at fordeling av ansvar og risiko i kontrakten endres i forhold til konkurransegrunnlaget.

Underentreprenører som det er inngått avtale med når samhandlingsprosessen gjennomføres, skal delta i denne.

Entreprenøren må i forbindelse med samhandlingen påregne deltakelse på separate møter med andre entreprenører i området i den grad arbeider må koordineres.

For å dokumentere partenes enighet om gode og tjenlige rutiner for gjennomføring av kontraktsarbeidene, utarbeides det en skriftlig oppsummering som undertegnes av partene ved avslutning av samhandlingsprosessen. Samhandlingsdokumentet skal forankres i første byggemøte og senere være tema på samtlige byggemøter. Dokumentet suppleres og oppdateres ved behov etter at arbeidene er igangsatt.

Dokumentet skal forelegges og aksepteres av senere valgte underentreprenører, innleide arbeidstakere og utsendte arbeidstakere som forutsetning for deres engasjement i gjennomføringen av kontraktsarbeidene.

For denne kontrakten er det avsatt 2 uker til forberedelse og gjennomføring av samhandling regnet fra underskriving av kontrakten. Når partene er enige om det, kan samhandlingen avsluttes tidligere og kontraktsarbeidet startes. Tilsvarende kan partene bli enige om at samhandlingen forlenges.

Ved enighet mellom partene om forlengelse av samhandlingen, må det samtidig avklares om dette gir grunnlag for å avtale nye delfrister og ferdigstillelsesfrist.

Tidsbruk til samhandlingsmøte avregnes etter timepriser gitt i kapittel E4. Avregningen gjøres etter medgått tid fra møtestart på morgenen til avslutning av siste møte samme dag. Omforent timeforbruk til møteforberedelse honoreres etter de samme timesatser.

Kostnader til opphold og reiseutlegg dekkes av byggherren, men ikke høyere enn Statens satser. Kostnader til tidsbruk for reiser dekkes av den enkelte deltaker. Dette faktureres på egen faktura, og regnes ikke som endring.

Samhandling skal som hovedregel ledes av en prosjektuavhengig prosessleder fra Vestland fylkeskommune.

12. Samarbeidsmøter

For kontrakter med varighet mer enn 1 år skal det holdes samarbeidsmøte hver 3. måned det første året. I tillegg skal det holdes samarbeidsmøte når en av partene ber om slikt møte.

Første møte skal holdes innen en måned etter at samhandlingen i tidligfase er avsluttet og kontraktsarbeidet igangsatt. Et sentralt tema i samarbeidsmøtene skal være gjennomgang av det som er nedfelt i samhandlingsdokumentet og de forhold som er avtalt og omforent. Ev. bekymringer knyttet til samarbeidsforhold og mulige tvister under utvikling skal også frembringes, protokolleres og tiltak skal drøftes og eventuelt iverksettes. Hvis forholdet mellom partene fungerer godt uten spesielle bekymringer knyttet til samarbeidsforhold, mulige tvister etc, kan hyppigheten av samarbeidsmøtene tas opp til vurdering etter det første året. Hyppigheten kan imidlertid ikke reduseres til mindre enn 2 møter pr år.

For kontrakter med varighet på inntil 1 år holdes det første samarbeidsmøtet innen en måned etter at samhandlingen er avsluttet og kontraktsarbeidet igangsatt. I tillegg skal det holdes samarbeidsmøte når en av partene ber om det og senest halvveis i kontraktsperioden.

I samarbeidsmøtene skal alltid representant(er) fra byggherrens og entreprenørens ledelse delta, i tillegg til partenes stedlige prosjektledelse. Underentreprenører som er engasjert ved tidspunkt for samarbeidsmøter, kan delta på møtet - eller deler av møtet - hvor dette er hensiktsmessig. Når en av partene vil nekte underentreprenør deltakelse på deler av et samarbeidsmøte, skal dette være saklig begrunnet.

13. Møter, faglige samlinger og kurs

Entreprenøren skal gjennomføre og delta på faglige møter og kurs som bestemt i kontrakten. I tillegg kan entreprenør og byggherre i samarbeid arrangere faglige samlinger.

Er ikke annet avtalt, dekker entreprenøren alle egne kostnader ved deltagelse på kurs, møter og samlinger.

14. Varsler og krav (se NS 8406 pkt. 7)

Varsel og krav skal gis på byggherrens fastsatte skjema.

Ved varsler skal det tas hensyn til hvor tidlig varselet bør være for at den annen part best mulig skal kunne ivareta sine interesser. Varselet skal også ha et slikt innhold at den annen parts interesser blir best mulig ivaretatt.

Varsel fra entreprenøren skal inneholde entydig merking, entreprenørens beskrivelse av avvik, entreprenørens dato og underskrift, samt rubrikker for byggherrens dato og underskrift for mottak, byggherrens kommentar, byggherrens dato og underskrift ved retur av kommentar til entreprenør.

15. Sikkerhetsstillelse (se NS 8406 pkt. 8)

15.1. Entreprenørens sikkerhetsstillelse

Entreprenøren skal for egen regning stille sikkerhet for sine kontraktsforpliktelser, herunder forsinkelsesrenter og inndrivelsesomkostninger ved mislighold. Entreprenøren skal stille sikkerhet før kontraktsarbeidene start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått. Se for øvrig A3 pkt. 3.

Sikkerhet skal stilles av bank, forsikringsselskap eller annen kredittinstitusjon som godkjennes av byggherren. Sikkerhet stilles på Standard Norges Byggblankett 8406 B, *Formular for entreprenørens sikkerhetsstillelse i utførelsestiden og i reklamasjonstiden*.

Som sikkerhet aksepteres også garantibeløpet plassert på sperret konto til fordel for byggherren. Renter tilfaller entreprenøren.

For arbeidsfellesskap skal sikkerhet stilles på vegne av arbeidsfellesskapet, ikke de enkelte deltakende firmaer.

15.2. Byggherrens sikkerhetsstillelse

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

16. Forsikring (se NS 8406 pkt. 9)

Entreprenøren skal levere byggherren kopi av forsikringsbevis før kontraktarbeidene start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått.

Byggherren skal oppdateres med kopi ved endringer og fornyelse av forsikringsbevis.

17. Kvalitetssikring (se NS 8406 pkt. 11)

17.1. Generelle krav

Entreprenøren skal utarbeide en kontraktspesifikk kvalitetsplan som beskriver prosesser, prosedyrer og tilhørende ressurser som skal anvendes av hvem og når for å oppfylle kravene i kontrakten. Entreprenøren skal overlevere kvalitetsplan til byggherren før

kontraktarbeidene kan påbegynnes. Byggherren kan nekte oppstart av aktiviteter hvor ikke tilstrekkelig arbeidsprosedyre eller arbeidsbeskrivelse foreligger, eller hvor entreprenøren ikke etterlever kontraktens krav til kvalitetssikring.

17.2. Kvalitetsplan

Kvalitetsplanen skal være så enkel og kortfattet som mulig og ikke være i strid med bestemmelsene i NS-ISO 9000-serien. Kvalitetsplanen skal vise entreprenørens systematiske ivaretagelse både av kvalitet og HMS. Kvalitetsplanen skal dekke alle arbeidsoperasjoner og minst inneholde følgende:

Organisasjonsplan	Organisasjonsplan skal gi oversikt over nøkkelpersoner på kontrakten samt kort stillingsbeskrivelse for lederfunksjonene, deres ansvar, og fullmakter og formelle kontaktlinjer.
Kontrollplan	<p>Kontrollplan skal omfatte prosesser for overvåking, måling, analyse og forbedring som er nødvendig for</p> <ul style="list-style-type: none"> • å bevise overensstemmelse for produktet • å sørge for overensstemmelse for systemet for kvalitetssikring • kontinuerlig å forbedre virkningen av systemet for kvalitetssikring <p>Kontrollplan for arbeidene skal minimum vise prosess eller arbeidsoperasjon, kontraktsmengde, prøveomfang, krav og toleranser og ansvarlig for kontrollen.</p> <p>Kontrollplanen skal videre inneholde rubrikker for kontrollresultat og godkjenning og utsjekking for de enkelte prosessene, henvisning til avviksmeldingsnummer samt merknader.</p>
Arbeidsprosedyrer	Arbeidsprosedyrer skal dokumentere at arbeidsoperasjonene er gjennomtenkt og planlagt slik at alle kvalitetskrav kan overholdes.
Avviksbehandling	Det skal etableres prosedyre for avviksbehandling. Avviksbehandlingen skal sikre kontinuerlig forbedring gjennom korrigerende og forebyggende tiltak, sikre overensstemmelse med krav og byggherrens aksept ved utbedring av avviket, samt dokumentere eventuelle endringer i forhold til planene.
Dokumentbehandling	<p>Entreprenøren skal ha et system for dokumentbehandling som sikrer at alle nødvendige opplysninger tilflyter rette vedkommende.</p> <p>Det skal kunne kontrolleres og dokumenteres at det alltid arbeides etter gjeldende modeller, tegninger og dokumenter.</p> <p>Det skal kunne dokumenteres at det alltid arbeides etter</p>

gjeldende stiknings- og maskinstyringsdata, modeller, tegninger og dokumenter.

17.3. Dokumentasjon og rapportering

17.4. Generelle bestemmelser

Dokumentasjon på at kontraktens kvalitetskrav er oppfylt, skal leveres byggherren fortløpende. Eventuelle avvik skal tydelig fremgå av entreprenørens kvalitetsdokumentasjon.

For hver kalendermåned skal entreprenøren levere en statusrapport. Statusrapporten skal foreligge innen syv dager etter hvert månedsskifte.

Entreprenørens månedlige rapportering fritar ikke entreprenøren fra kontraktens varslingsregler.

Månedsrapporten skal minimum inneholde:

- 1) Sammendrag (hovedsaker i rapporten)
- 2) Status organisering, bemanning og maskinressurser – herunder underentreprenører
  - Lærlingeandel
  - Gjennomført kontroll av lønns- og arbeidsvilkår
  - Bemanningsplaner og histogrammer som viser faktisk mot opprinnelig planlagt
  - Maskinoversikt og histogram som viser faktiske maskintimer mot opprinnelig planlagt
  - Underentreprenører
- 3) Status SHA og ytre miljø
  - Statistikk - skade (personskade (H1, H2, F), miljøskade (M), RUH-frekvens + avfall + forbruk
  - Utfyllende beskrivelse av hendelser (personskade, miljøskade) og tiltak som er satt i gang
  - HMS-fokus i prosjektet i forrige periode og fokus neste periode
- 4) Status kvalitet
  - Utførelse
  - Dokumentasjon
- 5) Status fremdrift
  - Utførte arbeider, herunder hovedmengder
  - Detaljert fremdriftsplan for arbeid neste måned (hvis ikke annet er avtalt)
  - Oppnådd fremdrift holdt opp mot gjeldende plan
  - Oppdatert overordnet fremdriftsplan.
  - Dersom reell fremdrift avviker fra planlagt skal entreprenøren redegjøre for årsak, eventuelle konsekvenser, og hvilke tiltak som vil iverksettes.
- 6) Status avvik fra kontraktens krav
  - Oversikt over innmeldte avvik, status på avviksbehandling
- 7) Status eventuelle risikoforhold
  - Kritiske elementer og/eller avklaringer
- 8) Status over avsluttede og ikke-avsluttede saker (kravsoversikt)
- 9) Bilder og annen dokumentasjon
  - Status på endelig dokumentasjon (som bygget og FDV)
  - Fotografier av byggeaktiviteter

Innmålinger og registreringer

Innmålinger og registreringer utføres i henhold til håndbok R110 samt håndbok R761 Prosesskoden

Innmålingsdata som dokumenterer kvalitet på utførelsen, utførte mengder samt avvik eller endringer i forhold til prosjekterte løsninger skal fortløpende sammenstilles med prosjekterte modeller og presenteres i programvare/web-løsning. Byggherren skal kunne se på eller laste ned dokumentasjonen ved behov.

Som utført-dokumentasjon

Entreprenør skal levere «som utført» -dokumentasjon i henhold til teknisk beskrivelse, prosess 11.3 Innmåling og 11.5 Sluttdokumentasjon.

Kvalitetskrav

Dokumentasjonen skal utarbeides og leveres i henhold til kvalitetskrav gitt i Statens vegvesens håndbøker og andre styrende dokumenter det refereres til i kontrakten.

Dataformat

Dokumentasjonen skal leveres Vestland fylkeskommune på digital form.

Dokumentasjonen leveres på programvarens originalformat (det vil si det dataformatet som programvaren normalt lagrer data på), og på et åpent, standardisert format. Se håndbok R110 Modellgrunnlag.

Koordinatreferansesystem

Prosjektet geometri, registrert (innmålt) geometri og annen stedfestet (koordinatbestemt) dokumentasjon, skal leveres i prosjektets vedtatte koordinatreferansesystem, se håndbok R110 Modellgrunnlag. Prosjektets vedtatte koordinatreferansesystem finnes i kontraktens kapittel D.

Organisering av objekter i 3D-modeller

Objekter i prosjekterte modeller og registrerte objekter gis navn og egenskaper i henhold til Statens vegvesens håndbøker. For de fleste modelltyper er det laget UML-modeller som viser hvilke objekttyper som kan inngå i modeller og hvilke egenskapsdata de kan ha, se R110 Modellgrunnlag

Katalogstruktur

Ved levering av data i katalogstruktur benyttes «Generelle regler for levering av dokumentasjon», som angitt i håndbok R110 Modellgrunnlag.

Filnavn

Datafiler skal navngis etter regler i håndbok R110 Modellgrunnlag.

Opplysninger om dokumentasjonen

All dokumentasjon skal ha opplysninger (metadata) som identifiserer hvilket prosjekt den tilhører, hvem som har utarbeidet den med mer, som angitt i håndbok R110 Modellgrunnlag.

Dokumentasjonstyper

Se håndbok R110 for definisjon av dokumentasjonstyper som benyttes i vegprosjekter.

17.5. Sjekklistar

Kvaliteten på utførelsen skal dokumenteres ved sjekklistar. Entreprenøren utarbeider sjekklistan. Sjekklistan skal inneholde plass for kontrollsignatur og skal undertegnes av den person som har utført kvalitetssikringsarbeidet samt entreprenørens ansvarlige representant. Entreprenøren skal fremlegge kopi av sjekklistar ved viktige milepælar, før vidare arbeider kan startes. Kopi kan kreves oversendt byggherren fortløpende for alle arbeider.

Sjekklistar skal utfyllas med måleverdier og dokumentere krav gitt i kontrakten, samt inneholde verdiene i kravene i kontrakten.

17.6. Avviksmelding

Fastsatt skjema Avviksmelding skal brukas.

17.7. Arbeider med bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner

17.8. Kvalitetssystem

For bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner skal den del av entreprenørens organisasjon som har ansvar for disse arbeidene ha et kvalitetssystem som er i samsvar med kravene i NS-EN ISO 9001:2015 «Ledelsessystemer for kvalitet - Krav».

Kvalitetssystemet med tilhørende planer skal være innført i organisasjonen ved kontraktarbeidens start. Systemet skal omfatte alle bruarbeider med tilhørende produkter som entreprenøren har ansvar for.

17.9. Spesielle kompetansekrav

Kravene gjelder arbeider med bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner som portaler, støttemurer, kulverter, mv. og kommer i tillegg til øvrige kompetansekrav som stilles for utførelse av de aktuelle arbeidene. Kompetansekrav utover forskrifter er bl.a. nedfelt i relevante standarder, ev. med nasjonale tillegg.

Konstruksjoner i grunnen (peler, støtteveggar, etc.)

Arbeider for konstruksjoner i grunnen skal ha en faglig leder med nødvendige teoretiske kunnskaper og praktisk erfaring i de aktuelle arbeider og problemstillinger som kjennetegner norske grunnforhold. En arbeidsleder (bas) med tilsvarende kompetanse skal kontinuerlig følge arbeidene på byggeplass, og sørge for at kvalitetssikring og dokumentasjon blir gjennomført. Riggfører/boreoperatør skal ha nødvendig kompetanse og erfaring for utførelse av arbeidene. Dokumentasjon av kompetanse (CV) for ovennevnte nøkkelpersonell skal forelegges byggherren før arbeidene starter.

Kompetansekrav stilles for bergforankringsleder og for bergforankringsformann i henhold til NS-EN 1537, kapittel 1.7 og Norsk betongforenings publikasjon 14.

Bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner.

Dykkere skal ha dykkerbevis etter "Forskrift om utførelse av arbeid" som dekker den dykkeaktiviteten som skal utføres, og ha gyldig helseerklæring. Alle virksomheter som utfører dykkeoperasjoner har plikt å registrere seg hos Arbeidstilsynet.

Stålkonstruksjonsarbeidere skal ha bestått fagprøve. Ikke utlærte stålkonstruksjonsarbeidere som utfører arbeid på stålkonstruksjoner, skal stå under direkte tilsyn av kvalifisert personell.

Alt sveisearbeid skal ledes av sveisekoordinator med tilfredsstillende kvalifikasjoner og som har erfaring med sveiseoperasjoner de skal overvåke, som angitt i NS-EN ISO 14731 og tabell 14 og 15 i NS-EN 1090-2. Bare sveisere som kan fremlegge gyldig sveisesertifikat etter NS-EN ISO 9606-1 kan delta i sveisearbeidet. Sveiseoperatører skal være godkjent i henhold til NS-EN ISO 14732. Det kreves godkjenning for posisjoner som det aktuelle arbeidet krever.

Personell som utfører sveiseinspeksjon, skal være kvalifisert etter NS 477 eller tilsvarende anerkjent norm.

Personell som utfører ikke-destruktiv kontroll, skal være sertifisert i henhold til NS-EN ISO 9712 eller tilsvarende. Sertifiseringsnivå er avhengig av arbeidet som skal utføres, men skal være i nivå II for operatører og nivå III for personell som utarbeider prosedyrer og som har et overordnet ansvar for kontrollarbeidet.

Alt personell som utfører overflatebehandling skal ha «Fagbrev for maskin- og industrimaler» eller kunne dokumentere tilsvarende kompetanse.

Personer som er ansvarlige for inspeksjon av overflatebehandling skal være sertifisert som FROSIO inspektør nivå III, NACE overflatebehandlingsinspektør nivå III eller ICorr inspektør nivå III.

17.10. Bestemmelser for asfaltarbeider

17.11. Krav til dokumentasjon

17.12. Frister for dokumentasjon

Prøvningsfrekvens for sammensetning av ferdig asfalt skal være kode Y som angitt i Tillegg A i NS-EN 13108-21.

Følgende dokumentasjon skal være overlevert byggherren minst 2 uker før start på asfaltering:

- Kvalitet på tilslagsmaterialer inklusive filler (CE-merking, ytelseserklæring, dokumentasjon av spesielle krav etc.)
- Kontrollgrunnlag (tidligere kalt masseresept/arbeidsresept)
- Typeprøvningsrapport
- Produksjonsanleggets samsvarsnivå - OCL (Operating Compliance Level)
- Egenskaper til PMB samt dokumentasjon på at deformasjonsegenskapene er forbedret ved modifisering av bindemiddelet og er tilfredsstillende for aktuell bruk.

Lagingsstabilitet på PMB skal dokumenteres fortløpende.

Dersom produksjonsanleggets samsvarsnivå - OCL (Operating Compliance Level) endres skal dette dokumenteres senest 1 uke etter at endringen har skjedd.

Leggerapport skal inneholde informasjonen som etterspørres i skjema angitt i Statens vegvesens rapport nr. 882. Leggerapportene skal overleveres daglig mens asfaltarbeider pågår og senest 1 uke etter at det aktuelle asfaltarbeidet er ferdig.

Asfaltens massesammensetning skal dokumenteres fortløpende iht. Statens vegvesens rapport nr. 882, og være overlevert byggherren innen 1 uke etter prøveuttak.

All øvrig dokumentasjon i henhold til Statens vegvesens rapport nr. 882 skal være overlevert byggherren innen 4 uker etter at det aktuelle asfaltarbeidet er avsluttet.

17.13. Kontrollgrunnlag

Fremleggelse av kontrollgrunnlaget skal dokumentere kvaliteten på materialene, vise at entreprenøren har gjort nødvendige forberedelser og proporsjonering, sannsynliggjøre at han evner å produsere asfalten innenfor fastsatte krav til materialer og sammensetning, og være et omforent grunnlag for eventuelle trekk dersom kontroll viser avvik i sammensetning.

Kontrollgrunnlaget skal angis på vegvesenets standardiserte skjema og inneholde alle opplysninger som er krevd for de aktuelle massetypene, i henhold til N200 og Statens vegvesens rapporter nr. 882.

For slitelag og bindlag skal toleransegrenser for korngraderingen for en enkeltprøve i henhold til Statens vegvesens rapporter nr. 882 tegnes inn i kontrollgrunnlaget.

17.14. Polymermodifisert bitumen, PMB

For modifiseringer ved tilsetning i kontinuerlige prosesser som forhindrer separat kontroll av bindemiddelet, skal forbedring av deformasjonsegenskapene dokumenteres ved bruk av Wheel Tracking Test for hvert 5000 tonn utlagt asfaltmasse.

Bindemiddelets egenskaper dokumenteres iht. metodene i tabell 4.10.1-5 i N200 med penetrasjon, mykningspunkt, kraftduktilitet, elastisk tilbakegang og lagringsstabilitet. Denne dokumentasjonen skal ikke være eldre enn ett år.

Entreprenøren skal dokumentere at alt bindemiddel oppfyller kravet til lagringsstabilitet ved prøving av hvert 200 tonn produsert PMB minst en gang pr. måned. Disse prøveresultatene skal fortløpende oversendes til byggherren. Entreprenøren skal i tillegg yte bistand til å ta ut stikkprøver av bindemiddel når byggherren finner dette nødvendig.

17.15. Reklamasjonskontroll

Byggherren kan iverksette reklamasjonskontroll ved mistanke om at kvalitetskrav til asfalten ikke er oppfylt. Regler for reklamasjonskontroll er gitt i Statens vegvesens rapporter nr. 882.

Dersom det avdekkes avvik i forbindelse med reklamasjonskontrollen belastes entreprenøren alle kostnader knyttet til denne. Dette inkluderer kostnader for sperring, prøveuttak, laboratorieanalyser og rapportering av resultater. I motsatt fall belastes kostnadene byggherren. Dersom det på noen kontrollstrekninger avdekkes avvik mens andre ikke har avvik, deles kostnadene mellom entreprenøren og byggherren etter andelen kontrollstrekninger med og uten avvik.

17.16. Trekk ved avvik fra kontraktens krav til kvalitet

Generelt

Alle tiltak for utbedring av feil og mangler skal være godkjent av byggherren på forhånd. Hvis en kontroll medfører at dekket skal fjernes, eller at det inngås en avtale mellom byggherre og entreprenør om at dekket skal fjernes, skal entreprenøren dekke kostnaden for nødvendig oppmerking og ev. fresing (nedfresing av linjer eller forsterket vegoppmerking).

Sanksjoner og trekk innskrenker ikke byggherrens rett til å kreve andre misligholdsbeføyelser som utbedring, prisavslag, erstatning, heving m.m.

Ved utbedring av mangler skal tidligere trekk tilbakebetales dersom disse manglene har sammenheng med parametere det tidligere er gjort trekk for.

Trekk baseres i hovedregelen på byggherrens stikkprøvekontroll beskrevet i Dokumentasjon og kontroll av asfalt (SVV Rapporter nr. 882). Initialjevnheter på tvers eller langs baseres på måling med automatisk utstyr. Manuelle rettholtsmålinger brukes for vurdering av lokale ujevnheter i forbindelse med skjøter, stopp og andre forhold.

Trekk regnes ut i prosent av totalt fakturert beløp inkl. avgifter iht. tabell 2 etter følgende formel:

$$TRB = (TP/100) \cdot TFBL \cdot TF$$

hvor

TRB = trekkbeløp (kr)

TP = trekkprosent, se tabeller under for hver parameter

TFBL = fakturert beløp inklusive avgifter for prosessen

TF = trekkfaktor, areal med trekk dividert med totalt areal representert ved fakturert beløp for prosessen

AT = areal med trekk

Areal med trekk (AT) beregnes ut fra trekkklengder og gjennomsnittlige bredder som angitt i tabell 2. Dersom trekk gis for dekke på uregelmessige arealer, slik som rundkjøringer, kryss, ramper etc., eller der hvor en stor andel av hele leggespunktet har uregelmessige arealer, beregnes trekkbeløpet ut fra et areal på 600 m².

Dersom slikt areal (AT) er mindre enn 600 m² benyttes faktisk areal. Ved avvik på de enkelte parametere innenfor det som er angitt som øvre grense i den enkelte trekktabell (tabellene 3 - 9) beregnes trekk på grunnlag av totalt fakturert beløp inkl. avgifter for det laget som har avvik, dvs. at eventuelle kostnader for underliggende lag (oppretting, fresing etc.) holdes utenfor.

Ved avvik på de enkelte parametere utover det som er angitt som øvre grense i den enkelte trekktabell nedenfor, eller ved avvik som i sum er 90 % eller mer på en delstrekning, skal det legges nytt lag tilsvarende det som er spesifisert i kontrakten. Der hvor dette kreves, skal alle prosesser som er nødvendige for å fjerne underkjent asfalt og legge ny asfalt, inngå uten kostnader for byggherren.

Tabell 2. Grunnlag for trekk

Parameter	Trekkklengde ¹⁾	Trekkgrunnlag	Lag/Element med sanksjon
Heft til underlag	Ikke trekk ²⁾	Ikke trekk ²⁾	Alle bituminøse lag med manglende heft til underlaget (hvor underlaget også er bituminøst)
Friksjon	Forholdsmessig lengde kjørefelt med tiltak som beskrevet ³⁾	Totalt fakturert beløp på aktuelt lag inkl. avgifter ³⁾	Slitelag og midlertidige slitelag
Korngradering	200m	Totalt fakturert beløp på aktuelt lag inkl. avgifter	Alle bituminøse lag
Hulrom	200m	Totalt fakturert beløp på aktuelt lag inkl. avgifter	Alle bituminøse lag
Bindemiddel-innhold	200m	Totalt fakturert beløp på aktuelt lag inkl. avgifter	Alle bituminøse lag
Jevnhet på tvers	100m	Totalt fakturert beløp på aktuelt lag inkl. avgifter	Slitelag
Jevnhet på langs	100m	Totalt fakturert beløp på aktuelt lag inkl. avgifter	Slitelag og bindlag
Avvik i jevnhet målt med rettholt	200m ⁴⁾		Slitelag, inkl flatelapping

1) Hvert kjørefelt regnes for seg. Areal beregnes ut fra gjennomsnittlig bredde på lengde med trekk

2) Områder med manglende heft skal fjernes ved fresing, klebing og legging av nytt dekke av beskrevet kvalitet

3) Tiltak skal iverksettes på områder med for dårlig friksjon. Trekk foretas der anvendt metode for friksjonsforbedring er som nærmere angitt i punkt b) nedenfor

4) Angitt trekkklengde gjelder langsgående skjøt

Ved avvik på flere parametere vil trekkbeløpene bli summert. For å unngå at det trekkes på parametere som varierer i sammenheng med hverandre, skal det trekkes på maksimum to av parameterne korngradering, bindemiddelinnhold og hulrom.

Manglende heft til underlaget

Områder med manglende heft til underlaget skal utbedres og er ikke gjenstand for trekk. Metode for å avdekke manglende heft er angitt i Statens vegvesens rapport nr. 882.

Avvik i friksjon

For krav til friksjon henvises det til håndbok N200 Vegbygging kapittel 4.7.1.7. Dersom det etter at arbeidene er avsluttet forekommer glatte partier, skal entreprenøren umiddelbart sørge for skilting og varsle byggherren. For glatte partier som ikke tilfredsstiller kravene til friksjon, krever byggherren at entreprenøren iverksetter nødvendige tiltak slik at kravene til friksjon blir oppfylt. Hvis tiltak må iverksettes dekkes kostnader for friksjonsmålinger av entreprenøren. Etter utført tiltak kan byggherren kreve at nye friksjonsmålinger gjennomføres for entreprenørens regning.

Entreprenøren skal også utbedre korte, påviselig glatte partier selv om middelveiden for delstrekningen (20 meter) tilfredsstiller kravene. Tiltak skal gjennomføres innen 1 uke etter at byggherren har dokumentert avvik.

Der metode for friksjonsforbedring innebærer at dekkeoverflaten behandles med spyling under høyt trykk eller fresing, uten utskifting av dekket, skal det foretas trekk i oppgjøret. Trekksatsen er 10 % for den forholdsmessige lengde kjørefelt hvor fresing er brukt. Tilsvarende trekksats er 5 % der det er brukt spyling under høyt trykk.

Dersom kravene til friksjon ikke er oppfylt etter overtakelse, og dette skyldes blødninger i dekket, skal entreprenøren for egen kostnad gjøre friksjonsforbedrende tiltak slik at kravene oppfylles. Dette gjelder gjennom hele garantitiden.

Avvik i korngradering

Ved avvik fra krav til korngraderingen foretas trekk i oppgjøret. Avvik fra krav beregnes på grunnlag av midlere verdi for gjennomgang på sikt avhengig av øvre siktstørrelse i massen, se tabell 3. Byggherren bestemmer hvilket av siktene som skal legges til grunn for vurderingen. Størrelsen på trekket er gitt i tabell 4.

Tabell 3. Sikt hvor kravoppfyllelsen skal vurderes

Øvre siktstørrelse (mm)	Sikt hvor avviket skal registreres (mm)			
	Øvrige masser	Ska	Ma	Ag
8,0	4,0 og 2,0	4,0 og 2,0	4,0 og 2,0	4,0 og 2,0
11,2	8,0 og 4,0	8,0 og 2,0	8,0 og 4,0	8,0 og 2,0
16,0	11,2 og 8,0	11,2 og 2,0	11,2 og 4,0	11,2 og 2,0
22,4	16,0 og 11,2			16,0 og 2,0

Tabell 4. Trekksatser ved avvik fra krav til korngradering

Avvik utover toleransegrensen for enkeltverdi (%-poeng)	Trekk (%)
0,1 - 3,0	5
3,1 - 6,0	10
6,1 – 10,0	30

Avvik i hulrom

Ved avvik fra krav til hulrom foretas trekk i oppgjøret. For hulromskrav og gyldighet av krav henvises det til håndbok N200 Vegbygging, Dokumentasjon og kontroll av asfalt (Svv Rapporter nr. 882) og håndbok R210 Laboratorieundersøkelser. Hulromskrav gjelder selv om underlaget ikke er planfrest eller det er lagt oppretting, dvs. også der entreprenøren ikke har krav til dokumentasjon av hulrom med isotopmåler iht. Dokumentasjon og kontroll av asfalt (Svv Rapporter nr. 882). Hulromskravet gjelder hele dekkebredden inkludert skjøter. Uttak av borprøver kan tas ut i skjøt ved mistanke om avvik.

Grunnlaget for å vurdere oppfyllelsen av krav er analyse av borkjerner. Hvis enkeltmålinger for hulrom overskrider eller underskrider tillatt variasjonsområde, foretas trekk over vedkommende strekning etter satser som vist i tabell 5 og 6. Bestemmelsen gjelder alle dekketyper med unntak av drengasfalt, Da.

Tabell 5. Trekksatser ved overskridelse av hulromskrav

Overskridelse utover toleransegrensene for enkeltverdi (%-poeng)	Trekk(%)
0,1 - 1,0	5

1,1 - 2,0	10
2,1 - 4,0	30
4,1 - 5,5	50

Tabell 6. Trekksatser ved underskridelse av hulromskrav

Underskridelse utover toleransegrensene for enkeltverdi (%-poeng)	Trekk (%)
0,5 – 1,0	5
> 1	10

Avvik i bindemiddelinnhold

Ved avvik fra krav til bindemiddelinnhold foretas trekk i oppgjøret. Grunnlaget for å vurdere oppfyllelsen av krav er middelverdi for bindemiddelinnhold i uttatte prøver. Størrelsen på trekket er gitt i tabell 7.

Tabell 7. Trekksatser ved avvik fra krav til bindemiddelinnhold

Underskridelse utover toleransegrensene for enkeltverdi (%-poeng)	Trekk (%)
0,10 – 0,34	5
0,35 – 0,54	10
0,55 – 0,74	20
0,75 – 0,90	30

Avvik i jevnhet på tvers

Ved avvik fra krav til jevnhet på tvers foretas trekk i oppgjøret. Størrelsen på trekket er gitt i tabell 8.

Tabell 8. Trekksatser ved avvik fra krav til jevnhet på tvers

Overskridelse av krav til initial jevnhet på tvers (mm)	Trekk (%)
0,1 - 2,0	5
2,1 - 4,0	10
4,1 - 6,0	20
6,1 - 8,0	30

Avvik i jevnhet – IRI

Ved avvik fra krav til jevnhet på langs foretas trekk i oppgjøret. Størrelsen på trekket er gitt i tabell 9.

Tabell 9. Trekksatser ved avvik fra krav til jevnhet på langs (IRI)

Overskridelse av krav til jevnhet, IRI (mm/m)	Trekk (%)
0,1 - 1,0	5
1,1 - 1,5	10
1,6 - 2,0	30
2,1 - 2,5	50

Avvik i jevnhet – rettholt

Største rettholtverdi legges til grunn for trekk. Avvik fra krav fører til trekk i oppgjør på 30 000 kr pr. avvik. For langsgående skjøter beregnes det maksimalt ett trekk pr. 200 m veg i

2 utleggerbredder. Trekk for avvik i jevnhet målt med rettholt på ett kontraktspunkt begrenses til maksimalt 50 % av kontraktssummen inkl. avgifter for det aktuelle punktet.

Avvik i jevnhet på kumrammer – rettholt

Alle kumrammer med avvik skal rettes opp innen 4 uker etter at entreprenøren ble gjort oppmerksom på avviket. Dersom avviket ikke er rettet opp innen frist gis det trekk på kr. 15.000,-.

17.17. Bestemmelser for elektroarbeider – Elektriske anlegg

Elektriske anlegg omfatter elektriske lavspenningsinstallasjoner inklusive føringsveier, reserve- og nødstrømsanlegg, fordelinger, ekomanlegg og maskiner.

17.18. Elektriske lavspenningsinstallasjoner

Elektriske anlegg skal planlegges, prosjekteres, bygges, driftes og vedlikeholdes i henhold til NEK400 eller NEK EN 60364-serien.

Dette gjelder også endringer av eksisterende anlegg.

17.19. Fordelinger

Fordelinger skal være utført i henhold til relevante deler i NEK 439-serien eller NEK EN 61439-serien.

17.20. Ekomanlegg

Ekomanlegg omfatter nett for elektronisk kommunikasjon og skal planlegges, prosjekteres, bygges, driftes og vedlikeholdes i henhold til NEK700-serien.

Dette gjelder også endringer av eksisterende anlegg.

17.21. Elektriske utstyr og maskiner

Maskiner skal utføres i henhold til NEK EN 60204-1. Risikovurdering av maskiner skal bygge på prinsippene i NS-EN ISO 12100.

Kabelføringer og termineringer som utføres lokalt ved sammenstilling av maskiner skal utføres av registrerte elektroentreprenører etter montasjeanvisning fra maskinleverandør.

18. Bruk av underentreprenør (se NS 8406 pkt. 12)

Alle avtaler entreprenøren har med underentreprenører skal inneholde de samme bestemmelsene som anvendt i denne kontrakt om arbeidets utførelse, forhold på arbeidsstedet og utførelse ved underentreprise.

Bestemmelser om bruk av underentreprenør gjelder også for virksomhet som leier ut personell.

Der entreprisen utføres av et arbeidsfellesskap (leverandørgruppe), gjelder denne bestemmelsen for den enkelte deltaker i arbeidsfellesskapet.

Underleverandører behandles kontraktsmessig på samme måte som underentreprenør.

Entreprenøren plikter å gi byggherren informasjon om underentreprenørens økonomi, finansielle stilling, kapasitet og teknisk kompetanse, inklusive dokumentasjon på

registreringer (Brønnøysundregisteret, autorisasjon for arbeid etc.) som er nødvendig for at byggherren skal kunne vurdere spørsmål om godkjennelse.

Videre skal entreprenøren klarlegge om valgte underentreprenører vil utføre alt arbeid selv, eller om disse planlegger ytterligere ledd under seg. Ytterligere ledd begrenses til ett ledd med mindre annet er spesielt avtalt med byggherren. Det kreves ikke saklig grunn for at byggherre skal nekte å inngå slik avtale. Alle former for innleie av personell regnes som eget ledd i denne bestemmelsen.

Entreprenør og underentreprenør skal fylle ut inntakskontroll-/innregistreringsskjema i byggherrens HMS-system (HMSREG). Skjema omhandler blant annet SHA og lønns- og arbeidsvilkår og videreføring av kontraktens krav til neste ledd. Arbeid som skal utføres av underentreprenører kan ikke startes opp før inntakskontroll-/innregistreringsskjema er skriftlig godkjent av byggherre.

Brudd på entreprenørens plikt til å levere skjema for inntakskontroll i HMSREG gir byggherren rett til å kreve at entreprenøren erstatter vedkommende firma. Eventuelle økonomiske krav fra underentreprenører eller omkostninger for øvrig som følge av heving av avtaler med underentreprenører i denne forbindelse, skal bæres av entreprenøren.

Entreprenøren skal kreve skatteattester i alle underliggende entrepriseforhold ved inngåelse av kontrakter i tilknytning til oppdrag som overstiger en verdi på 500 000 kroner eksklusive mva. Dette gjelder ikke virksomhet som foretar utleie av personell. Brudd på entreprenørens plikt til å kreve skatteattester gir byggherren rett til å kreve at entreprenøren erstatter vedkommende firma med underentreprenør som kan fremlegge skatteattester. Eventuelle økonomiske krav fra underentreprenører eller omkostninger for øvrig som følge av heving av avtaler med underentreprenører i denne forbindelse, skal bæres av entreprenøren.

Entreprenøren skal i tillegg fremlegge fullmakt for innhenting av utvidet skatteattest fra alle sine underleverandører, jf. kap. B2 punkt 3.3.

Byggherren kan trekke tilbake godkjenning av underentreprenør dersom det er saklig grunn.

19. Påslag for byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll av andre entrepriser (se NS 8406 pkt. 16)

20. Spesielle krav i fremdriftsplanen (se NS 8406, pkt. 17)

Entreprenøren skal levere detaljert fremdriftsplan senest to uker etter kontraktsignering. Entreprenøren foreslår og byggherren bestemmer detaljeringsgrad. Arbeidene kan ikke påbegynnes før slik fremdriftsplan foreligger.

Fremdriftsplanen skal til enhver tid vise entreprenørens reelle plan for utførelse og ferdigstilling av arbeidene. Milepæler, tidskritiske avhengigheter og aktiviteter som innebærer risiko skal blant annet fremgå. Oppdatert fremdriftsplan som både viser reelt oppnådd fremdrift og videre planlagt reell fremdrift, skal leveres byggherren innen 15. hver måned fra og med andre kalendermåned etter oppstart.

Entreprenøren skal levere 6-ukersplan og detaljert fremdriftsplan som må oppdateres til byggemøter. Dette kommer i tillegg til hovedfremdriftsplan.

21. Byggherrens ytelser

21.1. Grunnforhold (se NS 8406, pkt. 18.1)

Rapporter og eventuell beskrivelse skal gi entreprenøren grunnlag for egne vurderinger av grunnforholdenes betydning for entreprenørens arbeid. Entreprenøren skal også vurdere hvorvidt det er behov for supplerende grunnundersøkelser.

Entreprenøren kan ikke påberope at de virkelige forhold avviker fra det entreprenøren hadde grunn til å regne med, med mindre det foreligger vesentlig avvik. Dersom det foreligger et slikt avvik, behandles avviket i henhold til NS 8406, pkt. 18.2.

For geologiske rapporter gjelder:

Rapport består av en faktadel og en tolkningsdel. Faktadelen gir entreprenøren grunnlag for egne vurderinger av grunnforholdenes betydning for entreprenørens arbeid.

Tolkningsdelen er byggherrens vurdering av grunnforholdene basert på de foretatte undersøkelsene.

21.2. Tidspunkt for byggherrens ytelser

Byggherrens ytelser vil være fordelt over hele byggetiden. Entreprenøren kan ikke kreve tidligere levering enn det som er nødvendig, og normalt ikke tidligere enn 1 mnd. før utførelse av arbeidsoperasjonen med mindre det er inngått særskilt avtale med byggherren.

22. Tidligere ferdigstillelse eller overskridelse av ferdigstillelsesfristen

22.1. Tidligere ferdigstillelse eller overskridelse av ferdigstillelsesfristen

Frist for ferdigstillelse og eventuelt delfrister er gitt i kapittel A3.

Ved tidligere ferdigstillelse enn kontraktsfestet kan entreprenøren ikke nekte byggherren å overta anlegget.

Ved overskridelse av ferdigstillelsesfristen vil det bli krevd en dagmulkt kr 10 000 pr hverdag.

22.2. Forsering(se NS 8406 pkt. 21)

Før forsering etter NS 8406 pkt. 21 første ledd iverksettes, skal byggherren varsles med angivelse av hvilke forseringstiltak som planlegges og hva forseringen antas å ville koste. Entreprenøren har ikke krav på dekning til forsering ved unnlatt eller for sen varsling.

23. Byggherrens rett til å pålegge endringer (se NS 8406 pkt 19.1)

Byggherren kan pålegge entreprenøren endringer inntil 20% netto tillegg til kontraktssummen.

24. Regulering av tidsfrister for tunnelarbeider

25. Priser (se NS 8406 pkt. 23)

25.1. Generelle bestemmelser

Prisene skal være i norske kroner.

Prisene skal inkludere alle kostnader for utførelse av arbeidet, herunder kostnader til arbeidsvarsling, trafikkavvikling og alle nødvendige sikkerhetstiltak. Prisene skal også inkludere eventuelt svinn, undermål, overmasser o.l., løpende driftsutgifter (vannavgift, fortausavgift, havneavgift, renovasjon o.l.) som er knyttet til entreprenørens produksjon.

Prisene skal inkludere kostnader tilknyttet øvrige krav og kontraktsbestemmelser som ikke nødvendigvis er relatert til egen prosess i konkurransegrunnlaget, eksempelvis:

- utarbeidelse av faseplaner, fremdriftsplaner og øvrige planer
- oppfølging, inspeksjoner, kontroll, dokumentasjon og rapportering
- ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet
- deltakelse i møter, faglige samlinger, kurs

25.2. Prisregulering (se NS 8406, pkt. 23.1)

Endringer i prisnivå etter tilbudsfristens utløp, gir rett til tillegg til eller fradrag fra kontraktens priser.

Endringsbeløpet for avregningsperioden beregnes etter formelen:

$$e = A \times (T / T_0 - 1)$$

A = Summen av avdragsnotaer for avregningskvartalet basert på kontraktens priser (eksklusive merverdiavgift) og uten fradrag for eventuelt lån eller forskudd og innestående beløp.

I verdien for A inkluderes også tilleggsnotaer for utført arbeid basert på kontraktens prisgrunnlag. Eventuell kontraktsmessig justering av riggekostnader (generalomkostninger) på grunn av mengdejustering tas ikke med i verdi for A.

T₀ = Indekstallet for det kvartalet tilbudsfristens utløp faller i.

T = Indekstallet for avregningskvartalet.

Statistikk for veg i dagen:

Verdi av T og T₀ beregnes ut fra Statistisk Sentralbyrås "Byggekostnadsindeks for veganlegg, Veg i dagen".

26. Fremdriftsbetaling og fakturering (se NS 8406 pkt. 23.3)

26.1. Fremdriftsbetaling

Entreprenøren skal utarbeide forslag til faktureringsplan. Faktureringsplan er å forstå som en periodisert oversikt over planlagt produksjon i henhold til vedtatt fremdriftsplan. Planen skal godkjennes av byggherren som grunnlag for entreprenørens fakturering og byggherrens budsjettering. Faktureringsplanen skal endres når det skjer endring i fremdriftsplanen som har betydning for fakturering.

26.2. Fakturering

Entreprenøren kan ikke kreve avdrag av kontraktssummen for det som er tilført byggeplassen av materialer og varer før de er innbygget med mindre det er egne prosesser i kapittel D1 som tilsier oppgjør før innbygging, jf. NS 8406, pkt. 23.3.

Byggherren plikter å betale innen 30 dager etter at han har mottatt faktura, se LOV- 1976- 12-17-100 Lov om renter ved forsinket betaling, § 2.

For de deler av utførelsen som ikke senere lar seg kontrollmåle, og entreprenøren ikke har varslet byggherren i tide, kan entreprenøren bare kreve oppgjør for slike mengder som byggherren måtte forstå har medgått, jf. NS 8406, pkt. 23.3.

Er ikke annet avtalt, vil måling og annen dokumentasjon i strid med kontraktens krav og måleregler ikke gi rett til betaling for utført arbeid. Der det mangler måleregler, skal måling foretas i overensstemmelse med den ved kontraktsinngåelse gjeldende versjon av Statens vegvesens håndbok R761 Prosesskoden. Har heller ikke denne anvendelige måleregler, skal måling skje i henhold til allment aksepterte oppmålingsregler.

Entreprenøren skal fortløpende levere delmålebrev eller annen tilstrekkelig dokumentasjon for utførte mengder, som dokumentasjon på at det utførte er i samsvar med det som faktureres.

Entreprenøren skal videre som grunnlag for delmålebrev eller annen tilstrekkelig dokumentasjon for utførte mengder, ha utført nødvendige oppmålinger.

For prosesser som er avsluttet eller der det er fakturert for mer enn 35 % av kontraktsmengden uten at delmålebrev eller annen tilstrekkelig dokumentasjon for utførte mengder er levert, vil byggherren holde tilbake fakturert beløp på disse prosessene.

Til faktura for regningsarbeider skal det vedlegges timelister godkjent av byggherren.

Fakturering skal skje elektronisk. For elektronisk fakturering vises det til følgende: <https://www.vestlandfylke.no/om-oss/sendefaktura-til-vestland/>

For å kunne behandle en faktura må den være merket med følgende informasjon:

- Fakturaadresse
- Tilsettnummer til byggherrens representant eller byggeleder (*i «Deres referanse»*)
- Sted
- Kontraksnummer

Faktura skal i tillegg inneholde prosjektnummer som meddeles fra byggherren ved hver konkrete delbestilling.

Faktura skal også sendes byggherren på elektronisk format ihht NS3459:2012 – Norsk standard for elektronisk utveksling av data. Fakturering skal skje med angivelse av prosesskode, stedkode og ev. elementkode.

Av hensyn til regnskapsføring kreves at entreprenøren vedlagt hver avdragsnota og sluttnota leverer oppdatert «Konteringsbilag for entreprenørfaktura».

Endringer skal faktureres enkeltvis slik at hver endring faktureres i egen faktura. Ved endringsarbeider og regningsarbeider av lengre varighet kan entreprenøren kreve avdrag på grunnlag av det som er utført, men ikke oftere enn hver måned. Ved fakturering i henhold til endringsordre skal endringsordren vedlegges fakturaen.

27. Regningsarbeider (se NS 8406 pkt. 23.4)

Byggherren kan alltid styre utførelsen av regningsarbeid.

Regningsarbeid skal avtales skriftlig før arbeidet påbegynnes med mindre annet er avtalt. Entreprenøren plikter å varsle byggherren når regningsarbeid starter.

Regningsarbeider gjøres opp etter medgåtte timer for mannskap og maskiner.

Timeprisene for mannskap og maskiner (se kapittel E4) skal inkludere alle entreprenørens utgifter samt påslag til dekning av indirekte kostnader, risiko og fortjeneste. Hver enkelt timesats for mannskap og maskiner skal gjenspeile de faktiske kostnadene for hver etterspurt timesats.

Det betales bare for effektive timer med avrunding til 0,5 time.

Det betales ikke for ventetid, transport, maskinstell og reparasjon.

Eventuell prisregulering foretas iht. gjeldende bestemmelser.

Timepriser mannskap

Timepriser for entreprenørens egne og innleide mannskap inkluderer verneutstyr, håndverktøy og bærbart utstyr som strømaggregat, motorsag o.l.

Tillegg for overtidsarbeid skal ikke honoreres uten at dette på forhånd er godkjent av byggherren.

Timepriser maskiner

For byggherrens innleie av entreprenørens egne og innleide maskiner, betales i henhold til entreprenørens liste over maskintimepriser.

For ventetid som skyldes byggherrens forhold betales 50 % av de oppgitte timepriser for maskiner eksklusiv fører. Førerlønn settes lik timepris for mannskap.

Maskiner som benyttes, men som ikke er prissatt på entreprenørens liste over maskintimepriser, avregnes etter den pris som er oppgitt på den maskin som ligner mest, eventuelt med en middelvei mellom priser for lignende maskiner på listen.

Materialer

Medgåtte materialer innkjøpt av entreprenøren, betales i henhold til faktura fra materialleverandør fratrukket eventuelle rabatter med 10 % tillegg for administrasjon og fortjeneste. Det skal kun beregnes påslag eller tillegg i ett ledd.

Byggherrens rett til innsigelse

Selv om byggherren ikke innen 14 dager etter at han mottok oppgavene over arbeidstid og materialforbruk har fremsatt skriftlig innsigelse, er retten til å fremsette innsigelser i behold dersom entreprenøren ved avregningen ikke har overholdt reglene i NS 8406 pkt. 23.4.

28. Sluttoppgjør (se NS 8406, pkt. 25)

Viser sluttoppgjøret, etter fradrag for arbeider som ikke er utført på kontraktens prisgrunnlag, en økning på mer enn 10 % av kontraktssummen, reguleres kontrakten som følge av økte generelle omkostninger. Entreprenørens generelle omkostninger tillegges i så fall 10 % av utført arbeid over 10 % av kontraktssummen. Dette vederlaget beregnes etter følgende formel:

$$V = 0,1 (S - 1,1K)$$

der:

V = Vederlag for økte generelle omkostninger (kr)

S = Sluttsum for utført arbeid (kr). Her medtas kun utførte arbeider basert på kontraktens prisgrunnlag, herunder regningsarbeider basert på kontraktens prisgrunnlag.

K = Kontraktssum (kr)

29. Tvisteløsning**29.1. Minnelige løsninger**

Tvister mellom partene om kontraktsforholdet bør søkes løst i minnelighet.

Håndtering av tvister mellom kontraktspartene, skal prinsipielt løses, eller avklares for framtidig løsning, på lavest mulig nivå (prosjektnivå) og skal da forankres i byggemøte. Hvis en ikke kommer til enighet om løsning av saken på prosjektnivå, innenfor en tidsramme på 3 måneder etter at saken er fremmet, skal saken løftes til samarbeidsmøte hvor byggherrens og entreprenørens ledelse deltar, i tillegg til partenes stedlige prosjektledelse.

Hvis samarbeidsmøtet heller ikke fører til en løsning av saken kan det, dersom partene er enige om det, bringes inn en ekspert med nødvendig erfaring og kompetanse for å ta stilling til tvistespoersmålet og komme med forslag til hvordan saken kan løses. Utvelgelse av ekspert skjer ut fra navngitt(e) person(er) som har påtatt seg denne rollen, og som partene har blitt enig om, og som hentes fra Norsk Meklingscenter.

Som grunnlag for sin vurdering av saken, skal den oppnevnte eksperten motta et kort, skriftlig, innlegg fra hver av partene innen 5 dager. Innlegget skal ha vedlagt den dokumentasjon partene vil påberope seg. Hvis nødvendig kan eksperten innhente mer informasjon fra partene, enten ved å avholde et møte, eller ved å be om ytterligere skriftlig dokumentasjon eller forklaring.

Eksperten skal gi et skriftlig råd til hvordan tvisten kan løses, innen 14 dager fra all informasjon er innhentet. Rådet skal være begrunnet og legges frem i et samarbeidsmøte

hvor representant(er) fra byggherrens og entreprenørens ledelse deltar, i tillegg til partenes stedlige prosjektledelse, for endelig beslutning.

Kostnader forbundet med bruk av ekspert skal deles likt mellom partene.

29.2. Tvisteløsning

Enhver tvist mellom partene om kontraktsforholdet som ikke løses i minnelighet, avgjøres ved ordinær rettergang.

Anleggsstedets verneting skal være verneting for alle søksmål som måtte utspringe av kontrakten.

29.3. Parter i tvister

Fylkesveg

For tvister som gjelder fylkesveg og som entreprenøren vil forfølge ved klage eller søksmål, er vedkommende fylkeskommune ved fylkesordføreren rett part. Det samme gjelder søksmål som vedkommende fylkeskommune måtte ha mot entreprenøren.

30. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) - generelt

Med HMS menes her summen av ivaretagelse av både sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) samt ivaretagelse av ytre miljø (YM). Disse behandles temavis nedenfor.

Entreprenøren skal drive et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, jf. forskrift av 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).

Byggherrens forpliktelser følger av forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser (byggherreforskriften).

Alle avtaler med underentreprenører skal inneholde bestemmelser om arbeidets utførelse, forhold på arbeidsstedet, oppfølging og rapportering som anvendt i denne kontrakten.

Byggherren utpeker SHA-koordinator innenfor sin byggherreorganisasjon. SHA-koordinator er «koordinator» etter byggherreforskriften.

Entreprenøren skal uten ugrunnet opphold informere byggherren dersom Arbeidstilsynet eller andre tilsynsmyndigheter har foretatt kontroll eller gitt pålegg om å stoppe arbeidet, utbedre systemfeil eller liknende som gjelder gjennomføring av kontraktarbeidet.

31. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

31.1. Risikovurdering og plan for helse, miljø og sikkerhet

Før kontrahering utarbeider byggherren en SHA-plan (plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø) for kontrakten. Denne skal til enhver tid være oppdatert og være tilgjengelig og kjent for entreprenøren. Planen skal lagres på felles WEB-hotell. I tillegg kan den være i utskrevet format.

Risikovurdering i SHA-plan skal bygge på restrisikorapport fra tidligere fase.

Entreprenøren skal sørge for at SHA-planen er kjent hos alle arbeidsgivere og emmannsbedrifter. Arbeidsgivere skal informere sine arbeidstakere, herunder innleide, om planen.

Entreprenøren skal utføre risikovurdering med utgangspunkt i byggherrens risikovurdering i SHA-plan. Entreprenøren skal også vurdere om det er andre risikoforhold enn de byggherren har beskrevet som kan være av betydning, og disse skal meldes byggherren så snart som mulig.

Entreprenøren skal levere informasjon fra sitt internkontrollsystem som er relevant for byggherren, som risikovurderinger, sikker jobbanalyser og annen aktuell informasjon.

Entreprenøren skal utarbeide en plan og tiltaksbeskrivelser for håndtering av risikofylte arbeider.

Entreprenøren skal sørge for at det finnes arbeidsinstruks for aktiviteter som medfører særlig fare for liv og helse. Statens vegvesen har utarbeidet instruks, som i håndbøker. Disse skal følges med mindre entreprenørens egne instruks er strengere enn Statens vegvesen sine.

Arbeidsinstrukser skal forelegges byggherren senest en uke før oppstart av de aktuelle arbeidsoppgavene. Hvilke vurderinger som er gjort skal kunne fremlegges skriftlig. Entreprenøren kan ikke påberope fremleggelse for byggherren som begrensende for sine forpliktelser etter dette punktet. Arbeidsinstrukser for risikoutsatte arbeidsoperasjoner skal oppbevares hos entreprenør. Den enkelte virksomhet skal oppbevare alle aktuelle arbeidsinstrukser, gjennomgå og informere alle aktuelle arbeidstakere om hvordan disse arbeidsoppgavene utføres på en sikker måte.

Sikker jobbanalyse skal skje så tett opp til utførelse som mulig og involvere de som deltar i arbeidet, og signeres av disse.

31.2. HMS-kort

Alle som utfører arbeid på anleggsplassen under denne kontrakten, skal lett synlig bære HMS-kort som er utstedt av Arbeidstilsynet.

Byggherre kan bortvise personer uten gyldig HMS-kort.

Ved unntak skal personens identitet bringes på det rene, sammen med annen dokumentasjon som gir grunnlag for unntak.

Med unntak menes:

- Nyansatte og ansatte som bytter arbeidsgiver og kan fremvise en ordrebekreftelse fra utgiver av HMS-kortet
- Personer på tiltak fra NAV som kan fremvise en bekreftelse fra NAV
- Elever som har praksis som kan fremvise en bekreftelse fra skole
- Flyktninger med introduksjonsprogram som kan fremvise en bekreftelse fra kommune
- Utenlandske arbeidstakere på engangs kortvarige arbeidsoppdrag, dersom det kan fremvises kopi av RF 1199 eller utskrift fra Altinn.no hvor lengde av oppdrag fremgår

- Ferievikarer som kan fremvise dokumentasjon på arbeidsforholdets lengde.

Se også kap C4 punkt 1.1 og 1.3.

31.3. Førings av oversiktsliste

Byggherren skal til enhver tid ha oversikt over alle som utfører arbeid på arbeidsstedet. Mannskapsliste skal registreres før oppstart av arbeidet i byggherren sitt HMS-system - HMSREG.

Personer som leverer varer, og andre som i kortere perioder befinner seg innenfor arbeidsområdet uten å delta i kontraktsarbeidet, omfattes ikke av disse bestemmelsene.

Se også kap. C4 punkt 1.2 og 1.3.

31.4. Hovedbedrift og samordningsansvar

Med mindre virksomhetene på anlegget bestemmer noe annet, er entreprenøren hovedbedrift med ansvar for samordningen av de enkelte virksomheters helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i henhold til arbeidsmiljøloven og internkontroll forskriften.

Den person som ivaretar samordningsansvaret klarlegges i samhandlingsfasen, og navnet tas med i SHA-planen.

Entreprenør har ansvaret for inntakskontroll på byggeplassen. Dette ansvaret kan ikke delegeres. Ved inntakskontrollen skal det som minimum foretas en utsjekk av nødvendig dokumentasjon eksempelvis kompetansebevis og sertifikater for maskinførere, byggebransjens HMS-kort, lovpålagt HMS-opplæring. Det skal gis informasjon om SHA-planen, samt resultatet av samhandlingsprosessen.

Dersom byggherrens egne arbeidstakere i perioder oppholder seg innenfor kontraktens naturlige arbeidsområde, er entreprenøren ansvarlig for samordning av verne- og miljøarbeidet.

Dersom det oppstår tilfeller med flere samtidige entrepriser på samme sted, vil en av entreprenørene i de aktuelle entreprisene bli utpekt til hovedbedrift etter Arbeidsmiljøloven og Internkontrollforskriften. Dette innebærer at hovedbedriften sørger for at det tas hensyn til andre virksomheter på eller i nærheten av bygge- eller anleggsplassen.

Det kan avtales, og skal i så fall dokumenteres, at en annen av byggherrens kontraktsparter midlertidig utpekes til hovedbedrift for et avtalt tidsrom.

Byggherren sender inn forhåndsmelding til Arbeidstilsynet senest en uke før arbeidene starter. Entreprenøren skal sørge for at forhåndsmeldingen, med ajourført oversikt over alle virksomheter, til enhver tid henger oppe godt synlig på bygge- eller anleggsplassen.

31.5. Besøkende til anleggsområdet

Den som mottar besøk er ansvarlig for å varsle byggherre og hovedbedrift før de får adgang til bygge- og anleggsområdet. Vedkommende er ansvarlig for at besøkende er gjort kjent med sikkerhetsregler samt bruk av verneutstyr etc.

Alle besøkende til bygge- og anleggsområdet skal følge kravene til personlig verneutstyr.

31.6. Opplæring og kompetanse

Entreprenøren skal sørge for at det gis opplæring i risiko og helsefarer ved utførelse av kontraktarbeidet.

Entreprenøren skal utarbeide instruks og om nødvendig gi opplæring i bruk av personlig verneutstyr.

Kvalifikasjoner og gjennomført opplæring skal dokumenteres. Slik dokumentasjon skal være tilgjengelig for hovedbedrift.

Følgende krav til dokumentert opplæring gjelder for alle som utfører arbeid på kontrakten:

1. Sikkerhetsopplæring tilpasset kontrakten
2. Kurs i henhold til håndbok N301 Arbeid på og ved veg, vedlegg 2 Opplæring
  - 2.1 Kurs for alle som skal utføre arbeid på veg
  - 2.2 Kurs for ansvarshavende
  - 2.3 Kurs i manuell trafikkdirigering for de som dirigerer
3. Grunnleggende førstehjelpskurs med praktisk øvelse i hjerte- og lungeredning

Dokumentasjon på opplæring i førstehjelp har en gyldighet på fem år. For øvrig opplæring hvor gyldighetstid ev. ikke framgår av dokumentasjonen, er gyldighetstid fem år.

31.7. Arbeidstid

Byggherren skal til enhver tid holdes orientert om arbeidstidsordninger og vaktplaner som benyttes. Alle arbeidstakere som skal utføre arbeid som inngår i disse planene, skal underlegges samme krav til arbeidstid. Dette gjelder også arbeid som utføres av enmannsbedrifter, arbeidstakere i ledende stillinger og arbeidstakere i særlig uavhengig stilling som utfører kontraktsarbeid.

Arbeidstidsordninger godkjent av Arbeidstilsynet eller fagforening med innstillingsrett, skal umiddelbart sendes byggherren sammen med forsvarlighetsvurdering.

Det er ikke tillatt å ta i bruk en arbeidstidsordning før ordningen er formelt godkjent.

31.8. Arbeidsvarsling

Arbeidsvarsling skal utføres i overensstemmelse med Statens vegvesens håndbøker N301 Arbeid på og ved veg og R511 Sikkerhetsforvaltning av vegtunneler.

Entreprenøren skal sørge for at arbeidsvarslingsplan utarbeides og sendes til Statens vegvesens skiltmyndighet for godkjenning.

Entreprenøren skal utpeke ansvarlig for varslingen. Iverksatt og utført arbeidsvarsling skal i hvert tilfelle dokumenteres av entreprenøren.

Arbeidet skal foregå på en slik måte at trafikken forbi arbeidsområdet blir opprettholdt samtidig som arbeidernes og alle trafikantgruppers sikkerhet blir ivaretatt. Eventuell stengning skal ikke skje uten samtykke fra byggherren.

Dersom sikring, og herunder midlertidig rekkverk /«langsgående sikring» ikke er utført korrekt og i samsvar med håndbøker fra Statens Vegvesen, godkjent arbeidsvarslingsplan, godkjenningbrev og installasjonsbeskrivelse fra leverandør skal entreprenør rette dette umiddelbart. Er mangelen ikke rettet innen 24 timer, pålegges entreprenøren en mulkt på 15000,- kr pr. tilfelle pr. dag.

31.9. Personlig verneutstyr og vernetøy

Entreprenør skal utarbeide instruks for personlig verneutstyr og vernetøy, og gi opplæring i bruk.

Alle som utfører arbeid i kontraktsområdet skal minimum nytte hjelm, verneklede (overdel og bukse) og vernesko.

Vernehanskar og vernebrille skal være tilgjengelig og nyttast ved behov, eller ved dei arbeidsoperasjonar som risikovurdering og rutine skildrar. Både hanskar og brille skal være tilpassa gjeldande arbeidsoperasjon.

Entreprenør har ansvar for å gjennomføre risikovurdering og stille krav til verneutstyr for de arbeidsoppgåver som inngår i kontraktsarbeidet.

Vernetøy som blir nytta skal vere ihht EN ISO 20471 (synbarhet).

Vernetøy som blir nytta skal ha synbarhet minimum klasse 3 på overkropp og minst klasse 1 på bukse. Piratbukse klasse 1 kan nyttast når det ikkje er fare for brann- eller andre typar skadar.

Godkjent hjelm skal nyttast (NS-EN397), og hakestropp skal nyttast ved enkelte risikofylte arbeidsoperasjonar som til dømes ved arbeid i høgda.

Godkjente vernesko skal nyttast. Det er ikkje tillate med vernetresko eller klogger.

Godkjent hørslevern skal nyttast ved støy over 80 dB.

Alt verneutstyr skal vere CE-merka.

Tilrådingane i EBA og SfS BA sine bransjetilrådingar for standard verneutstyr til bruk i asfaltkontrakter og drift- og vedlikeholdskontraktar ([link](#)) skal sjåast på som kontraktskrav, og følgast av entreprenøren.

Hovudbedrift skal til alltid ha ekstra hjelmar, synlighetsoverdel (til dømes vestar, jakke) og vernesko for besøkande tilgjengeleg i kontraktsområdet. I dei tilfella der det er nødvendig med ekstra verneutstyr eller anna utstyr, skal dette stillast til disposisjon for besøkande.

Omvisning for eksterne

Besøkende skal følge kravene til verneutstyr og vernetøy for området de skal besøke.

Kravene til verneutstyr og synbarhetsbukse kan fravikes for besøkende når det er iverksatt tiltak som fjerner aktuell risiko. Vurdering og tiltak dokumenteres.

31.10. Kjemiske produkter

Det skal brukes kjemiske produkter som er så lite helse- og miljøskadelige som mulig. Entreprenøren skal utarbeide rutiner som sikrer substitusjonsplikten og korrekt håndtering av alle kjemiske produkter som skal benyttes, fra inntransport fra underleverandør, mottak, håndtering og intern transport, lagring, uttak fra lager og bruk.

Entreprenøren skal ha sikkerhetsdatablad for de kjemiske produkter som blir oppbevart eller brukt. Oversikten skal være ajourført.

Sikkerhetsdatablad for de kjemikalier som er i bruk skal være tilgjengelig på brukerstedet. Verneombudet skal ha tilgang til et ajourført stoffkartotek for sitt ansvarsområde.

31.11. Sikring av arbeidsstedet

Hovedbedriften skal innarbeide rutiner som sikrer at uønskede hendelser ikke skjer på grunn av arbeider som omfattes av denne kontrakten. Det skal tas spesielt hensyn til barn, naboer og myke trafikanter.

31.12. Orden og renhold

Rengjøring av utstyr skal kun skje på en måte og på et sted som ikke utsetter trafikanter, naboer, arbeidere eller andre for fare eller er til sjenanse eller skade for omgivelsene.

31.13. Vernerunder

Entreprenøren skal gjennomføre vernerunder minst en gang hver 14. dag i kontraktsperioden. Byggherren skal ha innkalling til vernerunder og skal ha anledning til å delta på disse. Byggherren skal ha kopi av alle protokoller fra slike vernerunder.

Entreprenøren skal innen 5 hverdager etter at vernerunden er gjennomført, oversende referatet til byggherren.

31.14. Merking og kontrollrutiner

Alt teknisk utstyr som kreves å være CE-merket, skal være merket. Alt sertifikatpliktig utstyr skal være sertifisert og kontrollert iht. gjeldende bestemmelser og være utstyrt med oblat og dokumentasjon for årlig kontroll. Alle samsvarserklæringer, sertifikater, kontroll- og instruksjonsbøker skal foreligge før utstyret tas i bruk, og fremlegges på forespørsel eller kontroll.

31.15. Kompetansekrav for ledebilsjåfører og trafikkdirigenter

Ledebilsjåfører og trafikkdirigenter skal ha:

- Arbeidsvarslingskurs type 1
- Arbeidsvarslingskurs type 3
- Dokumentert praktisk førstehjelpskurs, minimum 3 timer
- Dokumentert grunnopplæring brannvern, minimum 4 timer

Førstehjelpskurs og grunnkurs brannvern sammen skal inneholde:

- Grunnleggende brannteori
- Brannårsaker og forebyggende tiltak
- Varsling

- Redde liv og verdier
- Slokkemidler og slokkeutstyr
- Brannskader
- Slokkeøvelse med skumapparat og brannteppe
- Kjeden som redder liv
- Varsling, medisinsk nødtelefon
- Opptreden på skadested
- Pasientundersøkelse
- HLR – praktisk hjerte-/lunge-redning
- Fremmedlegemer
- Transport av syke og skadde inkludert båresurring
- Akutte sykdommer, astma, hjerteinfarkt, hjerneslag, diabetes, epilepsi
- Skader og ulykker, brudd, blødning, fallskader, el-skader og indre skader

31.16. Spesielle krav knyttet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Maskiner som arbeider i område der det er fare for gjenstående udetonert sprengstoff, skal være utstyrt med tryggleiksglas i henhold til EN-standardar EN-1063 og EN-13123.

Fareområde vil spesielt vere der det førekjem bergrensk, pigging, utlasting i skjæring, i grøft eller ved stuff.

Opplisting over er ikkje uttømmende. Kravet gjeld og maskiner som nyttast der operatør vert utsett for fare i form av glasseksponeringsflater mot fareområde for udetonert sprengstoff.

For å forebygge skader på grunn av eksponering for helseskadelig steinstøv er det krav til støvdempende tiltak i form av vanning både i tunnel og ute i dagen dersom ikke andre likeverdige tiltak kan utføres. Der innretninger med vern på maskiner finnes skal det benyttes. Tiltak som reduserer faren for eksponering av arbeidstaker for helseskadelig steinstøv skal prioriteres fremfor bruk av personlig verneutstyr som støvmaske med filter tilpasset aktuelt steinstøv.

32. Ytre miljø

32.1. Oppfølging av ytre miljø i kvalitetsplanen

Relevante problemstillinger som angår ytre miljø skal komme fram av en miljørisikovurdering. Denne skal beskrive prosjektspesifikke problemstillinger og uønskede hendelser som angår ytre miljø med tilhørende avbøtende tiltak som reduserer risiko og konsekvens.

Entreprenøren skal i sin kvalitetsplan redegjøre for prosedyrer som dekker:

- Oppfølging av gjeldende regelverk for sin virksomhet
- Hindre utilsiktede utslipp

Entreprenøren skal forholde seg til byggherrens miljøkartleggingsrapport, samt byggherrens avfallsplan for rivearbeidene. Hvis avfallsplanen for riveobjektet ikke er utarbeidet av byggherren, skal den inkluderes i avfallsplanen for anlegget ellers.

32.2. Hensyn til omgivelsene

Entreprenøren skal under arbeidets gang ta hensyn til omgivelsene, slik at ikke naboer og berørte parter sjeneres unødig av støv, støy, rystelser, utslipp og avfall etc. I samarbeid med byggherren skal entreprenøren bidra til løpende informasjon til berørte parter.

Støv og støy

Entreprenøren skal sikre at omgivelser og tilstøtende vegnett ikke påføres ulemper i form av støv og tilsøling av veger som følge av kontraktsarbeidene.

Entreprenøren skal følge retningslinjer fra Klima- og Miljødepartementet T-1442 pkt. 6.1 som setter støygrenser for større og mindre arbeider, og om nødvendig kontakte ansvarlig myndighet (kommunelege e.l.), og eventuelt søke om tillatelser og dispensasjoner.

Der det finnes andre, lokale retningslinjer enn de som framgår, og som er strengere enn T-1442 og/eller T-1520, skal disse følges.

Det kan være samspilleffekter mellom støy og luftforurensning som øker plager og helse-risiko. Dersom området er utsatt for støynivåer over grenser, som er satt i tabell i støy-retningslinje T-1442, bør det derfor tas ekstra hensyn i planleggingen.

Fremmede arter og smittestoffer

Det skal tas forholdsregler for å unngå spredning av uønskede fremmede organismer og smittestoffer, både gjennom flytting av vann eller jord samt bruk av utstyr eller masser som kan ha vært i kontakt med uønskede arter og smittestoffer. Den som utfører gravearbeid skal kjenne til om massene inneholder fremmede arter og/eller smittestoffer og utføre arbeidet på en slik måte at man har kontroll på massehåndteringen.

Naturmangfold og naturverdier

Påvirkning på naturmangfold og naturverdier skal holdes så lavt som mulig og det skal tas hensyn til naturmangfold og naturverdier under arbeid. Omkringliggende naturområder skal skånes for forurensning og inngrep som forringer naturverdier i området.

Naturmangfold og naturverdier utenfor prosjektområdet skal ikke bli berørt. Dette inkluderer alle former vegetasjon, dyreliv og vannforekomster.

Vassdrag og vannforekomster

Vassdrag og vannforekomster skal ikke utsettes for forurensning slik at vannkvaliteten forringes eller at vannlevende organismer blir negativt påvirket. Man skal ha kontroll på omkringliggende resipientkilder og avrenningsvann skal renses ihht. tiltak gjort i en risikovurdering. Dersom utilsiktede utslipp/lekkasjer oppstår, skal tiltak iverksettes snarest og aktuelle myndigheter kontaktes.

32.3. Tømmer og treprodukter

Entreprenøren skal sørge for at tømmer og treprodukter som benyttes i kontraktsarbeidene ikke er tilknyttet ulovlig hogst eller treprodukter.

32.4. Avfallshåndtering

Alt avfall* skal leveres til avfallsmottak godkjent av forurensningsmyndighetene eller disponeres på annen lovlig måte. Frest eller oppgravd asfalt som ikke gjenbrukes i kontraktsarbeidet skal leveres til mottak registrert under Kontrollordningen for asfaltgjenvinning – KFA.

Avfallsplan skal, dersom det er krav til dette etter byggteknisk forskrift (TEK17) §9-6, utarbeides av entreprenør og registreres i Byggherrens HMS-system, HMSREG.

Sluttrapport genereres automatisk i Byggherrens HMS-system, HMSREG, ved registrering av avfallsplan og avfallsrapportering.

Sorteringsgrad for entreprenørens eget produksjonsavfall skal være minimum 80 %. Sorteringsgrad er andel kildesortert avfall (i vekt) av alt avfall. Avfallet skal sorteres på arbeidsstedet. Normalt skal det sorteres i følgende fraksjoner; farlig avfall, metall, betong, treverk, plast, papp og papir og EE – avfall med mindre annet er angitt i kontrakten. Asfalt, forurenset masse og overflødige rene naturlige masser skal holdes utenfor ved beregning av sorteringsgraden.

Ved innlevering av farlig avfall* der avfallet er en del av produksjonsarbeidene, skal entreprenøren elektronisk deklare avfallet med sitt organisasjonsnummer i Miljødirektoratets portal for avfallsdeklarerer. Byggherrens organisasjonsnummer skal inn i merknadsfeltet. Byggherre skal ha kopi av deklarasjonsskjemaet.

For avfall produsert gjennom kontraktarbeidet skal det gjennomføres en basiskarakterisering* før deponering finner sted. Levert avfall skal rapporteres i Byggherrens HMS-system, HMSREG. Byggherren rapporterer videre til Statistisk sentralbyrå.

* For definisjoner, se avfallsforskriften og byggteknisk forskrift (TEK17) til Plan- og bygningsloven.

32.5. Environmental Product Declaration (EPD) - Miljødeklarasjon

Entreprenøren skal levere prosjektspesifikk EPD for følgende materialer:

- Asfalt
- Konstruksjonsbetong
- Armeringsstål

I tillegg skal entreprenøren levere EPD for alle øvrige produkter hvor det finnes EPD. Disse skal så langt som mulig være prosjektspesifikke.

EPD skal være ihht NS-EN 15804:2012 og godkjent av medlemmer av Eco-plattform (bl.a. EPD-Norge, Environdec, IBU).

EPD skal sendes byggherre senest en uke før produktet tas i bruk.

32.6. Krav til anleggsmaskiner i tunnel

32.7. Kjøretøy og maskiner

Alle maskiner og utstyr som skal brukes i kontrakten skal være utstyrt med registreringsmerke med QR-kode og være registrert i maskinregisteret (www.reginn.no). Vestland fylkeskommune skal gis elektronisk innsyn i registeret for å kunne utøve sanntidskontroll og få oversikt over entreprenørens og underentreprenørens registrerte maskiner og utstyr.

Elektrisk drevne anleggsmaskiner skal ikke lades fra aggregat som går på biodrivstoff eller fossile drivstoff.

Alle dieseldrevne kjøretøy og maskiner som benyttes i kontrakten, skal ha henholdsvis EURO 6 og STEG 5 godkjennelse. Kravet gjelder også ved transport av masser som midlertidig fraktes ut av anlegget for behandling/foredling.

Kjøretøy og maskiner på anleggsplass skal ha start-stopp-system for å minimere tomgangskjøring.

For alle tippbiler og lastebilhengere som er registrert etter 01.01.2026 skal felles funksjonskrav anbefalt av Samarbeid for sikkerhet i bygg og anlegg (SfS BA), MEF og EBA følges. For eksisterende kjøretøy levert etter 2020 skal entreprenør vurdere å omprogrammere der dette er praktisk mulig. Vurderingen skal dokumenteres og fremvises byggherren ved behov.

Ved eventuell bruk av biodrivstoff skal det være «avansert» iht. produktforskriften kapittel 3 vedlegg V, eller ikke være laget av råstoffer som har høy risiko for indirekte arealbruksendringer (ILUC) i tråd med kravene i EU-forordningen (EU) 2019/807.

Kontraktens energi- og drivstofforbruk skal rapporteres månedlig i byggherrens HMS-system sin funksjon for forbruksrapportering. Entreprenør skal rapportere forbruk for hver maskintype. Rapporteringen skal fordeles på energibærer der diesel, bensin, biodrivstoff, hydrogen og elektrisitet skal rapporteres hver for seg.

32.8. Spesielle krav knyttet til ytre miljø

Alle maskiner skal være utstyrt med egnet absorpsjonsmiddel, slik at trafikkfarlig søl som oljelekkasjer og lignende kan samles opp umiddelbart.

33. Fellesbestemmelser for SHA og YM

33.1. Beredskapsplan og øvelser

Entreprenør skal utarbeide en prosjektspesifikk beredskapsplan. Planen skal gjøres kjent blant alle som utfører arbeid på kontrakten, og være tilgjengelig for disse.

Beredskapsplanen skal minimum inneholde informasjon om:

- Beredskapsrutiner for ulykker, brann, forurensning og andre uønskede miljøhendelser inklusive hyppighet av øvelser
- Eventuelle andre eksisterende beredskapsplaner
- Ressurser og materiell til bruk ved ulykker, brann og utslipp
- Varslingsplan
- Plassering av førstehjelps- og beredskapsutstyr som brannslukningsapparat, oppsugingsmiddel etc
- Rutiner for varling/rapportering til myndigheter som Arbeidstilsynet, DSB etc ved alvorlige hendelser.

Rutinene for beredskap, som omtalt i dette punktet, skal gjennomgås grundig i forbindelse med et byggemøte tidlig i kontraksperioden. For større eller risikofylte kontrakter skal det i tillegg holdes minst en beredskapsøvelse tidlig i kontraksperioden. Beredskapsøvelsen skal tilpasses en tenkelig uønsket hendelse for kontraksarbeidet.

Etter en alvorlig hendelse, skal det gjennomføres debrifing for berørt personell.

33.2. Rapportering og oppfølging av uønskede hendelser

Ved uønskede hendelser og observasjoner relatert til farlig forhold for personell og ytre miljø skal det registreres en rapport om uønsket hendelse (RUH) i byggherrens HMS-system, HMSREG. RUH-en skal inneholde beskrivende informasjon om hendelsen inkludert kategorisering av konsekvens og potensiale, samt årsak til hendelsen og nødvendige tiltak som settes i gang.

Vestland fylkeskommune har som mål at arbeidet skal gjennomførast utan skade på personell eller ytre miljø. For dette kontraktsarbeidet er det satt følgende mål :

Fråværsskade frekvens (H1-verdi) : 0

Fråværsfrekvens (F-verdi) : 0

RUH-frekvens : over 1500

Følgende tabell skal brukes for å klassifisere hendelser i HMSREG. Ved eventuelle endringer i klassifisering vil gjeldende klassifisering alltid være den som ligger i systemet, HMSREG.

Skadeklasse	5	4	3	2	1
Personskade	Dødsulykker	Personskade med mulig varig mén	Personskade med fravær	Medisinsk behandlingsskade	Førstehjelpsskade
Miljøskade	Hendelse som har medført ødeleggelse av nasjonale og regionale naturverdier, naturressurser, kulturminner e.l. Svært alvorlig utslipp. Restaureringstid > 10 år.	Hendelse som har medført svært alvorlig og langvarig forringelse av naturverdier, naturressurser, kulturminner e.l. Stort utslipp. Restaureringstid 3-10 år.	Hendelse som har medført langvarig og alvorlig forringelse av naturverdier, naturressurser, kulturminner e.l. Betydelig utslipp. Restaureringstid 1-3 år.	Hendelse som førte til forbigående eller lettere forringelse av naturverdier, naturressurser, kulturminner e.l. Mindre utslipp og som er registrerbar i resipient. Restaureringstid < 1 år.	Hendelse som medførte ikke-registrerbar forringelse av naturverdier, naturressurser, kulturminner e.l. Utslipp som ikke er registrerbar i resipient.

Følgende type hendelser ansees som å ha et potensiale i skadeklasse 4 og/eller 5, og skal rapporteres og varsles iht denne klassifiseringen.

- Sprut fra sprengning der sikkerhetssone ikke er evakuert
- Byggherrepersonell eller tredjeperson finner sprengstoff som skulle vært avdekket etter sprengningsarbeid ved klargjøring av området.
- Ubevoktet salve
- Avdekking av sprengstoff fra tidligere prosjekt

- Udetonert sprengstoff som går av under graving/pigging
- Påboring/boring i sprengstoff
- Boring nær ladet hull
- Samtidig boring og lading fremfor bomfestet

RUHer skal registreres og varsles i henhold til høyeste skadeklasse av konsekvens og/eller potensiale.

Skadeklasse 1 – skriftlig i HMSREG, som RUH, innen 10 virkedager

Skadeklasse 2 – skriftlig i HMSREG, som RUH, innen 5 virkedager

Skadeklasse 3 – skriftlig i HMSREG, som RUH, innen 5 virkedager

Skadeklasse 4 – muntlig via telefon iht varslingsplan, deretter skriftlig i HMSREG, som RUH, innen 48 timer

Skadeklasse 5 – muntlig via telefon iht varslingsplan, deretter skriftlig i HMSREG, som RUH, innen 48 timer

Ekstern kommunikasjon i forbindelse med hendelser utover akutt skadehåndtering skal håndteres av byggherren. Ved skader som krever varslingsplan, DSB eller ansvarlig miljømyndighet, skal kopi av varslingsplan oversendes byggherren.

I tillegg til kontinuerlig rapportering av RUHer innenfor frist angitt i tabell under skal det månedlig leveres en HMS-månedssrapport i Byggherrens HMSREG.

33.3. Undersøkelse av dødsulykker og hendelser med stort risikopotensiale

Ved hendelser med konsekvens eller potensiale i skadeklasse 4 eller 5 skal entreprenøren som hovedregel undersøke/granske. En rapport skal gjøres tilgjengelig for Byggherren ved oppfølgingsmøte etter hendelsen har oppstatt. Byggherren kan beslutte at det ikke er nødvendig å gjennomføre granskning, for eksempel dersom hendelsesforløpet og årsakssammenheng er klarlagt. En slik beslutning meddeles skriftlig.

Byggherren kan beslutte å igangsette egen granskning av alvorlige uønskede hendelser, uavhengig av entreprenørens egen oppfølging/granskning av hendelse. Entreprenør er forpliktet til å bidra til byggherrens granskning ved å gi byggherren tilgang til relevante opplysninger med mere.

33.4. Byggherrens sanksjonsrett

Ved manglende bruk av påbudt personlig verneutstyr, eller andre brudd den enkelte arbeidstaker svarer for, vil det først bli gitt skriftlig advarsel, deretter skriftlig bortvisning fra arbeidsstedet.

Dersom entreprenøren eller hans kontraktsmedhjelpere unnlater å utarbeide sikkerhetsrutiner eller å etterkomme anvisninger for å ivareta SHA eller YM, kan byggherren iverksette følgende tiltak:

1. Stanse arbeidet som er berørt av kontraktsbruddet inntil forholdet er brakt i orden.
Dersom forholdet gjelder YM fastsettes en kort frist for iverksetting av tiltak. Dette gir ikke entreprenøren rett til godtgjørelse for de merkostnader dette måtte påføre ham.
2. Ved gjentatte brudd på ivaretagelse av SHA i tillegg til å stanse arbeide kan byggherren ilegge en økonomisk sanksjon på kr. 15 000 pr. forhold.

3. Dersom forholdet gjelder YM og ikke er rettet innen fastsatt frist, kan Byggherren selv sørge for å få tiltak gjennomført eller iverksatt for entreprenørens regning.

Byggherrens økonomiske krav knyttet til entreprenørens kontraktsbrudd begrenses ikke til kontraktens gjenstand, men omfatter også brudd på kontraktsbestemmelser knyttet til SHA og YM.

Ved gjentatte brudd på kontraktsbestemmelsene om HMS kan entreprenøren bli utelukket fra fremtidige kontrakter med Vestland fylkeskommune. Der entreprenøren er et arbeidsfellesskap (leverandørgruppe) gjelder utelukkelsen alle deltagerne.

34. Forbedringer og utviklingsarbeider

Det er ønskelig at entreprenørene er aktive innen forbedrings- og utviklingsarbeid, herunder forskning, innovasjon og utvikling. Entreprenørene oppfordres derfor til å foreslå FOU-prosjekter som en del av kontrakten.

Der partene har forslag til alternative løsninger som for eksempel gir gevinster for klima og miljø og/eller besparelser, uten verdiforringelse for kontrakten, tas dette opp skriftlig, på samarbeidsmøte eller på byggemøte. Som incitament til endringer, utviklingsprosjekter mv. som fører til gevinster og/eller besparelse i forhold til kontrakt, vil det avtales en særskilt kompensasjon/oppgjør for dette.

Byggherren avgjør hvilke forslag som kommer til utførelse. Der partene blir enige om at forbedringer og utviklingsarbeider skal gjennomføres, opprettes egne tilleggsavtaler om dette.

Der annet ikke er avtalt, påvirker ikke det avtalte vederlaget byggherrens rett til å pålegge endringer etter C1 punkt 19.1 eller avbestilling etter C1 punkt 28.

35. Sprengningsarbeider

35.1. Transport av sprengstoff

Alle kjøretøy for transport av sprengstoff, uansett mengde, skal være ADR-godkjent.

35.2. Sprengningsplaner

Ytterhjørner for salvene skal koordinatfestes og angis på sprengningsplan.

Generelt gjelder at sprengningsplan skal oversendes byggherren minimum 14 dager før planlagt oppstart av sprengningsarbeider. Der sprengningsarbeider ikke har vært forutsett, avtales oversendelse av sprengningsplan i samhandlingsmøte for oppstart av sprengningsarbeider.

35.3. Salveplaner

Ytterhjørner for salven skal være koordinatfestet og angitt med pelnummer og skal i tillegg markeres med H/V; dette skal angis i salveplan.

Salveplan, med angivelse av boremønster, klokkeslett for avfiring og salvestørrelse skal oversendes byggherren nærmeste virkedag før planlagt avfiring av salve.

Ved endring av salve skal entreprenøren før avfyring oversende byggherren revidert salveplan med faktisk boret mønster, revidert ladeplan og dekningsplan.

35.4. Bergsprengningsleder

Bergsprengningsleder skal kunne innfinne seg på brukerstedet på de dager hvor det gjøres sprengningsarbeider.

35.5. Bergsprenger

Bergsprenger skal i tillegg til påkrevd utstyr ha påkledningsdetaljer som med tydelig tekst viser posisjon som bergsprenger.

35.6. Arbeid hvor det er mulighet for å påtreffe sprengstoff fra tidligere entreprise

Bestemmelsen gjelder ved arbeider som rensk, graving, pigging, boring, mv. hvor det er mulighet for å påtreffe sprengstoff fra tidligere utførelse. Arbeider i slike områder skal planlegges og gjennomføres i samråd med byggherren for å bestemme omfang og type tiltak. Ansvarlig bergsprenger skal være tilstede under hele arbeidsprosessen, og arbeidene skal utføres av personell med kompetanse fra tilsvarende arbeid.

35.7. Oppstartsmøter ved sprengningsarbeid

I forbindelse med oppstart av sprengningsarbeider skal det holdes egne oppstartsmøter hvor hovedentreprenør og alle underentreprenører som er involvert i disse arbeidene skal være representert. Sprengningsplan må være tilgjengelig for Byggherre i rimelig tid før møte avholdes.

Der behov for sprengning ikke har vært forutsett, skal møte avholdes tidligst mulig etter at sprengningsbehov er blitt kjent. Det betales ikke for tidsbruk for disse møtene. Byggherren leder møtet.

Formålet med møtet er å gjennomgå rutiner og prosedyrer for gjennomføring av sprengningsoppdraget, herunder også risikovurderinger, entreprenørens fremdriftsplan og tiltenkte ressurser for sprengningsoppdraget, dokumentasjon og avviksbehandling.

36. Andre bestemmelser

36.1. Riggplass

Entreprenøren skal utarbeide en riggplan for anleggsområdet, som skal oversendes byggherren senest 4 uker etter kontraktsinngåelse.

Planen skal inneholde kart og en beskrivelse for relevante forhold på anleggsområdet.

- Inngjerding og porter
- Kontor, spise- og skiftebrakker og ev. innkvartering
- Beredskapsutstyr
- Områder for lagring av materiell
- Områder for lagring av farlig stoffer
- Kjøreadkomster og ferdselsveger

Listen er ikke uttømmende.

Det skal etableres adskilte garderober, vaskested og toalett for kvinner og menn, uavhengig av om begge kjønn er representert på byggeplass i hele eller deler av byggeperioden. Garderobene skal etableres i egne rom, uten andre funksjoner. Se også C4 punkt 2,3 og 2.4.

Byggherren skal ha oversendt fra entreprenør en plan over all innkvartering, før oppstart av arbeidene.

Innkvarteringen skal være forsvarlig utformet, innredet og vedlikeholdt. Viktige momenter er blant annet størrelse, innredning og brannsikkerhet. Boligens standard skal også være i tråd med den teknologiske og sosiale samfunnsutviklingen. Innkvarteringen skal ha tilfredsstillende ventilasjon og skal ikke ha sopp, råte, fuktskader eller lignende. Innkvartering i arbeidslokaler eller på arbeidsplassen aksepteres ikke. Innkvarteringen skal også være godkjent ifølge bygningslovgivningen.

Som hovedregel skal arbeidstaker ha:

- eget soverom med vindu som kan åpnes
- oppholdsrom med stoler, sofa og TV. Hvis soverommet er stort, vil kravet om areal til rekreasjon kunne være ivaretatt på soverommene. Dersom soverommet er lite, vil det være krav om separat oppholdsrom.
- tilgang på bad og toalett. Ett låsbart toalett og en låsbar dusj per 4-5 beboere.
- vaskerom for vaskemaskin og tørkemuligheter for klær.
- sted for oppbevaring og tilberedelse av mat
- garderobe eller skap til oppbevaring av tøy
- stor nok plass til matlaging og oppbevaring av matvarer, spiseplass, spisebord og stoler
- ren og ryddig innkvartering

Når entreprenøren skal ta stilling til om innkvarteringen holder mål, må han legge vekt på behovet for privatliv og verdighet i forhold til antall beboere, og muligheten for å holde boligen ren og ryddig.

Entreprenøren skal sørge for avmerking og tilrettelegging av områder for lagring og oppbevaring av forskjellige materialer. Alle overflødige materialer og materiell skal fjernes så snart dette er mulig. Lagring av eksplosiver, brennbare stoffer (dynamitt, tennere, olje, gass, drivstoff, syrer osv.) skal vises tydelig i riggplanen. En oversikt som viser maks tillatte mengder av disse stoffene skal være en del av riggplanen.

Hensetting av kjøretøy, maskiner og utstyr skal ikke være til hinder for annen trafikk og anleggsdrift. Veier skal holdes åpne, ryddet og fri for materiell og avfall. Anleggstrafikk gjennom boligområder skal ikke forekomme så sant alternative kjøreruter eksisterer. Hvilke kjøreruter som skal benyttes skal avklares med byggherren på forhånd.

Entreprenøren skal sørge for at arbeidsstedet til enhver tid er sikret mot uvedkommende, i og utenfor ordinær arbeidstid. Ved fraværperioder (helger og ferier) plikter entreprenøren å ha en person i nærheten (innen 1 time med bil) som daglig kontrollerer at sikkerhetstiltakene er i orden. Byggherren skal til enhver tid ha ajourført navn og telefonnummer på den som ivaretar sikkerhetstiltakene i slike perioder.

Det skal tas spesielt hensyn til barn, naboer og myke trafikanter.

Rengjøring av utstyr skal kun skje på en måte og på et sted som ikke utsetter trafikanter, naboer, arbeidere eller andre for fare eller er til sjenanse eller skade for omgivelsene.

36.2. Tilknytninger til offentlig nett, elkraft, mm

36.3. Kontor og laboratorium for byggherren

36.4. Sanksjoner knyttet til mangelfull rapportering

Dersom entreprenørens dokumentasjon til byggherren er mangelfull, og entreprenøren ikke framskaffer den avtalte dokumentasjonen innen 14 dager etter å ha blitt gjort oppmerksom på forholdet, ilegges entreprenøren et trekk på 5 000 kroner per hverdag for hvert forhold inntil dokumentasjonen foreligger.

Entreprenøren ilegges et trekk på 10 000 kroner dersom byggherrens stikkprøvekontroll avdekker vesentlige avvik i utførelsen som forringer kvaliteten og som ikke er meldt inn til byggherren innen 2 dager etter at avviket inntraff, på tross av at entreprenøren visste om eller burde ha visst om avviket.

Sanksjon i form av trekk er ikke begrensende for byggherrens håndtering av mangler i henhold til NS 8406.

36.5. Arbeidstegninger

Entreprenøren har ansvar for å utarbeide nødvendige arbeidstegninger for gjennomføring av de nedenfor nevnte arbeider i henhold til konkurransegrunnlaget, og for å dokumentere overfor byggherren hvordan arbeidene er gjennomført. Grunnlaget for utarbeidelse av arbeidstegninger er tegningsdelen i konkurransegrunnlaget. Følgende arbeider er omfattet:

- Planer for midlertidig trafikkomlegging
- Grunnlag i forbindelse med arbeidsvarsling, skilting og tilhørende tiltak.

Listen er ikke uttømmende, og ENT må selv vurdere hvilke arbeidstegninger dem har behov for ved gjennomføring av anlegget.

36.6. Massedisponeringsplan

36.7. Sikring

36.8. Sanksjoner knytt til øvrige forhold

Byggherre kan foreta trekk i oppgjøret når kontraktsarbeidene ikke utføres i samsvar med kravene i kontrakt. Det gjelder ved enhver utførelse som ikke oppfyller kontraktens krav, herunder inspeksjon, arbeidsvarsling, administrasjon, resultat, tilstand og funksjon, mv. Dersom entreprenøren sin gjennomføring av kontraktsarbeidene er mangelfull, kan byggherren på grunnlag av mangelens alvorlighetsgrad, konsekvens for ytre miljø, konsekvens for trafikantene, kapitalforringelse eller entreprenørens besparelse, ilegge entreprenør et trekk på inntil 25 000 kroner for hvert forhold, men ikke mindre enn 15 000

kroner. Byggherrens beslutning om trekk og størrelsen på trekk skal foretas på grunnlag av forholdets alvorlighetsgrad, konsekvens for tredjemann, kapitalforringelse og/eller entreprenørens besparelse.

37. Sanksjonsloven med tilhørende forskrift

37.1. Leverandørens plikt til å etterleve sanksjonslovgivningen

Partene har plikt til å opptre i overensstemmelse med sanksjonsloven av 16. april 2021 nr.18 med tilhørende forskrifter.

Leverandøren har ansvar og skal sørge for at selskaper i leverandørens konsern eller selskaper som leverandøren har kontrollerende eierskap eller myndighet i, kontraktmedhjelpere og enhver annen i leverandørkjeden, samt daglig leder, styreleder og andre ledende ansatte hos leverandøren og i de nevnte selskaper opptrer i overensstemmelse med ovennevnte regelverk.

37.2. Heving og erstatning

Brudd på kontraktens bestemmelser i punkt 37.1 ovenfor skal alltid anses som et vesentlig kontraktbrudd. Partene kan kreve erstatning for ethvert økonomisk tap eller skade som man måtte lide som følge av den andre partens brudd på disse bestemmelsene.

Med mindre leverandøren retter kontraktbruddet innen kontraktens frister, kan byggherren heve hele eller deler av kontrakten i henhold til bestemmelsene i C1 punkt 46

37.3. Utskifting av kontraktmedhjelpere

Byggherren kan bestemme at leverandøren skal skifte ut kontraktmedhjelpere dersom det avdekkes brudd på kontraktens bestemmelser i punkt 37.1.

37.4. Informasjonsplikt og dokumentasjon

Partene skal til enhver tid holde hverandre informert og oppdatert om forhold av betydning for kontraktens bestemmelser om sanksjonslovgivningen.

Leverandøren skal på forespørsel fra byggherren, og innen 14 dager etter at forespørselen er sendt, fremlegge dokumentasjon på etterlevelse av kontraktens bestemmelser i punkt 37.1. Dette gjelder blant annet dokumentasjon om

- (i) juridiske personer;
- (ii) fysiske personer;
- (iii) opprinnelse på varer, materialer og andre innsatsfaktorer som benyttes i gjennomføringen av kontraktarbeidene, og
- (iv) transport av varer, materialer og andre innsatsfaktorer som benyttes i gjennomføringen av kontraktarbeidene.

C Kontraksbestemmelser
C3 Avtaledokument

Mellom Vestland fylkeskommune som byggherre foretaksnr. 821 311 632
og XXXXXX som entreprenør foretaksnr. XXXXXX

er inngått følgende avtale:

1 Entreprenøren påtar seg å levere XXXXXX.

2 Kontraktsarbeidet skal leveres for:

Kontraktssum (eks. mva og eks. E4 pkt 1, 2 og 3)	kr	XXXXXX
(tilbud av åååå-mm-dd korrigert etter kontrollregning)	kr	XXXXXX
Korreksjon iflg. pkt. 8		
Kontraktssum (ekskl. mva)	kr	XXXXXX

3 Opplysninger om og betingelser for arbeidet er gitt i konkurransegrunnlaget og de tegninger og dokumenter dette henviser til.

4 Det er fastsatt følgende bindende tidsfrist(er): XXXXXX.

5 For overskridelse av frist(er) betaler entreprenøren til byggherren XXXXXX.

6 Entreprenøren skal levere byggherren garantierklæring for riktig oppfyllelse av entreprenørens forpliktelser i kontraktsperioden og reklamasjonsperioden før kontraktsarbeidens start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått jf. NS 8406, pkt. 8 med suppleringer i kap. C2, pkt. 15.

7 Entreprenøren skal levere byggherren kopi av forsikringsbevis før kontrakts-arbeidens start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått, jf. NS 8406, pkt. 9 med suppleringer i kap. C2, pkt 16.

8 Som en del av denne avtale inngår også vedlegg til avtaledokument i følge vedleggsliste datert åååå-mm-dd.

9 Manglende oppfyllelse av pkt. 6 og 7 kan medføre heving av kontrakten på grunn av vesentlig mislighold av kontraktsforpliktelse.

10 Dette avtaledokument med eventuelt vedlegg iflg. pkt. 8 er utferdiget i to eksemplarer hvorav partene beholder hvert sitt.

XXXXXX

åååå-mm-dd

XXXXXX

åååå-mm-dd

byggherre
(Avtaledokumentet utfylles ikke ved innsendelse av tilbud)

entreprenør

C4   Seriøsitetskrav og etiske føresegner

C4 SERIØSITETSKRAV OG ETISKE FØRESEGNER for leverandører til Vestland fylkeskommune

Innhold

0. Bruksområdet for seriøsitetstføresegnene til Vestland fylkeskommune	3
1. Sikkerheit, helse og arbeidsmiljø (SHA)	3
1.1. HMS-kort.....	3
1.2. Krav til føring av mannskapslister og innsyn i oversiktslister	3
1.3. Sanksjonar	4
2. Internkontroll	4
2.1. Innleiing.....	4
2.2. Språk.....	4
2.3. Brakke, garderobe og buforhold.....	4
2.4. Sanksjonar	5
3. Krav om bruk av faglærte handverkarar	6
3.1. Sanksjonar	6
4. Krav til bruk av lærlingar	6
4.1. Sanksjonar	7
5. Krav om bruk av fast tilsette	7
5.1. Sanksjonar	8
6. Arbeidstidsordning.....	8
7. Bruk av underleverandørar, inkludert innleigd arbeidskraft	8
7.1. Sanksjonar	8
8. Krav til løns- og arbeidsvilkår.....	8
8.1. Forpliktingane til leverandøren	8
8.2. Sanksjonar	9
9. Krav til dokumentert yrkesskadeforsikring	10
9.1. Krav til leverandøren	10
9.2. Sanksjonar	10
10. Skatt og bank	10
10.1. Brot på skatte- og avgiftsforpliktingar.....	10
10.2. Krava i skatteforvaltningslova.....	11
10.3. Innrapportering av utanlandske arbeidstakarar.....	11
10.4. Krav om betaling til bank og forbod mot kontant betaling	11
10.5. Pliktig medlemskap i leverandørregister	11
10.6. Sanksjonar	12
11. Brot på konkurranselovgevinga.....	12
12. Etisk handel og samfunnsansvar.....	12
12.1. Oppfylling av menneskerettar	12
12.2. Openheit om leverandørkjeder, kunnskapsplikt og aktsemdsvurderingar.....	13
12.3. Forbod mot korrupsjon og anna økonomisk misferd	13
12.4. Sanksjonar	14
13. Varsling	14
14. Tilgang til og overføring av data frå leverandøren	14
15. Revisjon	15
16. Vidareføring av seriøsitetstføresegner	15
17. Mishald av kontraktforpliktingar – konsekvensar for seinare konkuransar	15
18. Verknad dersom leverandøren bryt seriøsitetstkrava.....	15

0. Bruksområdet for seriøsitysføresegnene til Vestland fylkeskommune

Føremålet med felles seriøsitysføresegner for Vestland fylkeskommune er å motverke sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, og å sikre einskapleg oppfølging av krava.

Seriøsitysføresegnene gjeld i tråd med § 4 i forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter og kjem i hovudsak til verknad i byggje- og anleggskontraktar og relevante tenestekontraktar i tråd med hovudmåla for innkjøp i Vestland fylkeskommune.

1. Sikkerheit, helse og arbeidsmiljø (SHA)

1.1. HMS-kort

[Føresegna gjeld for verksemdar som utfører arbeid på byggje- og anleggsplassar etter byggherreforskrifta § 2, jf. § 4, og for verksemdar som utfører reinhaldstenester etter forskrift om offentlig godkjenning av renholdsvirksomheter og om kjøp av renholdstjenester.]

Alle som utfører arbeid på byggje- eller anleggsplassen under denne kontrakten, skal bere lett synleg eit gyldig HMS-kort som er utferda av Arbeidstilsynet, jf. FOR-2007-03-30-366. Det same gjeld alle som utfører reinhaldsarbeid under denne kontrakten, jf. FOR-2012-05-08-408.

Fram til ein har fått HMS-kortet, aksepterer oppdragsgjevaren gyldig HMS-kortstadfesting med QR- kode frå Arbeidstilsynet saman med gyldig identifikasjon, eller annan dokumentasjon i samsvar med dei gjeldande retningslinjene frå Arbeidstilsynet. Ordrestadfesting, søknadsskjema o.l. blir ikkje akseptert som HMS-kort.

Før arbeidstakaren har fått HMS-kortet, må vedkomande på byggje- og anleggsplassen kunne dokumentere kva verksemd han eller ho jobbar for. Lånekort blir akseptert ved framvising av gyldig HMS-kortstadfesting med QR-kode frå Arbeidstilsynet saman med gyldig identifikasjon.

1.2. Krav til føring av mannskapslistar og innsyn i oversiktslistar

Før oppstart av arbeidet skal leverandøren sende oppdragsgjevaren ei liste over kva personar som vil utføre arbeid på byggje- eller anleggsplassen. Dette inkluderer massetransportørar, betongtransportørar og tilsvarende transport som leverer (rå)varer som direkte bidreg til byggje- og anleggsarbeidet. Lovpålagde tekniske tenester som utfører arbeid på anlegget, som installatørar av offentleg elkraft og kommunale eller offentlege styresmakter (teknisk etat, VA osv.) skal også registrerast i mannskapslista. Oppdragsgjevaren har ansvar for å registrere desse dersom dei jobbar direkte under oppdrag frå oppdragsgjevaren.

Lista skal innehalde namnet på føretaket, organisasjonsnummeret til føretaket, namn på tilsette, fødselsdatoar og HMS-kortnummer. Lista skal leverast i MS Excel-format. Dersom det blir nytta elektronisk kjernesystem for leverandøroppfølging for leveransen, skal mannskapslista registrerast elektronisk i systemet. Ved endringar i arbeidsstokken skal leverandøren sende oppdragsgjevaren oppdatert mannskapsliste utan ugrunna opphald. Når leverandøren fører oversiktslistar, skal dei elles utførast i samsvar med forskrift om sikkerheit, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser § 15.

Oppdragsgjevaren skal når som helst ha rett til innsyn i oversiktslista over alle som utfører arbeid på byggje- eller anleggsplassen. Oversiktslista skal førast og kontrollerast dagleg i samsvar med forskrift om sikkerheit, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser.

1.3. Sanksjonar

Arbeidstakarar som ikkje er førehandsregistrerte, har HMS-kort eller har godkjent dokumentasjon frå Arbeidstilsynet jf. pkt. 1.1 og pkt. 1.2 vil bli viste bort frå bygge- eller anleggsplassen for leverandøren si rekning og risiko.

Leverandøren skal så langt som mogleg etterregistrere dei arbeidstakarane som har vore på byggeplassen utan å vere registrerte.

2. Internkontroll

[Føresegna gjeld for bygg- og anleggskontraktar]

2.1. Innleiing

Leverandøren skal følgje den arbeidsmiljølova som gjeld til kvar tid, med tilhøyrande forskrifter, SHA- planen til oppdragsgjevarer og instruksjonar frå oppdragsgjevarer eller koordinatoren. Leverandøren pliktar å ha eit internkontrollsystem i samsvar med forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Relevante delar av SHA-planen til oppdragsgjevarer skal innarbeidast i og følgjast opp gjennom internkontrollen til leverandøren. Innarbeidinga skal skje slik at føresegnene i SHA-planen kan identifiserast.

2.2. Språk

Med mindre anna er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersonar i prosjektet skje på norsk. Leverandøren skal sørge for at arbeidstakarane hans og eventuelle underleverandørar han nyttar, kan kommunisere på ein slik måte at manglande kommunikasjon ikkje utgjer ein sikkerheitsrisiko. For å unngå at det skjer ulykker fordi ikkje alle forstår informasjonen som blir gjeven, gjeld følgjande:

- Minst éin av det utførande personell på alle arbeidslag skal kunne forstå og gjere seg forstått på norsk eller engelsk. Dersom fleire utfører oppdrag saman, skal vedkomande i tillegg forstå og gjere seg forstått på eit språk alle dei andre på arbeidslaget forstår og kan gjere seg forstått på.
- Alle på byggeplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutinar, verneprotokollar, sikkerhetsinstruksar, SJA, sikkerhetsdatablad, bruksrettleiing for verktøy og arbeidsutstyr, varselkilt m.m. Materialet skal liggje føre på det språket vedkomande arbeidstakar brukar som morsmål, eller eit språk vedkomande forstår fullt ut, så lenge arbeidstakaren ikkje forstår informasjonen fullt ut på norsk eller engelsk.

2.3. Brakke, garderobe og buforhold

Det skal vere separate dame- og herregarderobar og toalett med eigen inngang. På rigg med mindre einingar for inntil 10 personar kan det avtalast med bedriftstillitsvalde at ein sløyfar kjønnsdelte garderobar og toalett, når dette likevel ikkje vil bli nytta.

Kvar arbeidstakar skal ha tilstrekkeleg plass til opphenging av tøy o.l. Garderobane skal gjere det mogleg for arbeidstakarane å låse inn tøyet sitt i arbeidstida, og der det er nødvendig, skal det i tillegg vere låsbare avlukke for å sikre mot tap av verdisaker. Arbeidstakaren skal ha

tilstrekkeleg plass til å skifte. Garderoben skal ha spegel og mange nok sitjeplassar til skifte av klede og skotøy. Garderoben skal ha tilfredsstillande ventilasjon.

Det skal innrettast eit åskilt matrom eller tilgang til tilfredsstillande lokale utanom verksemda. Matrommet skal vere så stort at det gjev tilfredsstillande plass til det største talet på arbeidstakarar som skal ete samtidig. Smitteverntiltak skal vere tekne hand om. Matrommet skal vere innreidd på tenleg vis, om nødvendig slik at arbeidstakarane kan lage til måltid der. Matrom skal ikkje brukast til nattopphald.

Når arbeidsgjevaren tilbyr innkvartering for arbeidstakarane sine, skal det stillast krav til at innkvarteringa skal vere forsvarleg utforma, innreidd og halden ved like. Viktige moment er mellom anna storleik, innreiing og branntryggleik. Standarden på bustaden skal vere i tråd med den teknologiske og sosiale samfunnsutviklinga, han skal ha tenleg storleik og innreiing, og han skal etterleve forskriftsmessige krav til brann- og elsikkerheit.

Innkvarteringa skal ha tilfredsstillande ventilasjon og skal ikkje ha sopp, røte, fuktskadar eller liknande. Innkvartering i arbeidslokale eller på arbeidsplassen er ikkje akseptert. Innkvarteringa skal også vere godkjend ifølgje bygningslovgjevinga.

Soverom bør vere plasserte slik at brukarane blir minst mogleg forstyrra, og bør ikkje ha gjennomgang til andre rom. Soverommet skal ha vindaug som kan opnast. Som hovudregel skal arbeidstakaren innkvarterast i enkeltrom av omsyn til at den enkelte skal kunne få privatliv og kvile. Dette gjeld særleg dersom arbeidstakaren skal bu på staden i lengre periodar.

Høve til tilstrekkeleg kvile er viktig for å kunne restituere seg. Dobbeltrum kan berre brukast dersom det er snakk om eit kortvarig opphald. Rommet må då vere stort nok, og det skal vere eit tilliggjande opphaldsrom.

Når mange arbeidstakarar bur saman på eit lite område med fellesområde, til dømes bad/dusj/toalett, kjøkken/matområde, felles opphaldsområde og felles vaskeri, må det stillast strenge krav til smittevern generelt. Arbeidsgjevaren må fastsetje klare reglar om smittevern saman med husordensreglane, og i samråd med arbeidstakarane. Reglane må vere på eit språk arbeidstakarane forstår.

2.4. Sanksjonar

Ved mishald av krava i pkt. 2.1–2.3 har oppdragsgjevaren rett til å stanse arbeida i den grad oppdragsgjevaren reknar det nødvendig. Slik stans er for leverandøren si rekning og risiko og gjev ikkje leverandøren rett til verken fristforlenging eller vederlagsjustering. Forseinking frå leverandøren som følgje av slik stans gjev oppdragsgjevaren rett på eventuell dagmulkt etter føresegnene om forseinka overlevering i kontrakten.

Vesentleg mishald av krava i pkt. 2.1–2.3 som ikkje blir retta innan ein rimeleg frist som er fastsett av oppdragsgjevaren, gjev oppdragsgjevaren rett til å heve kontrakten. Der slikt vesentleg mishald gjeld stadige brot på pliktene, kan oppdragsgjevaren heve sjølv om leverandøren rettar forholda. Dersom oppdragsgjevaren hevar kontrakten med leverandøren, kan oppdragsgjevaren krevje å få transportert til seg dei kontraktane leverandøren har med underleverandørane. Oppdragsgjevaren kan på same måten krevje at leverandøren skiftar ut underleverandørane. Dette skal skje utan kostnader for oppdragsgjevaren.

3. Krav om bruk av faglærte handverkarar

[Føresegna gjeld alle kontraktar over kr 500 000 som gjeld for reinhald, bygg- og anleggsfag (dvs. fag som er omfatta av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk), og for elektroarbeid (regulert av forskrift om elektrofag og kvalifikasjonskrav knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr).]

Ved utføringa av kontraktarbeidet skal minimum 50 prosent av dei arbeidde timane innanfor bygg- og anleggsfaga (dei faga som er omfatta av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, og elektrofaga) samla utførast av personar med fagbrev, sveinebrev eller dokumentert fagopplæring etter nasjonal fagopplæringslovgeving eller likeverdig utanlandsk fagutdanning. Det skal vere fagarbeidarar i alle dei ovannemnde faga. Kravet kan også oppfyllest ved at dei arbeidde timane er utførte av personar som er under systematisk opplæring og er melde opp etter krava i praksiskandidatordninga, jf. opplæringslova § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i eit anna EU/EØS-land. I enkeltpersonføretak utan tilsette gjeld dei ovanståande krava for eigaren.

Leverandøren skal etter at kontrakten er inngått, gjere greie for korleis kravet vil bli oppfylt, og jamleg [det konkrete kravet til regularitet på rapportering blir definert i kvart enkelt innkjøp] sende over rapportar som viser oppfyllingsgraden, i samsvar med malen for månadsrapport i kontrakten.

Leverandøren skal leggje fram timelister på oppmoding frå oppdragsgjevaren.

3.1. Sanksjonar

Der leverandøren sjølv har grunn til å tru at mishald av krav i pkt. 3 vil oppstå, skal leverandøren utan opphald opplyse oppdragsgjevaren om forholda og rette forholda før fristen frå oppdragsgjevaren er ute. Blir ikkje forholda retta før den fastsette fristen er ute, kan oppdragsgjevaren krevje prisavslag tilsvarende innsparinga leverandøren har oppnådd ved mishaldet, eller anna rimeleg prisavslag på inntil 0,5 prosent av kontraktssummen.

Ved vesentleg mishald av krava i pkt. 3, eller dersom det er grunn til å tru at vesentleg mishald vil oppstå, kan oppdragsgjevaren, med rimeleg varsel, stanse kontraktarbeida for leverandøren si rekning og risiko eller heve kontrakten.

Dersom oppdragsgjevaren stansar arbeidet etter denne føresegna, skal leverandøren erstatte kostnadene til oppdragsgjevaren som følgje av stansen. Slik stans er for leverandøren si rekning og risiko og gjev ikkje leverandøren rett til verken fristforlenging eller vederlagsjustering.

4. Krav til bruk av lærlingar

[Krav til bruk av lærlingar skal stillast i alle kontraktar over NOK 500 000 som varer i over 3 månader.]

Ved utføring av kontraktarbeidet skal minst 10 prosent av arbeidstimane innanfor bygg- og anleggsfaga samla (omfatta av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk og elektrofaga) bli utført av lærlingar, jf. opplæringslova § 4-1. Kravet kan oppfyllest ved at dei arbeidde timane er utførte av personar som er under systematisk opplæring, og som er melde opp etter krava i praksiskandidatordninga, jf. opplæringslova § 3-5.

Kravet kan også oppfyllest ved å nytte lærlingar etter tilsvarende ordning i eit anna EU/EØS-land eller ved at timane er utførte av personar som er under systematisk opplæring, og som er

melde opp etter tilsvarende ordning som krava i praksiskandidatordninga, jf. opplæringslova § 3-5, i eit anna EU/EØS- land.

Kravet kan oppfyllest av leverandøren og éin eller fleire av underleverandørane hans.

Leverandøren skal før kontrakten blir inngått, gjere greie for korleis kravet vil bli oppfylt, og månadleg sende over rapportar som viser oppfyltingsgraden i kontraktperioden. Dersom leverandøren meiner at delar av arbeida ikkje er eigna for utføring av lærlingar, basert på typen arbeid og helse, miljø og sikkerheit, skal dette gå fram av utgreiinga, og leverandøren må søkje oppdragsgjevaren om å få redusert omfanget av kravet med grunnlag i dette. Dersom det etter inngåing av kontrakt oppstår særlege forhold som ligg vesentleg utanfor det ein kunne forvente ved gjennomføring av kontrakten med omsyn til i kva grad prosjektet er eigna for bruk av lærlingar, kan oppdragsgjevaren gjere grunnlag for unntak frå kravet etter skriftleg søknad frå leverandøren.

Ein leverandør som er knytt til ei lærlingordning, og som kan dokumentere gjentekne reelle forsøk på å inngå lærekontrakt utan å lykkast gjennom heile kontraktperioden, skal av oppdragsgjevaren reknast for å ha oppfylt kravet om bruk av lærling. Ein leverandør som er knytt til ei lærlingordning og har inngått lærekontrakt, men som på grunn av forhold på lærlingen si side ikkje kan nytte vedkomande under leveransen, skal av oppdragsgjevaren reknast for å ha oppfylt vilkåret om bruk av lærling dersom leverandøren kan dokumentere reelle forsøk på å inngå ny lærekontrakt utan å lykkast. Der den attståande kontraktperioden er meir enn tre månader, skal leverandøren gjere greie for kva tiltak som er sette i verk for å inngå nye lærekontraktar, i kvar månadsrapport.

Ved avslutning av kontrakten skal det leggjast fram oversikt over talet på lærlingtimar.

4.1. Sanksjonar

Manglande oppfylting av krava i pkt. 4 gjev oppdragsgjevaren rett til eit rimeleg prisavslag på inntil 0,5 prosent av kontraktssummen.

Ved vesentleg mishald av krava i pkt. 4, eller der det er grunn til å tru at slikt vesentleg mishald vil oppstå, kan oppdragsgjevaren, med rimeleg varsel, stanse arbeida for leverandøren si rekning og risiko eller heve kontrakten. Slik stans gjev ikkje leverandøren rett til verken fristforlenging eller vederlagsjustering. Dersom oppdragsgjevaren stansar arbeidet etter denne føresegna, skal leverandøren erstatte kostnadene til oppdragsgjevaren som følgje av stansen.

5. Krav om bruk av fast tilsette

[Føresegna gjeld for utføring av byggje- og anleggsarbeid og alle reinhaldstenester som er omfatta av CPV- kode 90910000 (reingjering), jf. forskrift om offentlige anskaffelser § 19-3, og for andre risikoutsette tenesteområde etter særskild vurdering.]

Ved utføringa av kontraktarbeidet skal arbeidet i all hovudsak utførast av fast tilsette i minst 80 prosent stilling, uavhengig av om arbeidarane er tilsette hos leverandøren eller eventuelle underleverandørar. Innleigd arbeidskraft blir ikkje rekna som fast tilsette etter denne føresegna. Minst 25 prosent av arbeidskrafta må vere tilsett hos leverandøren. [det konkrete kravet må vurderast for kvar enkelt kontrakt]

Leverandøren skal etter at kontrakten er inngått, gjere greie for korleis kravet vil bli oppfylt, og jamleg [det konkrete kravet til regularitet på rapportering blir definert i kvart enkelt innkjøp] sende over ein rapport som viser oppfyltingsgraden. Ved kontraktavslutning skal det leggjast

fram oversikt over bemanninga og oppfyltingsgrad. Timelister skal leggjast fram på førespurnad.

5.1. Sanksjonar

Ved mishald av krav i punkt 5 kan oppdragsgjevaren krevje eit rimeleg prisavslag på inntil 0,5 prosent av kontraktssummen.

6. Arbeidstidsordning

Dersom arbeidet blir utført i ei arbeidstidsordning utover 7,5 timar per dag / 37,5 timar per veke, skal det dokumenterast at det finst skriftleg avtale og arbeidsplan i samsvar med arbeidsmiljølova §§ 10-5 og 10-7).

7. Bruk av underleverandørar, inkludert innleigd arbeidskraft

[Føresegna gjeld for utføring av byggje- og anleggsarbeid, og for alle reinhaldstenester som er omfatta av CPV-kode 90910000, når verdien er over terskelverdien til EØS for varer og tenester. Ho gjeld også for andre risikoutsette tenesteområde etter særskild vurdering.]

Totalentreprenøren kan ikkje, utan skriftleg samtykke frå oppdragsgjevaren, ha fleire enn to ledd med underleverandørar i kjede under seg.

Bruk av underleverandørar, inkludert innleigd arbeidskraft, skal skriftleg førehandsgodkjennast av oppdragsgjevaren. Oppdragsgjevaren kan berre nekte bruk der han har sakleg grunn. Det same gjeld for utskifting av underleverandørar i kontraktperioden. Godkjenning frå oppdragsgjevaren endrar ikkje dei forpliktingane leverandøren har overfor oppdragsgjevaren.

Oppdragsgjevaren kan krevje at førehandsgodkjenning skal skje ved bruk av elektronisk kjernesystem for oppfølging av leverandørar.

Leverandøren skal til kvar tid kunne dokumentere at underleverandørane oppfyller føresegnene i kontrakten, mellom anna at dei har oppfylt forpliktingane sine overfor skattestyresmaktene.

7.1. Sanksjonar

Ved mishald av krav i punkt 7 skal byggherren setje ein rimeleg frist for entreprenøren til å rette forholda. Dersom entreprenøren ikkje rettar forholdet før fristen går ut, kan byggherren halde tilbake inntil 0,5 prosent av kontraktssummen fram til forholdet er retta. Dersom krav i punkt 7 framleis er mishaldne ved overtaking, kan byggherren krevje eit rimeleg prisavslag på inntil 0,5 prosent av kontraktssummen.

8. Krav til løns- og arbeidsvilkår

8.1. Forpliktingane til leverandøren

Leverandøren er ansvarleg for at eigne tilsette og tilsette hos eventuelle underleverandørar som direkte medverkar til å oppfylle kontrakten, har løns- og arbeidsvilkår som ikkje er dårlegare enn

- arbeidsmiljølovgevinga, allmenngjeringsforskriftene eller den landsomfattande tariffavtalen som gjeld for den aktuelle bransjen til kvar tid
- På område som ikkje er dekte av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal løns- og arbeidsvilkåra vere i samsvar med ein landsomfattande tariffavtale for den aktuelle bransjen. Løns- og arbeidsvilkår vil seie føresegner om minste arbeidstid, løn, inkludert

overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike føresegner følgjer av tariffavtalen.

- lov om obligatorisk tjenestepensjon (OTP-lova) av 21.12.2005

For bransjar som ikkje er allmenngjorde, skal det, for å sikre eit effektivt vern mot omgåing av krav til dekning av utgifter til reise, kost og losji, stillast krav om at bustaden til arbeidskrafta er definert i arbeidsavtalen. Ved arbeid som krev overnatting utanfor definert heimstad, skal det dokumenterast betaling for kostnader til kost og losji, og reise der arbeidstakaren har rett til slik utgiftsdekning.

Leverandøren pliktar på førespurnad å dokumentere løns- og arbeidsvilkåra for eigne arbeidstakarar og arbeidstakarar hos eventuelle underleverandørar. Opplysningane skal dokumenterast ved mellom anna kopi av arbeidsavtale, lønsslipp, timelister og bankutskrift frå arbeidsgjevaren. Dokumentasjonen skal vere på personnivå, og det skal gå fram kven han gjeld. Oppfyljing av krav om dekning av reise, kost og losji skal også dokumenterast.

Oppdragsgjevaren og/eller andre som opptrer på vegner av oppdragsgjevaren, har rett til innsyn i dokument, og rett til å gjere andre undersøkingar som gjer det mogleg for oppdragsgjevaren å gjennomføre kontroll med at kravet til løns- og arbeidsvilkår blir halde. Medverknads- og dokumentasjonsplikta omfattar også underleverandørar.

Oppdragsgjevaren kan krevje å få tilgang til lokale som blir nytta til innkvartering av tilsette. Dette gjeld bustad arbeidsgjevaren har skaffa/tilbydd til arbeidarar som medverkar til oppfyljing av kontrakten. Den retten oppdragsgjevaren har til dokumentasjon og inspeksjon, skal også gjelde overfor eventuelle underleverandørar, innleigde arbeidstakarar og utsende arbeidstakarar.

På førespurnad skal leverandøren leggje fram komplette timelister som viser den totale arbeidstida til enkeltpersonar på alle prosjekt vedkomande arbeider på. Dokumentasjon skal leggjast fram seinast 2 veker etter førespurnaden, og kostnader samband med dette skal dekkjast fullt ut av leverandøren.

8.2. Sanksjonar

Ved brot på krava til løns- og arbeidsvilkår skal leverandøren rette forholdet før utgangen av ein rimeleg frist som er fastsett av oppdragsgjevaren. Oppdragsgjevaren kan krevje at forholda blir retta for arbeid under heile kontraktperioden.

Dersom forholdet ikkje er retta før utgangen av fristen frå oppdragsgjevaren, har oppdragsgjevaren rett til å ileggje leverandøren dagmulkt. Mulkta skal vere på 1 promille av kontraktssummen per kalenderdag. Dagmulkta går frå utgangen av fristen for å rette forholdet fram til leverandøren dokumenterer at forholdet er retta, og at løns- og arbeidsforholda er i tråd med føresegna, eller fram til kontraktforholdet er avslutta. Dagmulkt under denne føresegna vil kome i tillegg til avgrensingane som er sette i føresegnene om dagmulkt som følgje av forseinking i NS 8405/8406/8407.

Mishald av plikter og krav i pkt. 8 gjev også oppdragsgjevaren rett til å stanse arbeida. Slik stans er for leverandøren si rekning og risiko og gjev ikkje leverandøren rett til verken fristforlenging eller vederlagsjustering. Forseinking frå leverandøren som følgje av stans gjev oppdragsgjevaren rett til å ileggje dagmulkt etter føresegnene om forseinking i kontrakten.

Vesentleg mishald av løns- og arbeidsvilkår hos leverandøren gjev oppdragsgjevaren rett til å heve kontrakten, sjølv om leverandøren rettar forholda. Dersom brotet har skjedd i underleverandørleddet, inkludert bemanningsselskap, kan oppdragsgjevaren på same måten krevje at leverandøren skiftar ut underleverandørar. Dette skal skje utan kostnader for oppdragsgjevaren.

Oppdragsgjevaren og/eller andre som opptrer på vegner av oppdragsgjevaren, har rett til innsyn i dokument, og rett til å gjere andre undersøkingar som gjer det mogleg for oppdragsgjevaren å gjennomføre kontroll med at kravet til løns- og arbeidsvilkår blir halde. Leverandøren pliktar vederlagsfritt å medverke til kontroll frå oppdragsgjevaren, inkludert å leggje fram all etterspurd dokumentasjon. Medverknads- og dokumentasjonsplikta omfattar også underleverandørar.

9. Krav til dokumentert yrkesskadeforsikring

9.1. Krav til leverandøren

Leverandøren skal på førespurnad før utgangen av ein rimeleg frist fastsett ved skriftleg varsel dokumentere at eigne tilsette og tilsette hos underleverandørar som utfører arbeid på kontrakten, er dekte av lovpålagd yrkesskadeforsikring. Oppdragsgjevaren kan vise bort arbeidstakarar/føretak som ikkje har dokumentert yrkesskadeforsikring før fristen har gått ut.

9.2. Sanksjonar

Manglande eller mangelfull dokumentasjon på yrkesskadeforsikring hos eigne tilsette hos leverandøren gjev oppdragsgjevaren rett til å heve kontrakten. Før heving kan gjennomførast, skal leverandøren ved skriftleg varsel få ein rimeleg tilleggsfrist for å dokumentere retting, med varsel om heving om så ikkje skjer. Dersom brotet gjeld manglande dokumentasjon for yrkesskadeforsikring hos tilsette hos underleverandørar, kan oppdragsgjevaren på same måten krevje at leverandøren skiftar ut underleverandørar. Dette skal skje utan kostnader for oppdragsgjevaren.

10. Skatt og bank

10.1. Brot på skatte- og avgiftsforpliktingar

Leverandøren og/eller underleverandøren skal til kvar tid oppfylle forpliktingane sine til å betale skattar og/eller avgifter.

Oppdragsgjevaren kan til kvar tid kontrollere om leverandøren og eventuelle underleverandørar oppfyller forpliktingane om å betale skattar og/eller avgifter. Oppdragsgjevaren kan til kvar tid hente inn gyldig fullmakt til å hente inn teiepliktige opplysningar frå skatteetaten om

1. skatte- og avgiftsmessige forhold, avgrensa til opplysningar som til kvar tid går fram av «Opplysningar om skatt og avgift» (bestillingsskjema RF-1507)
2. innrapporteringar i Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret på RF-1199 om oppdraget og RF-1198 om arbeidstakarar på oppdraget
3. kva for arbeidstakarar som er melde inn gjennom a-meldinga. Fullmakta skal vere gyldig i minimum 4 år.

Når det blir inngått kontraktar om underentreprise som overstig ein verdi på kr 500 000 ekskl. mva., skal leverandøren hente inn skatteattest, jf. forskrift om offentlige anskaffelser. Frå

underleverandører med forretningsadresse i andre EØS-land enn Noreg skal det hentast inn tilsvarende attest.

Leverandøren skal på forespurnad frå oppdragsgjeveren leggje fram skatteattesten. Dersom attesten ikkje blir lagd fram eller viser restansar som er vesentlege, kan oppdragsgjeveren krevje at underleverandøren blir skifta ut utan kostnader dersom forholdet ikkje blir retta før utgangen av ein rimeleg frist som blir gjeven ved skriftleg varsel. Oppdragsgjeveren kan krevje at skatteattesten og skattefullmakta blir lagd fram ved bruk av elektronisk kjernesystem for oppfølging av leverandører.

Leverandøren skal til kvar tid kunne dokumentere at underleverandørane oppfyller føresegnene i kontrakten, mellom anna at dei har oppfylt forpliktingane sine overfor skattestyresmaktene.

10.2. Krava i skatteforvaltningslova

Leverandøren forpliktar seg til å halde oppdragsgjeveren skadeslaus for alle krav eller andre sanksjonar som blir pålagde av styresmaktene, og som har opphav i at leverandøren eller underleverandører har brote ei føresegn i skatteforvaltningslova og tilhøyrande forskrifter.

10.3. Innrapportering av utanlandske arbeidstakarar

Kontraktar som går til ein utanlandsk leverandør eller underleverandør, og alle arbeidstakarar på slike kontraktar, skal rapporterast til skatteetaten i samsvar med lov om skatteforvaltning § 7-6.

Leverandøren er ansvarleg for at slik rapportering skjer i heile kontraktkjeda. Leverandøren skal på forespurnad dokumentere at rapporteringsplikta er oppfylt, ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering frå Altinn.

Eventuelt ansvar for skattar eller avgifter, gebyr eller tvangsmulkt til oppdragsgjeveren som følgje av at leverandøren ikkje har innfridd forpliktingane sine etter dette punktet, er leverandøren sitt ansvar og skal betalast av han.

10.4. Krav om betaling til bank og forbod mot kontant betaling

Løn og anna godtgjering til eigne tilsette, tilsette hos underleverandører og innleigde skal utbetalast til konto i bank. Alle avtalar leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal innehalde tilsvarende føresegner.

All betaling leverandøren gjer i samband med utføringa av kontraktarbeid for oppdragsgjeveren, skal betalast med elektronisk betalingsmiddel. Alvorlege brot på denne føresegna gjev oppdragsgjeveren rett til prisavslag tilsvarende betalinga.

Leverandøren og eventuelle underleverandører skal på forespurnad utlevere nødvendig dokumentasjon til oppdragsgjeveren for å dokumentere at ein oppfyller kontraktvilkåret.

10.5. Pliktig medlemskap i leverandørregister

[Føresegna gjeld for alle kontraktar over NOK 500 000.]

Leverandøren, og eventuelle underleverandører, skal når kontrakten blir inngått, opplyse om StartBANK ID eller leggje fram kopi av registreringsbevis frå StartBANK eller tilsvarende leverandørregister som inneheld oppdatert og kontrollert leverandørinformasjon. Leverandøren

skal gje leverandørregisteret fullmakt til å hente inn utvida SKAV-info (skatte- og avgiftsinformasjon) i heile kontraktperioden.

Alle avtalar leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal innehalde tilsvarende føresegner. Oppdragsgjevarer kan krevje at leverandøren byter ut underleverandørar som ikkje har levert fullmakt til å hente inn SKAV-info i heile kontraktperioden.

10.6. Sanksjonar

Dersom leverandøren misheld forpliktingane sine til å betale skattar og/eller avgifter, kan oppdragsgjevarer, etter at leverandøren har fått ein frist til å rette forholdet, heve kontrakten dersom forholdet ikkje er retta.

Dersom ein underleverandør misheld forpliktingane sine til å betale skattar og/eller avgifter, kan oppdragsgjevarer, etter at underleverandøren har fått ein frist til å rette opp, krevje at leverandøren snarast mogleg skiftar ut underleverandøren for leverandøren si rekning og risiko. Retten til å krevje utskifting gjeld ikkje dersom det formelt er hevda overfor kompetent styresmakt at kravet er feil, og leverandøren kan sannsynleggjere overfor oppdragsgjevarer at kravet mot underleverandøren ikkje er rettkome. Dersom leverandøren ikkje skiftar ut underleverandøren som han er forplikta til å skifte ut, kan oppdragsgjevarer heve avtalen.

11. Brot på konkurranselovgevinga

Dersom det er sannsynleggjort at leverandøren har brote konkurranselova §§ 10 eller 11 eller tilsvarende føresegner, kan oppdragsgjevarer heve kontrakten dersom dette er rimeleg.

Dersom det er sannsynleggjort at ein underleverandør har brote konkurranselova §§ 10 eller 11 eller tilsvarende føresegner, kan oppdragsgjevarer, dersom dette er rimeleg, krevje at leverandøren snarast mogleg skiftar ut underleverandøren sin, for leverandøren si rekning og risiko. Retten til å krevje utskifting gjeld ikkje dersom det formelt er hevda overfor kompetent styresmakt at kravet er feil, og leverandøren kan sannsynleggjere overfor oppdragsgjevarer at kravet mot underleverandøren ikkje er rettkome. Dersom leverandøren ikkje skifter ut underleverandøren som han er forplikta til å skifte ut, kan oppdragsgjevarer heve kontrakten.

Byggherren skal i vurderinga av om det er rimeleg å heve kontrakten eller krevje utskifting av ein underleverandør, leggje vekt på den tida som er gått sidan brotet på konkurranselova §§ 10 eller 11 blei gjort, kva for bótande tiltak som er sette i verk av leverandøren eller underleverandøren, og eventuelt andre moment som kan ha innverknad på vurderinga av om hevinga eller utskiftinga er rimeleg. Dersom brotet på konkurranselovgevinga direkte har ramma eller påverka Vestland fylkeskommune, vil brotet alltid bli rekna for å vere rimeleg og gje byggherren rett til å heve kontrakten.

12. Etisk handel og samfunnsansvar

12.1. Oppfyllding av menneskerettar

Leveransen skal produserast under forhold som er i samsvar med grunnleggjande krav til menneskerettar, arbeidstakarrettar og miljø, slik desse kjem fram i lovgeving på produksjonsstaden og følgjande konvensjonar:

- FNs menneskerettskonvensjon
- FNs barnekonvensjon art. 32
- FN-konvensjonen om rettane til menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD)

- ILO konvensjon nr. 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 og 182.

Leverandøren garanterer gjennom signering av kontrakten at leveransen ikkje blir produsert under forhold som strir mot forbod mot barnarbeid, tvangsarbeid, slavearbeid, forbod mot diskriminering i tilsetjings- og yrkessamanheng, retten til organisasjonsfridom og kollektive forhandlingar i samsvar med dei ovannemnde konvensjonane.

Leverandøren har bevisbyrda for at det ikkje ligg føre brot på føresegna.

12.2. Openheit om leverandørkjeder, kunnskapsplikt og aktsemdsvurderingar

Leverandøren pliktar å ha kunnskap om vesentleg risiko for negativ påverknad på grunnleggjande menneskerettar, miljø og anstendig arbeid i eiga verksemd og i leverandørkjedene til verksemda. Omfanget av kunnskapsplikta er mellom anna avhengig av storleik, eigarforhold og struktur på verksemda, aktivitetar, bransje og vare- eller tenestetypar. Oppdragsgjeveren kan be om at leverandøren skaffar fram slik informasjon før ein bestemt frist går ut.

Er leverandøren ei større verksemd etter rekneskapslova, skal leverandøren gjennomføre aktsemdsvurderingar for å kartleggje, hindre og avgrense mogleg negativ påverknad på grunnleggjande menneskerettar, miljø og anstendig arbeid, og gjere greie for korleis dette blir handtert. Aktsemdsvurderingane skal vere risikobaserte, gjentakande og førebyggjande. Oppdragsgjeveren kan be om at leverandøren skaffar fram slik informasjon før ein bestemt frist går ut.

12.3. Forbod mot korrupsjon og anna økonomisk misferd

Leverandøren skal aktivt motarbeide alle former for korrupsjon. Leverandøren skal kunne leggje fram eit system eller program for antikorrupsjon.

Leverandøren skal ikkje under nokon omstende utøve eller medverke til økonomisk kriminalitet, som korrupsjon m.m. Leverandøren skal halde alle relevante lover, forskrifter og reguleringar, inkludert nasjonalt og internasjonalt regelverk om forbod mot korrupsjon, kvitvasking, svindel og annan økonomisk kriminalitet og misferd.

Leverandøren pliktar å ha eit internt, skriftleg dokumenterbart etisk regelverk, retningslinjer og rutinar som effektivt regulerer dei kontrolltiltaka leverandøren gjer for å førebyggje og handtere risikoen for korrupsjon og anna økonomisk misferd (heretter kalla «compliance-program»). Leverandøren skal også sikre og dokumentere at alle mellombels og fast tilsette, inkludert innleigd personell eller andre som utfører oppgåver på vegner av leverandøren, har fått forsvarleg opplæring i compliance- programmet til leverandøren.

Leverandøren skal ved tilsetjing eller ved engasjement av juridiske eller fysiske personar som skal utføre arbeid på vegner av leverandøren, sikre at det er gjennomført tilfredsstillande kontroll av personen og kvalifikasjonane, ryktet og integriteten til vedkomande for å sikre at personen opptre i samsvar med det regelverket som gjeld for antikorrupsjon og anna økonomisk misferd.

Forpliktingane til leverandøren etter dette dokumentet gjeld også underleverandørar, konsulentar, agentar, faste eller innleigde tilsette, styret eller andre representantar som utfører arbeid på vegner av leverandøren (til saman kalla «leverandøren»).

Forpliktinga i dette dokumentet gjeld i Noreg og i alle land og jurisdiksjonar der leverandøren er registrert eller opererer. Oppdragsgjevaren kan ved skriftleg melding til leverandøren heve denne kontrakten med omgåande verknad dersom leverandøren eller personellet hans blir sikta eller domfelt for brot på korrupsjonslovgjeving eller andre økonomiske straffebod. Det same gjeld ved vesentleg brot på relevant nasjonalt og internasjonalt regelverk til vern mot korrupsjon og økonomisk mishald. Oppdragsgjevaren kan krevje at leverandøren skiftar ut personell som blir sikta eller domfelt for brot på korrupsjonslovgjeving eller andre økonomiske straffebod.

Ved heving av kontrakten etter denne føresegna, har leverandøren ikkje rett til kompensasjon for betalingsforpliktingar som oppstår etter hevinga. Oppdragsgjevaren kan krevje erstatning frå leverandøren for alle direkte og indirekte økonomiske tap som oppdragsgjevaren lir som følgje av hevinga.

12.4. Sanksjonar

Ved mishald av krava i pkt. 12.1–12.3 skal leverandøren rette forholdet før utgangen av ein rimeleg frist som er fastsett av byggherren. Dersom forholdet ikkje er retta før utgangen av denne fristen, har oppdragsgjevaren rett til å ileggje leverandøren dagmulkt. Mulkta skal vere på 1 promille av kontraktssummen per kalenderdag. Dagmulkta går frå utgangen av fristen for å rette forholdet fram til leverandøren dokumenterer at forholdet er retta, eller fram til kontraktforholdet er avslutta.

Ved vesentleg mishald av krava i pkt. 12.1–12.3, eller dersom det er grunn til å tru at slikt vesentleg mishald vil oppstå, kan oppdragsgjevaren med rimeleg varsel stanse kontraktarbeida eller heve kontrakten. Slik stans er for leverandøren si rekning og risiko og gjev ikkje leverandøren rett til verken fristforlenging eller vederlagsjustering.

13. Varsling

Leverandøren skal kunne dokumentere at det er etablert effektive og sikre varslingsrutinar (jf. aml.§ 2), inkludert ein varslingskanal ved mistanke om eller bevis på korrupsjon og anna økonomisk misferd.

Leverandøren og dei tilsette der, medrekna styret, innleigd personell og andre som utfører arbeid på vegner av leverandøren, skal varsle oppdragsgjevaren om moglege brot på føresegnene omgåande.

Ved brot på denne føresegna om rutinar og krav til varsling skal leverandøren utan opphald rette forholdet, men seinast før utgangen av den fristen oppdragsgjevaren set.

Seinast når fristen går ut, skal leverandøren leggje fram dokumentasjon for oppdragsgjevaren om at forholdet er retta. Oppdragsgjevaren kan krevje at leverandøren utarbeider ein arbeidsplan for dei kontrolltiltaka som skal setjast i verk for å rette forholdet. Oppdragsgjevaren kan krevje å førehandsgodkjenne arbeidsplanen og kontrolltiltaka.

14. Tilgang til og overføring av data frå leverandøren

Leverandøren skal ved pålegg frå oppdragsgjevaren kontinuerleg overføre opplysningar til eit elektronisk kjernesystem for oppfølging av leverandørar som er etablert av oppdragsgjevaren. Opplysningane som minimum skal overførast, er unik identifisering av kvar person som får tilgang til byggeplassen, inkludert tid for inn- og utregistrering, og annan informasjon på HMS-kortet. Dette skal gjerast for leverandøren si rekning og risiko.

Oppdragsgjeveren kan også krevje at førehandsregistreringa av underleverandørar og personar som skal utføre arbeid på byggje- eller anleggsplassen, skal skje direkte inn i kjernesystemet for oppfølging av leverandørar. Krav om direkte førehandsregistrering gjev ikkje leverandøren krav på ytterlegare vederlag eller annan kompensasjon.

Ved krav om førehandsregistrering kan oppdragsgjeveren i tillegg til å krevje registrering av opplysningane som er registrerte på HMS-kortet, krevje at leverandøren registrerer om personen er fast tilsett, er innleigd, er fagarbeidar eller lærling, og mobiltelefonnummeret til personen.

15. Revisjon

Oppdragsgjeveren, eller ein tredjepart som er engasjert av oppdragsgjeveren, kan for å undersøkje om krava i kontrakten blir oppfylte, gjennomføre revisjon av leverandøren og eventuelle underleverandørar, inkludert kontrollhandling og kontroll av økonomiske disposisjonar. Revisjon kan gjennomførast i perioden frå kontrakten blir inngått, til seks månader etter at slutfakturaen er betalt. Denne tilgangen omfattar også kontraktar og dokumentasjon i underliggjande ledd. Alle avtalar leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal innehalde tilsvarende føresegner.

Oppdragsgjeveren står fritt til å nytte informasjon som er lagra i elektronisk kjernesystem for leverandøroppfølging, ved revisjonen sin.

Leverandøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressursar og dokumentasjon til disposisjon for kontroll frå oppdragsgjeveren. Medverknads- og dokumentasjonsplikta omfattar også underleverandørar. Dersom ein revisjon avdekkjer økonomisk misferd eller andre alvorlege forhold, skal leverandøren også bere kostnadene oppdragsgjeveren har til revisjonen.

16. Vidareføring av seriøsitetføresegner

Leverandøren pliktar å sørge for at føresegnene i dette dokumentet blir førte vidare mot alle underleverandørar som utfører arbeid under denne kontrakten.

17. Mishald av kontraktforpliktingar – konsekvensar for seinare konkurransar

Brot på pliktene i denne kontrakten kan få verknad for seinare konkurransar, anten i kvalifikasjonsomgangen eller tildelingsomgangen, i samsvar med regelverket for offentlege innkjøp. Oppdragsgjeveren kan avvise eller stengje leverandøren ute frå framtidige oppdrag for brot på føresegnene i denne kontrakten, i samsvar med det gjeldande innkjøpsregelverket.

Alle avtalar leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal innehalde tilsvarende føresegner.

18. Verknad dersom leverandøren bryt seriøsitetkrava

Ved brot på føresegnene i dette dokumentet skal leverandøren utan opphald rette forholdet, men seinast før utgangen av den fristen oppdragsgjeveren set.

Seinast når fristen går ut, skal leverandøren leggje fram dokumentasjon for oppdragsgjeveren om at forholdet er retta. Oppdragsgjeveren kan krevje at leverandøren utarbeider ein arbeidsplan for dei kontrolltiltaka som skal setjast i verk for å rette forholdet. Oppdragsgjeveren kan krevje å førehandsgodkjenne arbeidsplanen og kontrolltiltaka.

Manglande retting av forholda før fristen er ute, blir rekna som mishald av kontrakten, og dette gjev oppdragsgjevaren rett til å krevje mishaldssanksjonar, til dømes prisavslag eller erstatning.

For enkelte av føresegnene er det sett særskilde mishaldssanksjonar og andre sanksjonar. Oppdragsgjevaren kan velje om mishaldet skal rettast og sanksjonerast etter dei enkelte føresegnene eller etter dette punktet.

Dersom oppdragsgjevaren hevar kontrakten, kan oppdragsgjevaren krevje å få transportert til seg dei kontraktane leverandøren har med underleverandørar.

Brot på føresegnene i kapittel 8 (løns- og arbeidsvilkår), 12.1 (menneskerettar), 11.2 (korrupsjon) og 12 (varsling) blir rekna som forsett eller grov aktløyse hos leverandøren, jf. NS 8405 pkt. 34.3.

D2 Tegninger og supplerende dokumenter

E Svardokumenter

E1 Dokumentasjon fra tilbyder

Dokumentasjon som skal inngå i tilbudet (evt. også med tilhørende vedlegg).
Dokumentasjon av kvalifikasjoner, E2
Beskrivelse med utfylte priser, E3
Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner, E4
Tilbudsskjema, E5
Datafil med priser fra kap. D1/E3
Annen dokumentasjon i tilknytning til tilbud

E Svardokumenter**E2 Svardokument for vurdering av leverandørens kvalifikasjoner****Innhold**

1. Dokumentasjon av kvalifikasjoner	2
2. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)	2
3. Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling	3
3.1. Lovlig etablert foretak – kapittel B2 punkt 2.2	3
3.2. Generell informasjon om leverandøren	3
3.3. Leverandørens struktur	3
3.4. Leverandører som deltar i fellesskap	3
3.5. Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav	4
4. Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet – kapittel B2 punkt 2.3	4
5. Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner – kapittel B2 punkt 2.4	5
5.1. Relevant erfaring – kapittel B2 punkt 2.4.1	5
5.2. Byggherrers erfaringer – kapittel B2 punkt 2.4.2	6
5.3. Gjennomføringsevne – kapittel B2 punkt 2.4.3	6
6. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet – kapittel B2 punkt 2.5	6
6.1. SHA system – kapittel B2 punkt 2.5.1	6
6.2. Ytre Miljø – kapittel B2 punkt 2.5.3	6
6.1. Kvalitetsstyring – kapittel B2 punkt 2.5.4	6
7. Skatteattest – kapittel B2 punkt 3.2	6
8. Vedlegg	6

1. Dokumentasjon av kvalifikasjoner

Herværende skjema skal, sammen med ESPD skjemaet, fylles ut av den enkelte leverandør. Opplysninger om tilbyder skal gis med redigering og struktur som er angitt i dette kapitlet.

2. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)

Leverandørene skal fylle ut det elektroniske egenerklæringsskjemaet for offentlige anskaffelser (ESPD) som er gjort gjeldende i konkurransen, jf. kapittel B2 punkt 6.1.

Dersom flere leverandører deltar i konkurransen i fellesskap eller leverandøren støtter seg på et annet foretak for å oppfylle kvalifikasjonskravene skal det, i tillegg til leverandørens eget utfylte skjema, leveres et komplett utfylt ESPD-skjema for hver enkelt av leverandøren i fellesskapet eller for hver leverandør som bidrar til oppfyllelse av ett eller flere kvalifikasjonskrav.

ESPD-filen er gjort tilgjengelig via KGV.

3. Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling**3.1. Lovlig etablert foretak – kapittel B2 punkt 2.2**

Her vedlegges firmaattest fra Foretaksregistret. Utenlandske leverandører skal isteden levere tilsvarende attest bestemt ved lovgivningen i den stat leverandøren er etablert.

3.2. Generell informasjon om leverandøren

Leverandøren:

Navn	
Adresse	
Telefon	
Telefaks	
E-post	

3.3. Leverandørens struktur

Vennligst kryss av nedenfor for leverandørens struktur.

Enkeltstående
firma:

☐

Konsortium:

☐

Joint Venture:

☐

Annet:

☐

Dersom "Annet" – vennligst spesifiser:

--

3.4. Leverandører som deltar i fellesskap

Leverandører som deltar i fellesskap må fylle ut følgende informasjon:

Firmanavn	Nasjonalitet	Adresse, organisasjonsnummer	Rolle (arbeidsoppgaver og fagområde) i arbeidsfellesskapet

3.5. Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav

Mal for forpliktelseserklæring er vedlagt dette dokumentet som vedlegg 1.

4. Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet – kapittel B2 punkt 2.3

Leverandøren skal fylle ut skjemaet inntatt nedenfor. For øvrig vises det til dokumentasjonskravene angitt i kapittel B2 punkt 2.3.

Egenkapital tas fra siste innberettede regnskap. Det tas ikke med egenkapital fra konsern-, mor- eller datterselskaper. Dersom det er vesentlige endringer i tilbyders egenkapital ved tilbudsfrist, skal dokumentasjon av dette også vedlegges her.

Egenkapital	År:	
-------------	-----	--

Det skal gis opplysninger om tilbyders totale omsetning og omsetning i forbindelse med relevante arbeider for hvert av de tre siste regnskapsårene. Med relevante arbeider menes her arbeider av samme type som konkurransegrunnlaget omfatter.

År	Tilbyders totale omsetning	Omsetning relevante arbeider

Egenkapitalandel	År:	
------------------	-----	--

5. Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner – kapittel B2 punkt 2.4**5.1. Relevant erfaring – kapittel B2 punkt 2.4.1**

En oversikt over inntil 5 og ikke mindre enn 3 kontrakter som leverandøren har gjennomført eller gjennomfører i løpet av de siste fem årene regnet fra tilbudsfristen. Opplysninger kan også gis på eget skjema.

	Oppdrag	Oppdrag	Oppdrag	Oppdrag	Oppdrag
Oppdragets navn					
Sted					
Oppdragsgiver					
Referanseperson (navn, stilling/tittel i referanseprosjektet, telefon og e-post)					
Tid for utførelse (fra-til) åamm					
Verdi i mill. kr. inkl. mva					
Totalt antall årsverk					
Herav egne arbeidstakere					
Herav i underentreprise					
Beskrivelse av oppdraget, herunder relevansen i forhold til kvalifikasjonskravet (hvorfor de konkrete arbeidene leverandøren har utført er sammenlignbare, samt hvilken overføringsverdi erfaringen gir til konkurransens oppdrag). Angi hvilke arbeider som ble utført av leverandøren selv og hvilke arbeider som ble utført av underleverandører.					

5.2. Byggherrers erfaringer – kapittel B2 punkt 2.4.2

Dokumenteres gjennom attest fra tidligere oppdragsgivere, se vedlegg 5 Attestskjema.

5.3. Gjennomføringsevne – kapittel B2 punkt 2.4.3

Dokumenteres i tråd med bestemmelsen i kapittel B2 punkt 2.4.3

6. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet – kapittel B2 punkt 2.5

6.1. SHA system – kapittel B2 punkt 2.5.1

Dokumenteres i tråd med bestemmelsene i kapittel B2 punkt 2.5.1

6.2. Ytre Miljø – kapittel B2 punkt 2.5.2

Dokumenteres i tråd med bestemmelsene i kapittel B2 punkt 2.5.2.

6.3. Kvalitetsstyring – kapittel B2 punkt 2.5.3

Dokumenteres i tråd med bestemmelsene i kapittel B2 punkt 2.5.3.

7. Skatteattest – kapittel B2 punkt 3.2

Leverandør skal levere skatteattest i tråd med bestemmelsen i kapittel B2 punkt 3.2.

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Mal forpliktelserklæring

Vedlegg 2: Fullmakt utvidet skatteattest

Vedlegg 3: Informasjon om utvidet skatteattest

Vedlegg 4: Egenerklæring om forholdet til gjeldende sanksjonslovgivning

Vedlegg 5: Attestskjema

Vedlegg 1 Mal Forpliktelseserklæring

Der leverandøren eller et felleskap støtter seg på kapasiteten til en annen virksomhet benyttes følgende forpliktelseserklæring.

***

FORPLIKTELSESERKLÆRING

Firma ... .. stiller sin kompetanse og kapasitet til rådighet til

firma ... .. i Fv.79 Haukenes bru.

Dato:

For ... ..

... ..
Signatur

Vedlegg 2 Fullmakt for innhenting av utvidet skatteattest

Innhenting av utvidet skatteattest blir utført i tråd med beskrivelsen i konkurransegrunnlaget kap. B2 pkt. 3.3. Skal bare fylles ut av vinnende tilbyder.

Vedlegg 2

Skatteetaten

Fullmakt**Fullmaktsgiver**

Navn på leverandør/underleverandør	org. nr.
e-post	

gir herved

Fullmaktshaver

Navn på oppdragsgiver	org. nr.
-----------------------	----------

Fullmakt til å innhente taushetsbelagte opplysninger om:

1. skatte- og avgiftsmessige forhold, begrenset til opplysninger som til enhver tid fremgår av Opplysninger om skatt og avgift (bestillingsskjema RF-1507 i Altinn)
2. innrapporteringer i Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret på RF-1199 vedrørende oppdraget og RF-1198 vedrørende arbeidstakere på oppdraget
3. hvilke arbeidstakere som er innmeldt gjennom a-meldingen

Fullmakten opphever fullmaktsgivers taushetsrett etter skatteforvaltningsloven § 3-1, skattebetalingsloven § 3-2, forvaltningsloven § 13, a-opplysningsloven § 7 og folkeregisterloven § 9-1. Endringer i disse bestemmelsene medfører ikke at fullmakten opphører.

Fullmakten gjelder i 4 år fra signeringstidspunktet og gir rett til å innhente opplysninger et ubegrenset antall ganger. Fullmakten kan tilbakekalles. Dette skal skje skriftlig. Kontraktbestemmelser kan gjøre unntak for dette.

Fullmakten gjelder ikke forhold som rører taushetsbelagte opplysninger om andre enn fullmaktsgiveren.

Den private oppdragsgiver som blir gjort kjent med nevnte taushetsbelagte opplysninger, har selv plikt til å bevare taushet om disse opplysningene. Opplysninger som **Fullmaktshaver** har innhentet om underentreprenører kan likevel meddeles virksomhetene over i kontraktskjeden. Opplysninger som **Fullmaktshaver** har hentet inn kan også meddeles innenfor **egen virksomhet eller i eget konsern**.

Innsyn i opplysninger hos offentlig oppdragsgiver reguleres av offentleglova.

Skatteetaten får fullmakt til å sende taushetsbelagte opplysninger i kryptert e-post til fullmaktshaver. Dette gjelder også der kun vedlegget til e-posten er kryptert.

Den som signerer fullmakten må legge ved fargekopi av gyldig legitimasjon, enten av pass, bankkort, førerkort (kun nordiske land) eller nasjonalt ID-kort (sistnevnte for statsborgere innen EU/EØS/EFTA) Kopien må tydelig vise bilde, navn, fødselsdato (6 siffer) og signatur.

Fødselsnummerets siste 5 siffer og evt. bankkontonummer kan sladdes før det sendes over.

Innsenders signatur

Den som signerer må ha rett til å signere på vegne av virksomheten.

Navn i BLOKKBOKSTAVER	
Sted / Dato	Underskrift

--

Vedlegg 3 Informasjon om skatte- og avgiftsforhold (Utvidet skatteattest)

DETTE VEDLEGGET VISER HVA SLAGS INFORMASJON SOM GIS FRA SKATTEETATEN. SKAL IKKE FYLLES UT AV VIRKSOMHETEN

Mottaker av skjema:

Navn:	Org. nr:
Adresse:	
Postnr:	Poststed:

Opplysninger om den forespurte virksomheten:

Foretakets navn:	
Adresse:	
Postnr:	Poststed:
Org. nr:	Selskapsform:
Innehaver:	
Styreleder:	
Daglig leder:	
Hovednæring:	
Antall ansatte innmeldt:	

Registrert i følgende registre:

Register	Ja/Nei	Reg.dato
Enhetsregisteret		
Foretaksregisteret		
MVA-registeret		

Leverte skattemeldinger merverdiavgift. Tre siste terminer – beløp:

Oppgavehyppighet	
Gjeldende første termin for MVA oppgaveplikt:	
Slettet MVA termin:	

Tre siste terminer:

Termin			
Samlet omsetning innlevert oppgave			
Samlet omsetning skjønnsberegnet oppgave			
Utgående merverdiavgift, høy sats innlevert oppgave			
Utgående merverdiavgift skjønnsberegnet oppgave			
Inngående avgift innlevert oppgave			
Inngående avgift skjønnsberegnet oppgave			

Lever A-melding. Tre siste terminer – grunnlag arbeidsgiveravgift:

Termin			
Sum grunnlag arbeidsgiveravgift			

Forfalt, ikke betalt:

Forskuddsskatt, forskuddspliktig:	
Forskuddsskatt, etterskuddspliktig:	
Restskatt:	
Forskuddstrekk pr dags dato:	
Arbeidsgiveravgift pr dags dato	
Annet:	
Merverdiavgift pr dags dato	

Sentralskattekontoret for utenlandssaker:

Antall registrerte arbeidsforhold siste 6 mnd	
Antall registrerte aktive arbeidstakere pr dato	
Antall registrerte oppdrag som oppdragsgiver siste 6 mnd	

Ovenstående opplysninger attesteres:

Myndighet	Dato	Underskrift
-----------	------	-------------

Vedlegg 4 Egenerklæring om forholdet til gjeldende sanksjonslovgivning

Undertegnede bekrefter på vegne av det firma som angis nederst i denne erklæring (heretter «leverandøren») å ha satt meg inn i sanksjonsloven av 16. april 2021 nr 18 med tilhørende forskrifter («sanksjonslovgivningen»).

Med henvisning til Forskrift om restriktive tiltak vedrørende handlinger som undergraver eller truer Ukrainas territorielle integritet, suverenitet, uavhengighet og stabilitet («sanksjonsforskrift Ukraina»), bekrefter jeg på vegne av leverandøren at hverken det firma jeg representerer, eller noen av deltakerne i det arbeidsfellesskap jeg representerer:

- a) er en russisk statsborger eller fysiske eller juridiske personer etablert i Russland,
- b) direkte eller indirekte er mer enn 50% eid av russiske statsborgere, fysiske eller juridiske personer etablert i Russland,
- c) opptrer på vegne av en enhet som nevnt i bokstav a) eller b) ovenfor,

Videre bekreftes det at vår forespørsel om deltakelse ikke forutsetter at mer enn 10% av kontraktsverdien skal utføres av underleverandører, leverandører, eller enheter som omfattes av bokstav a), b) eller c) ovenfor.

Jeg er også kjent med at Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å etterspørre ytterligere dokumentasjon om hvem som er reelle rettighetshavere i leverandøren, selskaper i leverandørens konsern eller selskaper som leverandøren har kontrollerende eierskap eller myndighet i, kontraktmedhjelpere og enhver annen i leverandørkjeden, samt informasjon om daglig leder, styreleder og andre ledende ansatte hos leverandøren. Det bekreftes med dette at leverandøren har slik dokumentasjon, og at dokumentasjonen kan fremlegges på forespørsel.

Jeg er videre kjent med at overtredelse og omgåelse av sanksjonslovgivningen er straffesanksjonert, jfr sanksjonsforskrift Ukraina § 22 og sanksjonsloven § 4, og bekrefter at jeg ikke er kjent med at vår forespørsel om deltakelse skulle medføre overtredelse eller omgåelse av sanksjonsforskrift Ukraina.

Navn på firma	
Organisasjonsnummer	
Signatur fra vedkommende med fullmakt til å signere for firma	
Dato	

Vedlegg 5 Attestskjema

Navn leverandør:		
Evaluering utført av:	Navn byggherre:	
	Navn referanseperson:	
	Rolle i prosjektet:	
	Telefonnummer:	
	E-post-adresse:	
Evaluert referanseprosjekt:		
Tidsperiode utførelse:		
Kontraktens verdi:		
Beskrivelse av kontrakten (kontraktsform, hvilke arbeider ble utført mm)		
Leverandørens rolle i prosjektet (UE/HE):		
Hvike kontraktsarbeider ble utført av leverandøren selv:		
Hvilke kontraktsarbeider ble utført av andre:		

Det skal gis en skriftlig vurdering, som begrunnelse for karaktergivningen.

Sett **X** i passende rute. 6 er best, 1 dårligst, 4 er som forventet av leverandør.

		1	2	3	4	5	6	Begrunnelse
A	Dokumentasjon av utført kvalitet							
B	Oppfyllelse av kontrakter							
C	Etterlevelse av bestemmelser og rutiner for HMS							
D	Etterlevelse av bestemmelser for lønns- og arbeidsvilkår							
E	Overholdelse av frister							
F	Oppfølging i reklamasjonstiden							
G	Bruk av lærlinger							

Kortfattet beskrivelse av oppdragsgivers erfaringer med leverandøren:

E Svardokumenter

E3 Beskrivelse med utfylte priser

Her prises kapittel D1 i konkurransegrunnlaget. Byggherren aksepterer prisingen i form av enten beskrivelse med utfylte priser, eller som utskrift iht NS 3459-format.

Der oppdragsgiver har levert ut konkurransegrunnlaget som en *.xml-fil iht. NS 3459 utg. 3, bør leverandøren levere tilsvarende priset mengdefortegnelse som NS 3459 utg. 3 fil.

E Svardokumenter

E4 Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner

Timepriser for mannskap og maskiner skal være i henhold til krav i kap. C2 pkt. 27 Regningsarbeider.

I kap. C2 er angitt om og eventuelt hvordan regulering vil finne sted.

Tabellene fylles ut ved innsending av tilbud.

1 Timepriser mannskap

Spesifikasjon	Timepris Kr/time	Timer	Sum pris
Mannskap (unntak er spesifisert nedenfor)		50	
Stikningslag med komplett utstyr		10	
Sum mannskap, eksklusiv overtidstillegg: (overføres til Sum mannskap og maskiner)			

2 Overtidstillegg

Overtidstillegg i forhold til ordinær timesats for mannskap og i forhold til ordinær timesats for maskiner inkludert fører	Tillegg Kr/time	Timer	Sum pris
a) for vanlig overtidarbeid		30	
b) hverdager kl 21.00 – 06.00		30	
c) søn- og helligdager (hele døgnet)		30	
Sum overtidstillegg: (overføres til Sum mannskap og maskiner)			

3 Timepriser maskiner

Ønsket maskintype (byggherrens behov)	Vekt Løfte- kapasitet mv	Tilbudt maskin	Årsmodell Årstall	Timepris Kr/time	Timer	Sum pris
Maskiner inkludert fører:						
Gravemaskin	< 20t				20	
Gravemaskin	> 20t				20	
Lastebil					20	
Lastebil m/henger					20	
Lastebil m/kran					20	
Maskiner eksklusiv fører:						
Sum maskiner: (overføres til Sum mannskap og maskiner)						

4 Timepriser samhandlingsfase

Timepriser knyttet til samhandlings- og utviklingsfasen	Timepris Kr/time	Timer	Sum pris
Prosjektleder (entreprenør)		7,5	
Anleggsleder		7,5	
Øvrige deltakere		7,5	
Sum samhandlingsfase: (overføres til Sum mannskap og maskiner)			

Sum mannskap og maskiner

Sum mannskap, eksklusiv overtidstillegg	
Sum overtidstillegg	
Sum maskiner	
Sum samhandlingsfase	
Sum mannskap og maskiner Overføres til kap. E5	

E Svardokumenter**E5 Tilbudsskjema**

Hovedprosess 1	Forberedende tiltak og generelle kostnader	kr	_____
Hovedprosess 2	Sprengning og masseflytting	kr	_____
Hovedprosess 3	Tunneler	kr	_____
Hovedprosess 4	Grøfter, kummer og rør	kr	_____
Hovedprosess 5	Vegfundament	kr	_____
Hovedprosess 6	Vegdekke	kr	_____
Hovedprosess 7	Vegutstyr og miljøtiltak	kr	_____
Hovedprosess 8	Bruer og kaier	kr	_____
Sum i henhold til kap. E3		kr	_____
Sum mannskap og maskiner i henhold til kap. E4		kr	_____
Total tilbudssum uten merverdiavgift		kr	_____

Tilbyder bekrefter at kostnader forbundet med alle nødvendige sikkerhetstiltak er tatt med i dette tilbudet.

Tilbyder bekrefter at det er iverksatt systematiske tiltak for å oppfylle kravene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen, og aksepterer at oppdragsgiver etter anmodning vil bli gitt rett til å gjennomgå og verifisere virksomhetens system for ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet.

_____, den _____

_____
stempel, underskrift

Organisasjonsnummer: _____

Fullstendig firmanavn: _____

Fullstendig adresse: _____

Postnummer og –sted: _____

Telefonnummer og kontaktperson: _____